

ÅRSMELDING 2013

Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening

INNHold

INNLEDNING	5
INDUSTRI.....	8
Sjømatindustriutvalget.....	8
Sjømat 2025 – Verdens fremste villfisknæring.....	8
Tiltakspakke for torskenæringen	9
Garantiordning for økt kredittid	9
Forslag om innstramminger av leveringsplikten	9
Innføring av ny fiskesalgslagslov.....	10
Meklingsnemnd og statens kontrollør.....	10
Minstemål for sei.....	11
Pelagic Fish Forum 2013	11
Endring av forskrift om måleenheter og måling	11
Arbeidsgruppe mot regelomgåelser	12
Refordeling av blåkkeite	12
Regulering av kongekrabbefisket	13
Strekodemerking.....	13
Marine Ingredients Conference 2013	14
Levendelagring av torsk.....	14
Prisdrøftinger	14
Norges Råfisklag.....	14
Sunnmøre og Romsdal Fiskesalslag.....	17
Vest-Norges Fiskesalslag	18
Norges Sildesalgslag.....	18
Fiskeriforhandlinger	18
HAVBRUK	20
Endringer i Akvakulturloven – eierskapsbegrensninger	20
Fordeling og avgrensning av produksjonskapasiteten i tillatelser til laksefisk	21
Tildelingsforskrift - 45 nye konsesjoner	22
Relasjonene til kommunene og lokalitetstilgang	23
Bygge- og tilsynskrav oppdrettsbåter	24
Sertifikatkrav for førere	25
Høring av forslag om videreutvikling av produksjonsreguleringssystemet (MTB).....	26
Regionale havbrukslag.....	27
Vestnorsk havbrukslag.....	27

Midtnorsk havbrukslag	30
Nordnorsk havbrukslag	33
HANDEL OG MARKEDSADGANG	36
Markedsadgang til Russland.....	36
Markedsadgang til Kina	42
Andre saker	44
MILJØ.....	44
Klimaspor for sjømat.....	44
Rent hav- en forutsetning for produksjon av sjømat	45
Ett hav – samarbeidsforum for olje- og sjømatnæring	47
Miljørapport for sjømatnæringen.....	48
Miljøsertifisering av fiskerier og havbruk.....	48
Tilsynsaksjonen for fiskeindustribedrifter	50
Havbruksnæringens miljøfond.....	51
Rømmingssikring – innsatsen har effekt.....	51
Felles beredskap i havbruk	52
Revisjon av MOM-standarden	53
Utslipp av næringsalter	53
Miljøovervåking og dokumentasjon.....	54
Miljøovervåking Rogaland	55
Miljøovervåking Hordaland	55
Miljødokumentasjon Nordmøre	55
Miljødokumentasjon Trøndelag.....	56
Miljødokumentasjon Sunnmøre	56
Miljøovervåking i Nordland	56
Miljøovervåking Troms.....	56
Utrangert utstyr fra havbruksnæringen.....	56
Kunnskapsgrunnlaget villaks/havbruk	57
Vannrammedirektivet	59
HELSE OG KVALITET	60
Regelverk.....	61
Mattilsynets tilsynskampanje i hvitfisksektoren.....	61
EU-forordninger for animalske biprodukter	61
Russland.....	62
Internasjonalt arbeid.....	62

Prosesshjelpemidler i bearbeiding.....	63
Hygieneregelverk – utfordringer i forhold til norske myndigheter	63
Bruk av tørkebrett med treramme ved tørking av klippfisk	64
Konsum av sjømat	64
Merking	64
Fiskehelse	64
Transport av levende fisk	65
Beredskapsplaner havbruk.....	65
Lakselus.....	65
Fiskefôr.....	66
Proporsjonalitet og enhetlig tilsyn	67
Risikoanalyse.....	67
KOMMUNIKASJON OG SAMFUNNSKONTAKT	68
FORSKNING OG UTVIKLING (FOU).....	70
ARBEIDSLIV, KOMPETANSE OG REKRUTTERING.....	70
Tarifforhandlinger	70
Unntak fra permitteringslønsloven.....	70
Medlemsbistand.....	71
Helse, miljø og sikkerhet (HMS).....	71
Arbeid med reduksjon av sykefraværet	71
Kompetanse – utdanning – rekruttering.....	72
DELTAKELSE I INTERNASJONALE ORGANISASJONER	72
TILLITSVALGTE ORGANER Figuren nedenfor gir en oversikt over organiseringen av hele tillitsvalgtapparatet i FHL:.....	73
Bransjegruppe industri	74
Bransjegruppe havbruk.....	74
PERSONALFORHOLD OG ARBEIDSMILJØ	74
Vedlegg:.....	77
Havbruksnæringens miljøfond - årsrapport 2013	77

INNLEDNING

Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL) er en landsomfattende næringspolitisk organisasjon for bedrifter innen fiskeindustrien, havbrukssektoren, fôrindustrien og marin ingrediensindustri. FHL er tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO).

Fiskeri- og havbruksnæringens servicekontor (FHS) er en del av FHL og inngår i regnskapet til FHL for 2013. Styret legger med dette fram en samlet årsmelding for FHL og FHS for 2013. Styret i FHS er ifølge vedtektene til enhver tid sammenfallende med styret i FHL og styremøtene avvikles parallelt. Organisasjonen har 481 medlemsbedrifter som omfatter 10.175 årsverk.

Styret i FHL har i 2013 hatt 5 ordinære styremøter, to telefonmøter og tre skriftlig avholdte møter. FHL-styret har behandlet 70 saker. Styret i FHS har i 2013 hatt 5 ordinære styremøter og har behandlet 20 saker.

Norge eksporterer rundt 95 prosent av sjømaten som fiskes eller produseres i norske farvann. På det globale markedet er Norge blant verdens ledende sjømatnasjoner. I 2013 ble det eksportert sjømat for vel 61 milliarder kroner. Det er 17 prosent økning fra året før og den høyeste eksportverdi noensinne. I volum ble det eksportert 2,3 millioner tonn, en nedgang på 221.00 tonn. Dette var en nedgang på 9 prosent.

Eksportverdien for fangstbaserte sektorer endte på 18,7 milliarder kroner. Torskefiskeeksporten holdt seg stabil på 10,4 milliarder, mens pelagiske arter som sild og makrell utgjorde 6,5 milliarder, en tilbakegang på 18 prosent. Lave priser i markedet for torsk er fortsatt et problem for de tradisjonelle sektorene, noe som gjør at forhandlingene mellom industrien og flåten om minstepriser er krevende for alle parter. Reker og skalldyr for 0,5 milliarder ble eksportert i 2013, det er 42 prosent lavere enn året før.

Eksportverdien for havbruk endte på 42,3 milliarder kroner. Dette er en vekst på 10,8 milliarder kroner som utgjør 35 prosent. Markedsprisen på laks holdt seg sterk gjennom året, med en særlig økning mot jul. Gjennomsnittsprisen på fersk hel laks i 2013 var 39,74 kr/kg, mot 27,63 kr/kg året før.

Det desiderte hovedmarkedet for norsk sjømat er EU-landene med en samlet import på over 36 milliarder kroner. Både Øst-Europa og Asia nærmer seg 10-milliardmarkeder og økte importen fra Norge betydelig målt i verdi. De største enkeltmarkedene for norsk sjømat i 2013 var Russland, Frankrike, Polen og Danmark.

FHL er opptatt av at Norge skal dra nytte av det store potensialet vi har som fiskeri- og havbruksnasjon. De rike fiskeressursene og våre store hav- og kystområder gir rom for økt mattilførsel og verdiskaping om de blir forvaltet på en god måte. I løpet av 2012 og 2013 har FHL utarbeidet egne rapporter som belyser utviklingspotensialet og flaskehalsene både for fangstbasert sektor og havbruksnæringen. Sammen med flere

offentlige analyser og utredninger samt Stoltenberg-regjeringens melding til Stortinget om Norge som sjømatnasjon som ble lagt fram våren 2013, er det etablert en solid forståelse for et stort marint verdiskapingspotensial fram mot 2050.

En forutsetning for vekst er at det gis politiske rammebetingelser og at næringen i samarbeid med myndigheter og kompetansemiljøer håndterer miljøutfordringer som måtte følge med økt produksjon. FHL arbeider for at næringen skal drive miljømessig bærekraftig og ha en troverdig miljøpolitikk. Samtidig er det en løpende politisk avveining av hvor stor miljøpåvirkning samfunnet kan akseptere fra alle typer matproduksjon. For sjømatnæringen som i prinsippet har evighetens perspektiv, er det svært viktig at disse spørsmålene blir diskutert og avklart. FHL jobber også for at forurensning fra omverden, som kan redusere mulighetene for å produsere trygg sjømat, skal reduseres.

De norske fiskeriene er de mest miljøsertifiserte fiskeriene i verden. Alle de store konsumfiskeriene er sertifisert internasjonalt gjennom MSC (Marine Stewardship Council). I 2012 ble det også fastsatt en egen standard for lakseproduksjon gjennom samarbeidet i Salmon Aquaculture Dialogue. Standarden er gjenstand for en tilsvarende sertifiseringsordning gjennom ASC (Aquaculture Stewardship Council) for selskaper som ønsker å benytte seg av det. De første norske laksevirkksomhetene er nå sertifisert i henhold til ASC-standard.

FHL har i 2013 videreført arbeidet som havbruksnæringen har forpliktet seg til gjennom "Miljøløftet" fra 2011. Der framgår 12 tiltak for å styrke arbeidet mot rømming og lakselus. En rekke av tiltakene går lenger enn de formelle kravene myndighetene stiller til næringen. Svært sentralt på dette området er innsatsen for å bedre kontrollen med lakselusnivåene i havbruksanlegg. Her er det fremdeles forbedringspotensial gjennom systematisk innsats, forskning og utvikling. 2013 ble et vendepunkt i arbeidet, siden flere nye metoder ble kommersielt tilgjengelige, noe som er i tråd med strategien om å minimere bruken av legemidler mot lus.

FHL er også en viktig premissleverandør på det matpolitiske området, og man anser det som viktig at ansvars- og rollefordelingen i matforvaltningen blir fulgt opp i tråd med intensjonene.

FHL bruker også betydelige ressurser på oppfølging av regelverksutvikling både nasjonalt, knyttet til EU-bestemmelser og globale standarder.

Også i 2013 har FHL vært tett involvert i å løse utfordringer knyttet til markedsadgang. Det gjelder særlig tilgangen til det russiske markedet. Eksporten av sjømat til Kina møter også vesentlige hindre, og næringen har gått glipp av en betydelig vekstmulighet i det kinesiske markedet.

FHL deltar på norsk side i internasjonale fiskeriforhandlinger, og i 2013 har det vært særlig krevende forhandlinger knyttet til fordelingen av makrellkvoter. Norge og EU lyktes heller ikke i 2013 å få på plass en avtale med Island og Færøyene for makrellbestanden.

I 2013 var det Stortingsvalg, og FHL la ned et omfattende og planmessig arbeid både før og etter valget. Et av grepene som ble gjort av den nye Solberg-regjeringen var å slå sammen Næringsdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet. Det nye Nærings- og fiskeridepartementet ledes av to statsråder, og FHL legger stor vekt på å sikre konstruktiv dialog med politisk ledelse i NFD.

Fiskeri- og havbruksnæringen er viktig for nasjonen Norge. Næringen står for en sysselsetting på 44.000 årsverk, og om lag halvparten av disse gjennom ringvirkninger i andre næringer. Norge leverer sjømat tilsvarende 31 millioner måltider hver dag.

I det følgende gis en gjennomgang av de viktigste sakene FHL har arbeidet med i 2013.

INDUSTRI

FHL har en rekke medlemsbedrifter innen industrisektorene. Dette er bedrifter som opererer innen tradisjonell hvitfiskindustri, pelagisk industri samt biomarine næringer, også kalt marin ingrediensindustri.

Sjømatindustriutvalget

I forbindelse med Stortingsmeldingen "Verdens fremste sjømatnasjon" ble det varslet at regjeringen Stoltenberg ville igangsette et utredningsarbeid for å gjennomgå sjømatindustriens rammevilkår. Regjeringen Stoltenberg oppnevnte et utvalg ledet av Ragnar Tveterås til å gjennomgå rammevilkårene. Utvalget har fått frist ut 2014 til å avlevere en offentlig utredning om hvordan rammevilkårene for sjømatindustrien bør utformes.

Etter regjeringsskiftet har den nye nærings- og fiskeriministeren vært opptatt av å videreføre utvalgets arbeid, og har pekt på at utvalget har mandat til å vurdere alle forhold, også lovverket. Utvalget består foruten professor Ragnar Tveterås av følgende personer: forskningssjef Marit Aursand, daglig leder Jonny Berfjord, professor Edel Elvevoll, avdelingsleder Grethe Fossli, direktør Arne E Karlsen, adm. dir. Trygve Myrvang, adm. dir. Arne Møgster, bedriftsutvikler Aino Olaisen og professor Frode Steen. Utvalgets medlemmer er ikke oppnevnt som representanter for organisasjoner eller interessegrupper.

Sjømat 2025 – Verdens fremste villfisknæring

Styret i FHL nedsatte et utvalg som skulle vurdere hvordan den fangstbaserte industrien kan øke lønnsomheten, og hvordan industrien kan realisere sitt potensial frem mot 2025. Utvalget fikk i mandat å vurdere bredt alle rammevilkår som må på plass for å sikre en sterk fangstbasert sektor. Utredningen konkluderer med at det er store muligheter for å øke avkastningen fra villfisksektoren, men at det vil forutsette at sektoren gis normaliserte rammevilkår, teknologiutvikling og en sterkere lønnsomhet i foredlingsleddet. Utvalget som gjennomførte utredningen besto av:

- Gunnar Domstein, Norway Pelagic ASA
- Thomas Farstad, Norway Seafoods Group AS
- Inger-Marie Sperre, Brødrene Sperre AS
- Arnt Ove Hoddevik, Welcon AS
- Bjørn Ronald Olsen, Storbukt fiskeindustri AS
- Magnar Pedersen, Nergård AS
- Jostein Refsnes, Nordlaks Produkter AS

Utvalgets tilrådninger ble presentert under FHL sin generalforsamling i Ålesund, og er senere behandlet i Bransjegruppe Industri og i FHL sitt styre.

Tiltakspakke for torskenæringen

Under valgkampen la regjeringen Stoltenberg frem en tiltakspakke rettet mot torskefiskesektoren. Pakken var på 85 millioner kroner. 30 millioner ble gjort gjeldende for høsten 2013, mens de øvrige 55 millionene ble fremmet i forslag til statsbudsjett for 2014. Sentrale elementer i pakken var markedsmidler til Norges Sjømatråd, styrking av Mattilsynets arbeid med markedsadgang, gjeninnføring av lineegnetilskudd, føringstilskudd, tilskudd til mottaksstasjoner, opplæringsprogram for kvalitetshåndtering av fisk, og tilskudd til prosjekter for teknologi og produktutvikling via Innovasjon Norge.

FHL var positiv til flere av tiltakene, spesielt til at pakken innebar en styrking av Mattilsynets arbeid med markedsadgang. På andre områder var FHL mer avmålt. Blant annet var FHL skeptisk til at pakken medførte en gjeninnføring av subsidieordninger, og FHL pekte på at det ville vært bedre for industrien med liberalisering av lov- og regelverket.

Etter regjeringsskiftet høsten 2013 valgte den nye regjeringen å avvikle tiltakspakken slik at denne ikke ble gjort gjeldende i 2014.

Garantiordning for økt kredittid

Siden finanskrisen i 2009 har torskefiskesektoren hatt en statlig garantiordning gjennom Innovasjon Norge. Råfisklaget har disponert ordningen som har til hensikt å utvide garantirammen som industrien må stille for å kjøpe råstoff. I praksis har dette gitt Råfisklaget mulighet til å utvide kredittiden overfor industrien fra 14 dager til 28 dager. FHL har vært negativ til ordningen ettersom den i praksis fungerer som en lagerstøtteordning, og dermed bidrar til å flytte risiko over på fiskeindustrien. For fiskerne fungerer ordningen slik at den sikrer høy kjøpsaktivitet i hovedsesongen.

Til tross for at ordningen er ansett som ugunstig for industrien, valgte Stoltenberg-regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett å videreføre den for 2014. Den nye regjeringen valgte også å videreføre ordningen, men har signalisert at den kan bli avviklet i forbindelse med fremleggelsen av 2015-budsjettet.

Forslag om innstramminger av leveringsplikten

I november 2012 sendte regjeringen Stoltenberg ut forslag om innstramminger av leveringsplikten for industrieide trålere. FHL reagerte på at forslaget var svært strengt, og at det ble foreslått virkemidler som ikke ga grunnlag for lønnsomhet. Blant annet

vurderte regjeringen å la salgslagene dirigere trålerne ut i fra hvilken anvendelse som ga høyest sysselsetting.

FHL understreket at konkurranseutsatte næringer må ha rammevilkår som fremmer konkurransekraft, og var negativ til detaljeringsgraden i regjeringens forslag. Regjeringen valgte selv å utsette endringer i leveringsplikten ettersom lønnsomheten i torskesektoren er svært lav.

Innføring av ny fiskesalgslagslov

Den nye fiskesalgslagsloven som fra 1. januar 2014 avløser Råfiskloven innebærer få substansielle endringer. Salgslagenes mulighet til ensidig å fastsette minstepris og salgsvilkår (inkl. omsetningsformer) opprettholdes. Det gjeninnføres en ordning med mekling, for de tilfeller der partene gjennom forhandlinger ikke kommer til enighet om minstepris. Dersom mekling ikke fører fram, kan salgslagene fastsette minstepris. Fiskesalgslagsloven gir også hjemmel til å pålegge salgslagene oppgaver for å fremme og ha tilsyn med kvalitet ved høsting og håndtering av råstoff.

I 2010 nedsatte Fiskeri- og kystdepartementet et partssammensatt utvalg som skulle vurdere behovet for endringer i råfiskloven. FHLs representanter i utvalget var tydelige på at mandatet var for begrenset. For å sikre et lovverk som har legitimitet i hele verdikjeden, mente FHL at det var nødvendig å se på de prinsipielle sidene ved loven, eierskap til salgslagene og salgslagenes funksjoner utover bare minstepris. Utvalgets flertall anbefalte at salgslagene skulle fratras retten til ensidig å fastsette minstepriser. Denne svært sentrale delen av lovens bestemmelse ble vedtatt mot innstillingen fra flertallet i arbeidsgruppen. FHL mener det er uheldig. Det ble altså ingen reelle endringer av betydning i den nye loven, den institusjonelle skjevheten mellom partene videreføres og monopolmakten endres ikke. FHL er derfor glad for at regjeringen har åpnet for å vurdere loven i løpet av stortingsperioden. Det er også positivt at fiskeriministeren har oppfordret Sjømatindustriutvalget til bredt å vurdere alle sider av næringen, også lovene.

Meklingsnemnd og statens kontrollør

Gjennom to nye forskrifter med hjemmel i den nye fiskesalgslagsloven er ordningene med meklingsnemnd og statens kontrollør regulert. FHL har gitt fylldige høringsuttalelser til begge.

Det skal etableres to meklingsnemnder, for hhv hvitfisksektoren og for pelagisk sektor. Nemndene skal ha felles leder oppnevnt av riksmekleren, og for øvrig bestå både av personer med sektorkunnskap og med generell økonomisk kompetanse. FHL støtter at lederen for nemndene er felles og utnevnes av Riksmekleren. FHL mener at nemndenes uavhengighet, upartiskhet og distanse til partene er helt avgjørende for tilliten til at det blir en reell mekling mellom partene. FHL har derfor arbeidet for at nemndene skal være helt upartiske og dermed heller ikke ha medlemmer med sektorkompetanse.

FHL har fått gjennomslag for at det skal føres protokoll for meklingen. Det skal protokolleres dersom meklingsnemnda legger frem et forslag til løsning. Dette gir mulighet til å følge med på i hvilken grad fiskesalgslagene følger opp forsikringene fra høringsuttalelsene om at det skal mye til før de lar være å følge meklingsnemndas råd.

Departementet har ikke tatt hensyn til FHLs krav om at fiskesalgslagene bør dekke kostnadene ved mekling gjennom bruk av inntekter fra salgslagsavgiftene. Gjennom forskriften er det fastlagt en 50/50-delning av kostnader.

FHL er positive til at det også er laget en egen forskrift om offentlig kontroll av fiskesalgslagene, som tydeliggjør at salgslagene er underlagt ekstern kontroll. Det er ikke inntatt direkte i forskriften at kontrollen omfatter at salgslagenes monopolstilling ikke skal misbrukes, men det vises til forarbeidene til lov og forskrift hvor både dette og andre prinsipper er fastslått. Departementet har også tatt inn i bestemmelsen at kontrollen skal omfatte at eneretten til å fastsette minstepris, salgsvilkår og omsetningsformer blir utøvd på forsvarlig vis.

Minstemål for sei

Fiskeri- og kystdepartementet sendte i oktober 2012 på høring et forslag om å endre minstemålet for sei. Forslaget innebar et større minstemål i fisket etter sei med not. FHL har flere medlemmer som er store kjøpere av notfanget sei, og forslaget ville medføre en vanskeligere råstofftilgang. FHL påpekte i sin høringsuttalelse at forslaget ville ha negative konsekvenser for landindustrien.

Forslaget om å øke minstemålet i notfisket ble lagt bort etter høringsrunden, og departementet valgte heller å gjøre andre justeringer i forvaltningen av sei for å bedre beskatningsmønsteret.

Pelagic Fish Forum 2013

FHL har i samarbeid med Norges sjømatråd tatt initiativ til etablering av et globalt forum for pelagiske konsumbedrifter. Første samling ble holdt i Istanbul i 2012. FHL og Norges sjømatråd har videreført arbeidet med å bistå etableringen av Pelagic Fish Forum også i 2013. Det ble arrangert to samlinger. Den første i tilknytning til Brussel Seafood Exposition, 22. april 2013. Hovedsamlingen ble arrangert i Barcelona 14.-15. november 2013.

Endring av forskrift om måleenheter og måling

Nærings- og handelsdepartementet og Justervesenet sendte sommeren 2013 på høring et forslag om å innføre risikobasert tilsyn i fiskeindustrien, samt andre endringer av forskrift om måleenheter og måling.

Saken ble grundig behandlet i FHL. I høringssvaret stilte FHL seg positiv til at det arbeides målrettet for en effektivisering og mer fleksibel gjennomføring av tilsynsvirksomheten, og at Justervesenet tar i bruk nye tilsynsformer. FHL gikk i mot forslaget om å innføre et årsgebyr for å dekke kostnadene knyttet til risikobasert kontroll. FHL la videre vekt på at risikovurderingene utføres i samråd med næringsorganisasjonene, at det legges opp til et transparent system og at både tekniske krav og oppfølging av risikofaktorer må kommuniseres tydelig til næringsaktørene.

Regelverket ble endret med virkning fra 1. januar 2014. Blant annet gis det ikke lenger tidsbegrenset godkjenning av måleinstrumenter, og Justervesenet åpner i større grad for internkontroll.

I løpet av 2013 tilbakekalte Justervesenet typegodkjenningen for en transportbåndvekt som er installert på enkelte fabrikker innenfor pelagisk sektor. FHL har fulgt opp dette i samråd med berørte virksomheter.

Arbeidsgruppe mot regelomgåelser

I forbindelse med vinterfisket på torsk i 2013 ble det fremsatt en rekke rykter om regelomgåelser. Med bakgrunn i ryktene avholdt statsråd Lisbeth Berg-Hansen møte med næringens organisasjoner. Dette ble fulgt opp med at fiskeridirektør Liv Holmefjord nedsatte en arbeidsgruppe som skulle se på mulige tiltak. Utvalget var partssammensatt med representanter fra Fiskeridirektoratet, Norges Fiskarlag, FHL, Norges Kystfiskarlag, NSL og Norges Råfisklag.

Arbeidsgruppen la frem en rekke forslag til mulige tiltak. Sentralt var anbefalingene om økt kontroll og fokuset på regelomgåelser i forbindelse med landing av rund fisk. FHL foreslo at dette best kunne løses gjennom prisverktøy, mens Norges Råfisklag foreslo forbud mot seddelføring av rund fisk. Dette er en problemstilling som ble skjøvet over til prisdrøftingene mellom FHL, NSL og Norges Råfisklag i desember.

Arbeidsgruppen anbefalte også at organisasjonene var tydelige på viktigheten av å etterleve regelverket. Det ble igangsatt dialogmøter hvor sentrale aktører i organisasjonene og fra myndighetene deltok, og hvor næringsaktørene ble invitert til å delta. Det ble holdt dialogmøter i Tromsø, Myre, Leknes, Rørvik, Hammerfest og Båtsfjord.

Refordeling av blåkveite

I forbindelse med gjennomføringen av kystflåtens direktefiske etter blåkveite sensommeren 2013 var det en vanskelig markedssituasjon. FHL ba derfor om at Fiskeridirektoratet utviste tilbakeholdenhet i forbindelse med refordelinger.

Regulering av kongekrabbefisket

Fiskeridirektoratet hadde våren 2013 på høring et forslag til regulering av fisket etter kongekrabbe i kvoteregulert område sesongen 2013/2014. Saken ble behandlet i FHLs pris- og reguleringsutvalg for kongekrabbe. FHL gikk i høringssvaret inn for at fartøyskvotene ble satt på et nivå som reduserte behovet for eventuelle refordelinger i løpet av sesongen, at det ble innført en nedre grense for fartøystørrelse og at tillatt bifangst av kongekrabbe i fisket med bunn garn ble redusert. Videre kommenterte FHL ulike tidspunkter for start av reguleringsåret i fisket etter kongekrabbe.

I forbindelse med høringen av forslaget til reguleringsopplegg for sesongen 2013/2014 ba Fiskeridirektoratet også om høringsinstansenes vurdering av kongekrabbeforvaltningen, ettersom denne i tråd med stortingsmeldingen om forvaltningen av kongekrabbe skal evalueres i 2014. FHL ga i hovedsak en positiv uttalelse om den etablerte forvaltningsmodellen.

Strekkodemerking

Over tid har det vært arbeidet med en felles standard for merking av fiskekasser med strekkoder i hele verdikjeden i sjømatnæringen. FHL har sammen med flere medlemsbedrifter vært sterkt engasjert i dette arbeidet. Dette resulterte i juli 2012 i en Norsk Standard NS 9405:2012 med betegnelsen: *Krav til etiketter for merking av distribusjonsheter og paller ved omsetning av fisk og fiskevarer.*

FHL har ledet et implementeringsprosjekt for den nyutviklede strekkodestandarden for merking av fiskekasser og paller. Prosjektet har bestått av en rekke aktiviteter, blant annet 8 møter langs kysten der alle ledd i verdikjeden har vært invitert til opplæring og motivasjon for å ta strekkodemerking i bruk som et praktisk hjelpemiddel for merking og sporing av fiskevarer. I tillegg har prosjektet satsert mye på medieaktiviteter, både i TV, aviser og fagtidsskrift, og flere markeder i EU har vært besøkt for å gjøre det norske arbeidet kjent ute. Prosjektet har lagt vekt på å utvikle en historie om norsk fisk, som tilfredsstiller kundenes ønsker om mer informasjon om fiskevarenes opprinnelse, fangst, behandling og transport før varene når markedet. Dette oppsummeres i prosjektets slogan: *"One Code, Fast Traceable, Safe and Healthy"*.

Flere av de største aktørene i næringen er i ferd med å investere betydelig for å effektivisere merkings- og sporingssystemene i bedriftene, med den nye strekkoden som basis. I 2014 vil et forlenget prosjekt arbeide videre med sikte på å øke bruken av standarden i små- og mellomstore bedrifter langs kysten. Prosjektet for implementering av strekkodestandarden finansieres av Innovasjon Norge og Fiskeri- og Havbruksnæringens Forskningsfond.

Marine Ingredients Conference 2013

FHL hadde ansvaret for den andre internasjonale Marine Ingrediens Conference (MIC). MIC 2013 ble arrangert i Oslo i september. Konferansen er internasjonal, men med en målsetting om å synliggjøre norsk industri og kompetanse på området marine ingredienser.

Tittelen på årets konferanse var *"From science to industrial production"* og gjenspeiler den positive utviklingen denne sektoren er inne i. Det deltok 180 deltakere fra 20 land og konferansen ble svært vellykket. Gjennom MIC 2013 fikk vi befestet Norges sterke posisjon på området internasjonalt og FHLs posisjon nasjonalt. Konferansen ble støttet både av offentlige institusjoner og private sponsorer.

Levendelagring av torsk

Levendelagring av torsk blir trukket fram både av myndigheter og av næringen som et virkemiddel som både kan jevne ut utbudet i sesongene og som kan strekke hovedsesongen.

Levendelagring uten fôring gjennomføres innenfor dagens rammebetingelser. Men denne typen lagring har relativ liten utjevne effekt på tilgangen av ferskfisk gjennom året. For å oppnå de visjonene som både myndigheter og næringen har, vil langtidslagring med fôring være nødvendig. Dette innebærer en helt annen risiko og kapitalbehov for aktørene enn korttidslagring. For å kunne lykkes, vil det kreve en samlet satsing som må involvere både fiskere, industri på land, FoU-miljø og virkemiddelapparatet.

I løpet av 2013 har FHL hatt flere møter med myndigheter, virkemiddelapparatet og næringen om hvilke utfordringer som må løses for å få etablert levendelagring med oppfôring. Fra deler av virkemiddelapparatet er det vektlagt at den største risikoen for industrien knyttet til å etablere et anlegg for levendelagring er usikkerheten i leveransene av levende fisk. Denne risikoen må reduseres dersom det skal være mulig å etablere anlegg for levendelagring. Redusert risiko er også avgjørende for å kunne stimulere til nødvendige investeringer.

Prisdøftinger

Norges Råfisklag

Prisdøftinger hovedsesongen 2013

Torskefisksektoren har hatt svært krevende markedsforhold siden 2009. Torskesektoren ble hardt rammet av at finanskrisen og eurokrisen slo inn i hovedmarkedene for torsk, samtidig som torskekvotene økte kraftig. Torskefiskindustrien har gjennomgående hatt svært svake resultater i hele denne perioden. Sommeren 2012 varslet ICES at torskekvotene for 2013 kunne økes med over 30 prosent, og settes til nærmere 1 million tonn. Markedene reagerte umiddelbart ved å sende torskeprisen ytterligere ned.

Dette skjedde på et svært ugunstig tidspunkt for industrien som hadde lagrene fulle etter hovedsesongen 2012. Resultatet ble et rekordsvakt år for torskefiskindustrien. Spesielt hardt ble klippfisksektoren rammet. Prisdrøftingene i desember 2012 var derfor svært krevende. FHLs prisutvalg var klar over at en galt satt minstepris ville bli skjebnesvanger for industrien. Rekordstor torskekvote i kombinasjon med at industriens likviditet var sterkt svekket, ga et dårlig utgangspunkt for sesongen. FHL, NSL og Norges Råfisklag klarte imidlertid å bli enige om nye minstepriser for den kommende hovedsesongen. De nye minsteprisene ble av industrien sett på som akseptable for å klare å gjennomføre sesongen.

Norges Fiskarlag reagerte sterkt på de nye minsteprisene, og truet med å bruke sin eiermakt til å pålegge Norges Råfisklag å sette nye og høyere minstepriser for torsk. Det ble innkalt til flere møter mellom de ulike eierorganisasjonene til Norges Råfisklag hvor de sammen med laget drøftet om prisdrøftingene var akseptable. Disse møtene skjedde uten at FHL eller industrien var involvert. FHL pekte på at de nye minsteprisene var til å leve med, og at en endring ville føre til stans i omsetningen og ytterligere tap for industrien. De fastsatte minsteprisene ble stående gjennom sesongen.

Hovedsesongen 2013 var preget av at det var svært god tilgang på torsk. Førstehåndsomsetningen fungerte etter forholdene greit. Industrien hadde også i 2013 en svært krevende hovedsesong, og det var perioder med reduserte kjøp, avsettingsproblemer og permitteringer av ansatte i fiskeindustrien. Som et tiltak for å fremme førstehåndsomsetningen søkte Norges Råfisklag Fiskeri- og kystdepartementet om føringstilskudd for føring av torsk til Russland. FHL reagerte sterkt på at Norges Råfisklag ikke hadde forutgående kontakt med FHL om søknaden, og stilte seg dessuten avvisende til forslaget. Føring av fisk til Russland ville ikke medføre mindre torsk i markedet, men ville bety at staten subsidierte transport av råstoff til utenlandske konkurrenter og slik svekke industrien i Norge. I møte i regi av statsråd Lisbeth Berg Hansen ble det slått klart fast at det ikke var aktuelt å anvende føringstilskudd for føring av fisk ut av landet. Dette gjelder også for Norges Sildesalgslag som tidligere har anvendt inndradde midler for føring av fangster ut av landet.

Prisdrøftinger sommeren 2013

FHL, NSL og Norges Råfisklag ble også under prisdrøftingene i april 2013 enige om nye minstepriser for sommersesongen. Minsteprisene for torsk og hyse ble videreført, og minsteprisene på sei ble justert ned. Utover sommeren var det imidlertid klart at de nye minsteprisene var vanskelige for industrien. FHL krevde nye prisdrøftinger med Norges Råfisklag på sei, lange og brosme. Råfisklaget forutsatte imidlertid at det i så fall måtte gjennomføres en fremskynding av drøftingene på alle arter. Dette ble avvist av FHL, og det ble ikke gjennomført ekstraordinær drøfting for noen av artene.

Prisdrøftinger høsten 2013

FHL, NSL og Norges Råfisklag gjennomførte nye prisdrøftinger for høsten 2013. Det ble oppnådd enighet i drøftingene, men FHLs prisutvalg var splittet i synet på om resultatet var akseptabelt eller ikke. Det var flere i utvalget som var redde for at de nye

minsteprisene ville skape problemer for å få satt en riktig minstepris i desember. Selve omsetningen om høsten er ellers mindre omstridt ettersom høstfisket etter torsk er preget av små kvantum og dermed noe høyere priser.

Prisdrøftinger for hovedsesongen 2014

Prisdrøftingene i desember 2013 endte med brudd mellom FHL, NSL og Norges Råfisklag. FHL la til grunn at det også i hovedsesongen 2014 vil være krevende markedsforhold, at kvotene fortsatt er rekordstore, og at fiskeindustrien har hatt flere år med så svake resultat at likviditeten er fraværende. FHL advarte derfor mot å sette minsteprisene for hovedsesongen 2014 høyere enn det minsteprisene var for hovedsesongen 2013. Norges Råfisklag foreslo til tross for dette økning i minsteprisene for torsk, hyse og sei.

Ikke bare var det uenighet om minsteprisene på de viktigste fiskeartene. Det var også uenighet om hvordan oppgjøret skal beregnes ved leveranser av rund fisk. De senere årene har stadig flere industribedrifter etablert sløyelinjer på land. Dette gjør at fiskerne slipper å sløye på sjøen, og at restråstoff i økende grad blir nyttiggjort. Det stilles i dag krav om at fisker må vente til fisken er ferdig sløyd før han forlater kaia hvis fisken skal gjøres opp som sløyd, hodekappet på sluttseddelen. Hvis fisken gjøres opp som rund, skal det benyttes en minstepris for rund fisk som er satt med utgangspunkt i en omregningsfaktor på 1,5 fra sløyd vekt til rund vekt. Denne prisen er imidlertid ikke i samsvar med det reelle utbyttet fra rund fisk i hovedsesongen. Ofte mottar fiskeindustrien fisk med mye mageinnhold. FHL var derfor opptatt av at det måtte åpnes for å bruke prissystemet på en måte som ikke påfører fiskeindustrien tap. Norges Råfisklag var uenig i en slik bruk av prissystemet, og dikterte en minstepris på rund fisk som innebærer en kunstig høy minstepris for rund fisk i hovedsesongen sammenlignet med sløyd, hodekappet fisk.

Det ble heller ikke enighet om minsteprisene på restråstoff. Norges Råfisklag satte minsteprisene på lever, rogn og torskehoder høyere enn det FHL og NSL anbefalte. Spesielt var FHL uenig i minsteprisen for lever. FHL viste til at Russland har stanset all import av lever fra Norge, og at tankene for tran allerede før hovedsesongen er fylt opp. Etter flere runder med Norges Råfisklag valgte laget til slutt å nedjustere minsteprisen på lever.

Kongekrabbe

FHL og Norges Råfisklag gjennomførte prisdrøftinger på kongekrabbe tidlig på sommeren 2013. For FHL var det sentralt å få på plass minstepriser som ville holde gjennom hele sesongen. Prisdrøftingene i juni førte ikke frem, og det var stor avstand mellom partene. Det ble holdt nye prisdrøftinger i august. Det var åpenbart at Norges Råfisklag i drøftingene søkte å redusere avstanden mellom minstepriser og faktisk betalt pris slik at minsteprisene skulle bli liggende nært markedspris, og partene oppnådde ikke enighet om nye minstepriser.

I etterkant av bruddet ble det i en periode omsatt svært lite kongekrabbe, og den omsetningen som skjedde var primært knyttet til kjøp av levende kongekrabbe og kjøp

på faste avtaler. Omsetningen ble etter hvert såpass svak grunnet feilsatte minstepriser at Norges Råfisklag søkte Fiskeri- og kystdepartementet om å bruke føringstilskudd for å få fart på omsetningen. FHL reagerte både på at søknaden ble sendt uten forutgående kontakt med FHL, og at det ble forsøkt brukt føringstilskudd som tiltak for å stimulere omsetningen i en situasjon med uenighet om minsteprisene. Utover i sesongen ble det etter hvert en mer normal omsetning, men oppnådde førstehåndspriser har ligget rundt minsteprisene.

Ferske reker

I drøftingene mellom FHL/NSL og Norges Råfisklag som ble holdt 14. mai 2013, ble det oppnådd enighet om å øke minsteprisene på ferske reker.

Reker

Omsetningen av reker fisket av havfiskeflåten organiseres gjennom auksjonsomsetning, og uten minstepris. Det har derfor ikke vært minsteprisdrøftelser i 2013.

Rognkjeksrogn

I drøftingene mellom FHL og Råfisklaget som ble avholdt den 5. mars 2013, ble det oppnådd enighet om minstepris for ubehandlet fersk rognkjeksrogn og for sjøtilvirket tønnerogn.

Sjøtilvirket tørrfisk

Minsteprisdrøftelsene mellom FHL og Råfisklaget for sjøtilvirket tørrfisk ble gjennomført 7. mai 2013. Det ble oppnådd enighet.

Hval

Minsteprisdrøftelsene for hvalkjøtt mellom FHL og Råfisklaget ble gjennomført 30. april 2013.

Partene ble ikke enige om nye minstepriser, som derfor ble ensidig fastsatt av Råfisklaget.

Merkevareforeningen Norsk Hval er stiftet for å utvikle felles kvalitetsstandard for fangst og produksjon av vågehval og merkevarebygging for medlemsbedriftene. FHLs Øyvind Andre Haram er styreleder fra november 2013.

Omsetningssituasjonen for hvalkjøtt bedret seg litt i 2013, og det faktiske uttaket er fortsatt lavere enn de fastsatte fangstkvote. Dette innebærer at det er rom for ytterligere vekst i omsetningen innenfor dagens forvaltningsopplegg. Det er også positivt at det igjen ser ut til å bli en viss eksport til Japan, som på sikt kan være et interessant marked for hvalprodukter.

Sunnmøre og Romsdal Fiskesalslag

FHL, NSL og Sunnmøre og Romsdal fiskesalslag gjennomførte prisdrøftinger 17.01.2013. Partene hadde svært ulike syn på markedsutsiktene for 2013 og det ble ikke enighet om nye minstepriser for torsk, sei og hyse. Partene ble derimot enige om minstepriser for en rekke andre fiskeslag.

Vest-Norges Fiskesalslag

FHL, NSL og Vest-Norges Fiskesalslag gjennomførte prisdrøftinger 18.01.2013. Det ble ikke oppnådd enighet om nye minstepriser for torsk, og disse ble fastsatt ved diktat fra salgslagets side. Det ble oppnådd enighet om de øvrige fiskeslagene.

Norges Sildesalgslag

Prisdrøftinger for lodde og kolmule til konsum

Det ble i 2013 ikke gjennomført prisdrøftinger for lodde og kolmule til konsum. Minsteprisene som ble avtalt i desember 2012 har blitt videreført.

Prisdrøftinger sild, makrell og hestmakrell

Det ble i 2013 gjennomført tre prisdrøftinger for nordsjøsild, NVG-sild, makrell og hestmakrell. For makrell og hestmakrell ble partene enige om å videreføre gjeldende minstepriser. For nordsjøsild ble partene i forkant av matjessesongen enig om en minstepris på kr 4,20. Senere ble minsteprisen suspendert, etter enighet mellom partene. Fra 30. september ble minsteprisen for nordsjøsild diktert av Sildelaget til kr 3,70 etter at det ikke ble oppnådd enighet med FHL. For NVG-sild ble partene i møte i september 2013 ikke enig om minsteprisene, og Sildelaget valgte å videreføre gjeldende minstepriser for NVG-sild til konsum.

Prisdrøftinger – fiskemel og fiskeolje

I desember 2013 ble det gjennomført drøftinger mellom sektorgruppe fiskemel og Norges Sildesalgslag om minstepriser mv ved omsetning av råstoff til produksjon av fiskemel og fiskeolje. Avtalen mellom FHL og Sildelaget er basert på den langsiktige overenskomsten som skal sikre at fiskersiden til enhver tid er garantert 60 prosent av den samlede mel- og oljeinntekten.

Modellen innebærer at FHL hver uke utarbeider prisindikatorer som Sildelaget benytter til å justere og fastsette minstepriser etter avtalte regler. Dette gjør det unødvendig for partene å møte til nye forhandlinger når minsteprisene skal justeres, og modellen har fungert godt. I løpet av 2013 oppstod det imidlertid en situasjon for prising av fiskeolje i markedet som gjorde at den etablerte prisindikatoren for fiskeolje ikke lenger var representativ for norske fiskeoljer. Dette var derfor et sentralt spørsmål i prisdrøftingene.

Det ble ikke oppnådd enighet under drøftingene, og partene har i ettertid fulgt opp dette spørsmålet med sikte på å utvikle en ny prisindikator for fiskeolje. Slik enighet ble oppnådd i løpet av februar 2014.

Fiskeriforhandlinger

Forvaltningen av de fleste store fiskebestandene i Barentshavet, Norskehavet og Nordsjøen skjer gjennom internasjonalt samarbeid. Utgangspunktet for forvaltningen er vitenskapelige råd fra det internasjonale råd for havforskning (ICES). Fordelingen av andeler mellom partene er et sensitivt tema, og de siste årene har det vært uenighet om fordelingen av både makrell og sild mellom kyststatene.

De norske forhandlingsdelegasjonene ledes i hovedsak av Nærings- og fiskeridepartementet, og består i tillegg av representanter fra Utenriksdepartementet, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet, Kystvakten, FHL, Norges Fiskarlag/Fiskebåtredernes Forbund, Norges Kystfiskarlag og Sjømannsforbundet.

Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon

Fellesforvaltningen mellom Norge og Russland har fungert godt i mange år, og det er etablert tradisjoner for ansvarlig, langsiktig og bærekraftig forvaltning av ressursene. I 2013 ble forhandlingene for 2014 avholdt i St. Petersburg. Torskekvoten for 2014 ble videreført på omtrent samme nivå som den var i 2013. For FHL var det et sentralt poeng å unngå en økning av torskekvoten i en situasjon hvor det stadig er et vanskelig marked. Videre ble kvoten for hyse redusert noe mindre enn hva som fulgte av forvaltningsplanen. Også dette var et viktig punkt for FHL. Loddekvoten ble i utgangspunktet satt til 15.000 tonn, men denne ble senere oppjustert på bakgrunn av nye data fra forskningstokt. Avtalen inneholder en formulering om revurdering av torskekvoten sommeren 2014, som etter FHLs vurdering er meget uheldig. En eventuell økning av torskekvoten etter at hovedsesongen er over vil kunne slå svært negativt ut for lagerverdier, og vil være ødeleggende i markedene.

Makrell

Heller ikke i 2013 førte forhandlingene om en kyststatsavtale for forvaltningen av makrell frem til noen enighet mellom Norge, EU, Island og Færøyene. Det har blitt gjennomført en rekke forhandlingsrunder, men avstanden mellom partene har vært for stor til at det har blitt oppnådd enighet. Samtidig synes makrellbestanden å være i sterk vekst, og i forbindelse med kvoterådgivningen for 2014 valgte ICES å forkaste den etablerte modellen for beregning av bestandsstørrelse og utforming av kvoteråd. Det er satt i gang en vitenskapelig prosess for å komme frem til en ny bestandsvurderingsmodell. I løpet av 2013 innførte EU handelssanksjoner mot Færøyene. Disse kom imidlertid på plass så sent at de hadde mindre betydning enn dersom de hadde kommet i forkant av fiskesesongen.

Norsk vårgytende sild og kolmule

Forhandlingene om forvaltningen av norsk vårgytende sild (NVG-sild) og kolmule i 2013 ble ikke avsluttet før i januar 2013. Partene ble enige om en avtale for kolmule som innebar en økning i kvoten, mens det for NVG-sild ble en fortsatt nedgang i kvoten. I tillegg valgte Færøyene å ikke slutte seg til avtalen, da de ønsket en større andel av sildekvoten. Høsten 2013 ble det gjennomført to forhandlingsrunder om NVG-sild og kolmule, men det ble ikke inngått avtaler og forhandlingene ble utsatt til 2014. For kolmule har justering av forvaltningsplanen vært et vanskelig spørsmål. For NVG-sild er det et avgjørende spørsmål om Færøyene vil slutte seg til en avtale eller også i 2014 stå utenfor og slik gjøre at uttaket av NVG-sild blir høyere enn ICES sin tilrådning.

Forhandlingene om kolmule og NVG-sild har også blitt påvirket av at de samme partene har brukt mye tid på å forhandle om en mulig makrellavtale. Øvrige forhandlinger har derfor blitt satt på vent.

Nordsjøen

I januar 2013 ble det inngått en bilateral fiskeriavtale mellom Norge og EU om forvaltningen av felles fiskebestander i Nordsjøen og gjensidige fiskemuligheter i hverandres farvann. Blant annet ble det fastsatt en kvote for fisket etter nordsjøsilde på 478.000 tonn, noe som var nærmere 20 prosent økning fra året før. Dette var ikke minst viktig i lys av reduksjonen i kvoten for norsk vårgytende silde.

Forhandlingene om en avtale for 2014 ble utsatt fra høsten 2013, og var ved utgangen av februar 2014 ikke avsluttet.

HAVBRUK

FHL har en rekke medlemsbedrifter innen ulike havbrukssektorer. Den dominerende arten i norsk havbruk er altantisk laks, med regnbueørret som den andre viktige kommersielle arten. FHL har også medlemsbedrifter som produserer marine arter og skjell.

2013 ble et sterkt år for laksesektoren med høye priser, sterk etterspørsel på høstparten, et prisfall og med påfølgende gradvis prisøkning igjen mot jul. Høye laksepriser i 2013 kan tilskrives sterk etterspørsel kombinert med relativt lav tilbudsvekst.

I løpet av 2013 er man dessverre ikke kommet vesentlig nærmere en storskala kommersialisering av aktivitetene innen skjell dyrking og nye marine arter. Det gjelder også torsk oppdrettssektoren, ikke minst som følge av historisk høye fangstkvoter for norsk-arktisk torsk.

Flere viktige saker som berører næringens aktiviteter og videre utvikling har stått på sakskartet i løpet av året. Blant de viktigste sakene hvor FHL har engasjert seg er de følgende:

Endringer i Akvakulturloven – eierskapsbegrensninger

Fiskeri- og kystdepartementet sendte 19. desember 2012 ut på høring forslag til endring i akvakulturloven §§ 7 og 34. Bakgrunnen for endringsforslaget var vurderingen fra EFTA Surveillance Authority (ESA) av klage på de norske eierskapsbegrensningene. Formålet med lovendringsforslaget var å legge til rette for endring av reglene om eierkontroll i lakseoppdrettsnæringen. Regjeringen ønsket i stedet en sterkere forankring av regionale og fordelingsmessige hensyn, ved at det skulle stilles klare og forutsigbare krav til større virksomheter i lakseoppdrettsnæringen.

Det var departementets målsetning å utforme klare og forutsigbare mål og vilkår med utgangspunkt i elementer som minste bearbeidingsgrad i et kystdistrikt, krav til FoU og trainee- og lærlingplasser. Det ble signalisert at kravene ville bli progressivt strengere ut fra hvor stor andel av tillatelsesbiomassen et foretak eier.

FHL ga følgende konkrete kommentar til høringsaken:

1. FHL vurderer det dithen at avvikling av eierskapsbegrensningen slik den har fungert frem til i dag tvinges frem som følge av ESAs konklusjon. En endring av Akvakulturloven er dermed en naturlig konsekvens av at Regjeringen tar ESAs konklusjon til etterretning. FHL tar derfor forslaget om lovendring til etterretning.
2. FHL vil avvente å kommentere eventuelle nye krav til virksomheter om bearbeidingsnivå, FoU-innsats mv til dette fremmes gjennom nytt forslag om forskriftsendring.

Forslaget om endringer i Akvakulturloven om eierskapsbegrensninger ble fulgt opp av forslag om endringer i forskrift om fordeling og avgrensning av produksjonskapasiteten i sjøvann.

Fordeling og avgrensning av produksjonskapasiteten i tillatelser til laksefisk

Fiskeri- og kystdepartementet sendte 8. mai 2013 et forslag om endringer i forskriften om fordeling og avgrensning av produksjonskapasiteten i tillatelser til matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjøvann. Endringene innebar at det som vilkår for erverv av en større andel av total Maksimal Tillatt Biomasse (MTB) skulle settes økede og konkrete krav til ringvirkninger i form av minste bearbeidingsgrad, investeringer i FoU, tilbud av lærlinge-/trainee-plasser, samt spredning av selskapets aktiviteter.

FHL kunne i utgangspunktet ikke se behov for særlige regler om fordeling og avgrensning av produksjonskapasitet i havbruksnæringen ut over det som følger av de konkurranserettslige reguleringer som gjelder for alle virksomheter.

FHL støttet likevel at det stilles krav overfor de virksomheter som har en særlig stor andel av produksjonsvolumet for å sikre aktivitet i kystsamfunn i Norge. FHL påpekte imidlertid at det er viktig at de krav som stilles bidrar til konkurransekraft og bærekraftige bedrifter langs kysten, og at myndighetskrav ikke begrenser bedriftenes muligheter for lønnsom produksjon og nødvendig omstilling.

FHL anser det som en viktig målsetting å sikre en variert struktur i næringen. Myndighetene bør derfor tilrettelegge for at aktører av ulik størrelse og med ulik lokalisering av eierskap kan fortsette å spille en sentral rolle. Innovasjon og konkurransevne avhenger av at næringen opplever intern konkurranse. Et mangfold i størrelse og eierstruktur er viktig for næringens posisjon langs hele kysten.

Tildelingsforskrift - 45 nye konsesjoner

I mars 2013 sendte Fiskeri- og kystdepartementet ut forslag om ny tildelingsforskrift på høring. FKD foreslo å legge til rette for tildeling av 45 tillatelser til oppdrett av laks, ørret og regnbueørret. Departementet meddelte at et mål med tildelingen var å stimulere til nye teknologiske løsninger eller driftsmåter som kan bidra til å redusere næringens miljøutfordringer.

Av forslaget fremgikk følgende:

- Det tildeles inntil 45 konsesjoner. For alle konsesjoner vil det stilles minimumskrav om at løsningen som foreslås enten gir redusert risiko for at akvakulturproduksjonen vil påvirke vill laksefisk som følge av rømming, eller at løsningen sikrer at det ikke er mer enn 0,25 hunn lus (0,1 hunn lus for gruppe C) per fisk i anlegget, eller et utslipp av lus tilsvarende et slikt nivå (det vil ikke være tillatt med mer enn 3 kjemiske behandlinger per produksjonssyklus).
- Gruppe A - 20 konsesjoner tildeles i Troms og Finnmark til 10 mill. per konsesjon (inntil 10 i hvert av fylkene). For 5 av konsesjonene i hvert av fylkene prioriteres aktører med inntil 19 konsesjoner. Dersom det ikke er nok kvalifiserte søkere blant mindre aktører, kan konsesjonene tildeles større selskaper. Dersom det er flere søknader som tilfredsstill minimumskravene enn antallet tillatelser, vil de søknadene som har størst potensial for miljøforbedring prioriteres. For hver nye konsesjon som tildeles må søker innløse en gjeldende konsesjon, som vil få endrede vilkår tilsvarende den nye konsesjonen. Den tillatelse som innløses må ha samme regiontilhørighet som den nye tillatelsen. Det innebærer at det kun vil være selskaper med tillatelser i Troms og Finnmark som kan søke på disse konsesjonene.
- Gruppe B - 15 konsesjoner tildeles etter en lukket budrunde uavhengig av fylke eller region. Bud skal gis uten forbehold. Minimumskravene skal være oppfylt. For hver nye konsesjon som tildeles må søker innløse en gjeldende konsesjon, som vil få endrede vilkår tilsvarende den nye konsesjonen. Den tillatelse som innløses må ha samme regiontilhørighet som den nye tillatelsen.
- Gruppe C - 10 konsesjoner tildeles uten omgjøring av eksisterende konsesjon til 10 mill. per konsesjon uavhengig av fylke eller region. Minimumskravene skal være oppfylt med det tillegg at løsningen "vesentlig" må redusere miljøutfordringen. Dersom det er flere søknader som tilfredsstill minimumskravene enn antall tillatelser, vil de søknadene som har størst potensial for miljøforbedring prioriteres.

FHL behandlet forslaget gjennom tillitsvalgte organer og sendte organisasjonens høringssvar 16. april. I sitt høringssvar pekte FHL på en rekke forhold i departementets forslag som burde hensyntas i det videre arbeidet med å fastsette en forskrift.

FHL kommenterte innledningsvis at forslag til tildelingsforskrift bør baseres på næringspolitiske aspekter og at driftsvilkår likestilles med de rammebetingelser som allerede er satt gjennom overordnede lover, sektorlover og forskrifter.

FHL påpekte videre at med bakgrunn i tidsrommet siden siste tildelingsrunde, den generelle markedssituasjonen, det globale behovet for sunn, næringsrik mat, nasjonale

mål og næringens evne og vilje til en bærekraftig matproduksjon, ville det være rom for en større produksjonsøkning enn den det her legges opp til. I hovedtrekk kunne en produksjonsøkning enklest vært gjort ved å øke MTB på eksisterende tillatelser, alternativt kunne en utlyse nye tillatelser hvor søknadskriteriene hvilte på alle tre kriteriene i bærekraftbegrepet. Eventuell næringspolitisk fordeling og geografiske hensyn kunne vært innebygd i dette.

Tildelingsrunden skapte mye engasjement og interesse, og det ble i løpet av året mye støy som følge av at faggruppen som skulle vurdere søknadene i første omgang avviste 118 av 225 søknader som følge av formale feil. Dette var en situasjon FHL hadde advart mot i sitt hørings svar, hvor det bl.a. ble anført følgende:

"FHL mener der bør være adgang for faggruppen som skal vurdere søknader til å innhente ytterligere informasjon fra søkerne dersom dette anses nødvendig for saksbehandlingen.

For øvrig bør vurderingen av søknader og klagebehandling gjøres etter alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper med sikte på at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak fattes. Det bør unngås at formelle regler om dokumentasjonsavskjæring hindrer faggruppa eller klageinstansen fra å tildele til de søkerne som har de beste prosjektene.

I punkt g) angis det at søknader som er mangelfulle skal avvises. Bestemmelsen kan medføre at selv bagatellmessige formelle feil medfører utelukkelse fra konkurransen. Dette er et prinsipp fra anbudsretten, som ikke er hensiktsmessig i den type tildeling av tillatelser som skal gjøres i medhold av tildelingsforskriften. Konsekvensene av en utelukkelse fra konkurransen kan være svært store, og vil kunne stå i klart motsetningsforhold til betydningen av de "feil" som er gjort. FHL mener at dersom søknaden lider av formelle feil, bør det gis kort tilleggsfrist for å avhjelpe dette."

I høringsforslaget fra FGD ble det fastslått at vederlaget går til staten, men 4 millioner kroner blir overført til fylkeskommunen der tillatelsen blir etablert. I forhold til hvilke nivå av forvaltningen som har ansvaret for tilrettelegging og arealarrondering når det gjelder næringsvirksomhet, var det FHLs prinsipielle synspunkt at hele summen burde tilfalle fylkeskommunen og kommunen der tillatelsen blir etablert.

Relasjonene til kommunene og lokalitetstilgang

Tilgang på sjøareal for havbruksaktiviteter er en stadig større utfordring. Adgangen til sjøareal er regulert av en lang rekke lover med tilhørende forskrifter. De mest sentrale lovene er Plan- og bygningsloven, Akvakulturloven, Matloven, Forurensningsloven, Havne- og farvannsloven og Naturmangfoldloven. Rammeverket er komplekst og uoversiktlig, og det er rikelig med anledninger til å forhindre tilgang til areal i sjø for matproduksjon.

Kommunene har en nøkkelrolle når det skal tas stilling til om areal i sjø skal gjøres disponibelt for oppdrettsvirksomhet. Kommunen bestemmer plansituasjon og uttaler seg til søknader, og er ofte avgjørende for om søknad innvilges eller avslås. Kommunene kan være havbruksnæringens beste venn i spørsmål om arealtilgang, men de kan også sette stopper for videre utvikling i kystsonen.

Med dette som utgangspunkt har FHLs tillitsvalgte og administrasjon hatt en løpende og tett dialog med Nettverk for fjord- og kystkommuner (NFKK); en organisasjon som i dag representerer 56 kystkommuner.

NFKK la i 2013 på bordet forslag om en ny oppdrettsavgift, som kun er tiltenkt å skulle omfatte produksjon av laks og ørret. Selve essensen er at en ny oppdrettsavgift skal samordnes, dvs. kreves fratrukket i utlignet fellesskatt til staten. Dette betyr at en eventuell ny avgift først og fremst vil reise et fordelingspolitisk spørsmål, og ikke øke den samlede skatte- og avgiftsbelastningen på næringen. Forslaget medfører at kommunene vil få oppdrettsavgiften uavkortet.

FHL kommenterte umiddelbart at forslaget er interessant og konstruktivt. Utfordringen med en slik modell vil imidlertid særlig ligge å få aksept på Stortinget (og ikke minst i Finansdepartementet) for at statens inntekter fra havbruksnæringen reduseres tilsvarende det kommunenes inntekter øker. En slik modell er heller ikke ukomplisert for tilgang til areal til "det ufødte liv"; skjell, torsk eller annet. Det er nærliggende å tro at kommuner vil prioritere lokalitetstilgang for de arter som gir inntekter til kommunen.

FHLs grunnleggende holdning er at det aller viktigste havbruksnæringen kan bidra med er aktiviteter i kystsonen, noe som beviselig kommer kystkommunene til gode. Nye rapporter fremlagt fra bl.a. Nofima om ringvirkninger dokumenterer et betydelig bidrag fra oppdrett til lokalsamfunnene - også til de kommuner som ikke har merder i sjøen, men på annen måte er involvert i havbruksaktiviteter.

FHL ser imidlertid at kommunene bør få ta ytterligere del i den verdiskapingen som skjer gjennom havbruk, og tok bl.a. i forbindelse med hørings sak om tildeling av 45 nye konsesjoner til orde for at en større andel av inntektene fra disse burde gå til kommunene. Dette ble fulgt opp overfor Stortinget under behandlingen av forslag til statsbudsjett for 2014, og det ble da gjort endringer som vil medføre at kommunenes inntekter vil øke. FHL har videre kommunisert at inntekter i tilknytning til fremtidig vekst i all hovedsak bør gå til kommunene.

Bygge- og tilsynskrav oppdrettsbåter

I 2010 ble prosjektet "Servicefartøy 2010" igangsatt med deltakere fra Sintef fiskeri og havbruk, havbruksbedrifter og skipsverft. Formålet var å få frem hvilke behov og krav som skulle legges til grunn for bygging av fremtidens service- og arbeidsfartøy i havbruksnæringen.

Prosjektet konkluderte med at det var behov for et regelverk også for fartøyer under 15 meter som er nåværende nedre grense for Sjøfartsdirektoratets bygge- og tilsynskrav. Sjøfartsdirektoratet igangsatte på den bakgrunn et arbeid med å utforme forslag til et regelverk for lastefartøy som også vil omfatte fartøyer under 15 meter.

Sjøfartsdirektoratet har invitert havbruksnæringen inn i arbeidet med disse nye forskriftene, ettersom det er i havbruksnæringen det er flest fartøyer som vil bli berørt av nye forskrifter.

FHL nedsatte i 2012 en arbeidsgruppe med representanter fra medlemsbedrifter og administrasjonen for å gi innspill til nytt regelverk. Gruppen har hatt flere interne møter og møter med Sjøfartsdirektoratet.

Bygge- og tilsynsforskriften var på høring med frist 2. oktober 2013. I utkastet fremmes det forslag om en nedre grense på 8 meter på fartøy som skal omfattes av forskriften. FHL avga høringsuttalelse og argumenterte bl.a. for at det ville være mer hensiktsmessig å sette en nedre grense på 10,67 meter for å harmonisere regelverket med fiskeflåten regelverk. Det vil muliggjøre sambruk av fartøyer og mannskap både til fiskeri- og havbruksformål. FHL har fulgt opp med møter med Sjøfartsdirektoratet i saken. På grunn av mange innspill skal forskriften ut på ny høring, og det tas nå sikte på implementering 1. juli 2014. Det holdes tett kontakt med direktoratet frem mot endelig forskrift.

Arbeidet med sertifisering av båtførere munner ut i at det vil bli opprettet ny(e) sertifikatklasse(r). Det legges vekt på at dette skal være en sertifisering som i stor grad skal tilpasses havbruksnæringens behov, ha omfang som gjør at det er oppnåelig for de fleste som arbeider i næringen som båtførere og gjennomføres på en måte som kan kombineres med å være i fullt arbeid.

Sertifikatkrav for førere

I tillegg til nye krav for bygging av og tilsyn med fartøyene, vil følgene av ny forskrift bli at førere av disse fartøyene blir sertifikatpliktige, og det utarbeides derfor også en forskrift om sertifikatkrav. I tett kontakt med Sjøfartsdirektoratet har arbeidsgruppen laget utkast til fagplan for utdanning av sertifikatpliktig mannskap til disse båtene, og presentert og diskutert denne i flere møter med Sjøfartsdirektoratet. Det kan ikke godkjennes en endelig fagplan før den nye bygge- og tilsynsforskriften som hjemler sertifikatplikten er vedtatt. Direktoratet var imidlertid innstilt på å la næringen starte opp forsøksklasser for å utprøve fagplanen og deretter evaluere og korrigere den for enda bedre tilpasning til formålet.

Det legges opp til et timetall på ca. 150 timer for å oppnå sertifikat som er tilpasset førere av oppdrettsbåter. Kurstilbudet vil i første omgang gå til de som i dag er førere av oppdrettsbåter og vil kunne avholdes på flere steder i hver region. Kursopplegget vil bli utprøvd gjennom 3-4 pilotkurs på ulike steder i landet.

Når pilotkursene er gjennomført våren 2014, vil erfaringer bli evaluert og det tas sikte på fullt kurstilbud fra høsten 2014. Sjøfartsdirektoratet indikerer en overgangstid på 3-4 år

før alle båtførere må ha gyldig sertifikat for å føre service- og arbeidsbåter i havbruksnæringen. Det er et mål å få kurset inn som en del av undervisningen på de videregående skolene som har linje for naturbruk, og det er kontakt med enkelte skoler om dette.

Det er opprettet et eget selskap, Norsk Marint Senter for Havbruksnæringen AS, som har som formål å organisere opplæring og utdanning av sertifikatpliktig mannskap i oppdrettsnæringen. Dette selskapet vil bli sertifisert som opplæringsinstitusjon og vil stå sentralt i utdannelsen av førere når fagplanen er godkjent. Bakgrunnen for dette er et ønske om å ha felles plan og innhold i føreropplæringen i hele landet, og man kan gjennom selskapet samarbeide med Sjøfartsdirektoratet i forbindelse med fremtidige utviklings- og opplæringsbehov.

Høring av forslag om videreutvikling av produksjonsreguleringssystemet (MTB)

Like før regjeringsskiftet høsten 2013 sendte Fiskeri- og kystdepartementet i oktober på høring forslag om endringer i produksjonsreguleringssystemet. I departementets forslag ble det foreslått fire alternativer som høringsinstansene ble bedt om å ta stilling til:

1. 0-alternativet hvor man beholder dagens ordning
2. Innføring av rullerende gjennomsnittlig MTB med samme størrelse på tillatelses-MTB som i dag
3. Innføring av rullerende gjennomsnittlig MTB med reduksjon i tillatelses-MTB som tilsvarer antatt økning i potensiell produksjon, f.eks. 5 pst.
4. Valgfritt for enkeltaktører om de vil fortsette med dagens ordning eller gå over til rullerende gjennomsnittlig MTB med reduksjon i tillatelses-MTB på f.eks. 5 pst.

Prosess og innretning på FHLs høringssvar ble drøftet første gang i telefonmøte i Bransjegruppe havbruk i oktober. Deretter ble saken behandlet to ganger ytterligere i Bransjegruppe havbruk (i ett fysisk møte og ett telefonmøte) og to ganger i styret i FHL (i ett fysisk møte og ett telefonmøte). I forbindelse med behandlingen i de to organene - og etter tett kontakt med en rekke medlemsbedrifter - fremkom det tydelig at næringen var betydelig splittet i synet på endringer av det såkalte MTB-regimet, og da særlig i spørsmålet om innføring av rullerende gjennomsnittlig MTB.

Forut for departementets høringsforslag hadde temaet vært drøftet ved en rekke anledninger i næringen, bl.a. i forbindelse med generalforsamlingen for FHL i 2010 hvor følgende ble vedtatt (utdrag):

"At det på kort sikt innføres flytende gjennomsnittlig MTB på minimum 12 måneder på konsesjonsnivå. En flytende MTB vil være spesielt viktig for selskapenes evne til å håndtere uforutsette situasjoner knyttet til fiskehelse og miljø. Forvaltningen av næringen blir mer fleksibel, og særlig små oppdrettselskap får økt fleksibilitet.

Utvalget mener også at en slik endring vil føre til at slakting i større grad kan styres ut fra markedsmessige vurderinger og vil fremme mulighet for bearbeiding."

Vedtaket fra generalforsamlingen i 2010 ble forsøkt fulgt opp overfor Fiskeri- og kystdepartementet med sikte på å få gjort endringer i reguleringsregimet. Etter en løpende kontakt i 2010 og 2011 ble det klart at innføring av en flytende MTB neppe ville være aktuelt medmindre det ble gjort reduksjoner i MTB-nivået. En slik reduksjon ville for enkelte selskaper medføre en reell nedgang i produksjonskapasiteten og med dette som bakteppe ble arbeidet med å få innført flytende (rullerende) MTB inntil videre satt på hold, inntil FKD i oktober 2012 oppnevnte et utvalg under ledelse av professor Atle Guttormsen som skulle vurdere endringer i MTB-regimet. Dette utvalget, hvor også enkelte medlemmer av FHL og FHLs administrasjon deltok, leverte sin rapport før jul i 2012 og foreslo innføring av en ordning med rullerende gjennomsnittlig MTB.

Guttormsen-utvalgets rapport "Videreutvikling av MTB-systemet" ble fulgt opp med en ny utredning gjennomført av Sintef Fiskeri og havbruk samt Kontali Analyse, som ble lagt frem i forbindelse med Aqua Nor 2013. Denne utredningen ga ikke noe entydig svar på konsekvenser ved innføring av rullerende gjennomsnittlig MTB, men la et viktig grunnlag for at departementet i oktober 2013 kunne legge frem et høringsforslag.

Prosessen både forut og i ettertid for det konkrete høringsforslaget har synliggjort at FHLs medlemsmasse er betydelig splittet. Mens en rekke av FHLs medlemmer ønsket og forventet en oppfølging av Generalforsamlingsvedtaket fra 2010, mente andre at en ordning med rullerende gjennomsnittlig MTB vil danne grunnlag for en oppbygging av biomasse på høsten som vil kunne gi negative produksjonsmessige og markedsmessige resultater. Et produksjonsreguleringssystem som har en stor grad av fleksibilitet og en best mulig markedsmessig tilpasning av produksjonen er imidlertid noe hele næringen ønsker, men det er store forskjeller i hvordan bedriftene ser for seg dette.

Når det er så store forskjeller i bedriftenes og tillitsvalgtes oppfatning, konkluderte styret i FHL med at det ikke vil være riktig av FHL å avgi en enhetlig uttalelse om videreutvikling av MTB-systemet. FHL ba departementet om å imøtekomme et ønske om utvidet høringsfrist og anmodet departementet om å hensynta de innspill som ble gitt direkte fra FHLs medlemsbedrifter i denne saken.

Regionale havbrukslag

FHL har tre regionale havbrukslag med direkte organisasjonsmessig tilknytning til Bransjegruppe havbruk.

Vestnorsk havbrukslag

Vestnorsk Havbrukslag har i 2013 vært ledet av et arbeidsutvalg bestående av leder Sveinung Sandvik, nestleder Elin Tveit Sveen, Terje Moss, Erik Osland og Turid Lande Solheim.

Administrasjonen har bestått av regionsjef Hans Inge Algrøy. Administrasjonsressursene disponeres etter behov gjennom året og tilpasses aktivitetene og pågående saker. I tillegg har arbeidsutvalget tilgang på disponibel kompetanse i hele organisasjonen.

Laget hadde ved utgangen av året 44 medlemsbedrifter, herav 38 lakse- og ørretprodusenter, 2 skjelldyrkere og 4 selskap innen forskning og utdanning. Vestnorsk Havbrukslag har i 2013 hatt 12 støttemedlemmer.

Aktivitet i laget

Vestnorsk Havbrukslag har hatt betydelig aktivitet i 2013. Arbeidsutvalget i Vestnorsk Havbrukslag har avholdt 3 ordinære møter og behandlet 21 saker.

Utenom møtene er Arbeidsutvalgets medlemmer og flere andre engasjert i utvalg og komiteer innenfor næringsutvikling, forskning og utdanning eller andre sammenslutninger hvor de representerer hele eller deler av næringen i regionen.

Representanter fra arbeidsutvalg og administrasjon i Vestnorsk Havbrukslag har deltatt på mange viktige møter og konferanser. Vestnorsk Havbrukslag har i egen regi utover årsmøtet på Stord i januar i 2013, arrangert det tradisjonelle høst-/julemøtet i Bergen i oktober/ november. Laget har også en aktiv rolle i AqKva konferansen på Stord som arrangeres i januar hvert år.

Alle medlemsbedriftene har engasjert seg sterkt i og omkring arbeidet med lusebekjempelse og andre fellestiltak som felles fiskehelsenettverk, Hardangerfjordlauget, Vossolaugget mfl. Medlemsaktiviteten og kontakten medlemmene i mellom har derfor vært svært stor også i 2013. I disse prosjektene har også de få oppdrettsbedriftene som ikke er medlemmer av bransjeorganisasjonen deltatt og det har vært gunstig for hele næringen i regionen.

Også i 2013 ble det arrangert leppefiskkonferanse i regionen i samarbeid med Norsk Sjømatsenter, og innsatsen på dette området har utviklet nettverk som arbeider med utveksling av informasjon om bruk av leppefisk, utfisking, overvintring og dessuten kunngjøring av forskningsresultat omkring leppefisktema, regelverk mv. Arbeidet med leppefisk blir stadig viktigere og er inne i en positiv utvikling.

Det er holdt rømmingssikringskurs på Vestlandet i 2013 hvor i alt 120 personer deltok.

Politiske aktiviteter

Året 2013 var et valgår til Stortinget og det politiske arbeidet i regionen var preget av dette. Det har vært avholdt følgende møter med listekandidater til Stortinget:

- Møte med Rogalandskandidatene hos Stavanger Havn i Stavanger 22.august
- Møte med Hordalandskandidatene hos Lerøy i Bergen 28. august
- Møte Sogn og Fjordanekandidatene hos EWOS i Florø 30. august

Etter valget er det avholdt møte med den nye Hordalandsbenken i Stortinget i oktober. I fylkesordfører i Hordaland sitt nyttårsmøte 3. januar 2014 hvor næringsminister, alle stortingsrepresentantene fra Hordaland, alle fylkets ordførere, og ledere fra store bedrifter og organisasjoner deltok, bidro FHL med foredrag og deltok i panelet under påfølgende diskusjon. Det planlegges benkemøter med de andre stortingsbenkene i 2014.

I 2013 har det vært holdt møter med Regionrådet for Nordhordland og enkeltkommuner i regionen både for generell informasjon og i forbindelse med enkeltsaker. Mange medlemsbedrifter har også tett og god kontakt med politikere på alle nivå både i enkeltsaker og på generell basis. Utover de formelle møtene er det etablert gode kontaktnett til de politiske partiene og miljøene, og vi har gjennom denne kontakten også gitt innspill til politikerne om aktuelle saker som har betydning for havbruksnæringen i vårt område.

Arbeidet med Hardangerfjordforskriften

Særlig saken omkring forslag om Hardangerfjordforskrift krevde tett politisk kontakt. Helt siden forslaget om egen Hardangerfjordforskrift ble lansert i 2008, har Vestnorsk Havbrukslag engasjert seg sterkt for å unngå at en slik forskrift ble vedtatt og iverksatt. Nytt forskriftsforslag ble for tredje gang sendt ut på høring i 2013.

Gjennom systematisk arbeid i organisasjonen, stort engasjement fra medlemsbedrifter og innleide konsulenter og godt politisk arbeid, la myndighetene forskriftsforslaget til side, og vi regner denne saken som avsluttet.

Prosjekter

Vestnorsk Havbrukslag utfører sekretariatarbeid for prosjektene Lusalaus og Hordaland Fiskehelsenettverk og regnskapsfunksjonen for Hardangerfjordlauget og Paranukleosporaprojektet - alle viktige fellesprosjekt i regionen. I tillegg har Vestnorsk Havbrukslag påtatt seg sekretariat- og koordineringsarbeidet for det landsdekkende Sertifikat for oppdrettsbåter-prosjektet (se eget kapittel).

Det er etablert godt samarbeid med konsulentselskapet Blue Planet som har mange oppgaver for medlemsbedriftene i Rogaland og med Salmon Group som er de mindre oppdrettsselskaperes fellesorganisasjon for innkjøpssamarbeid mv.

Innslag av rømt laks i elv har sunket betydelig de to siste årene og ligger i mange vassdrag på under 5 prosent mot det flerdoble bare for noen få år siden.

Havbruksnæringens Miljøfond på Vestlandet

Den regionale delen av Havbruksnæringens Miljøfond er i 2013 styrt av tillitsvalgte i regionen. Miljøfondets aktiviteter, investeringer og prosjekter framgår i egen årsrapport (vedlegg).

Midtnorsk havbrukslag

Midtnorsk Havbrukslag har i 2013 vært ledet av et arbeidsutvalg bestående av leder Alf Jostein Skjærvik, nestleder Stig Nidar Selvåg, Knut Staven, Asgeir Hasund, Roald Dolmen og Vibecke Bondø.

Administrasjonen har bestått av regionsjef Jon Arne Grøttum som har en delt stilling på havbrukslaget og området statistikk og produksjon. Administrasjonsressursene disponeres etter behov gjennom året og tilpasses aktivitetene og pågående saker. I tillegg har arbeidsutvalget tilgang på kompetanse i hele organisasjonen.

Aktivitet i laget

Midtnorsk Havbrukslag har hatt betydelig aktivitet i 2013. Arbeidsutvalget har hatt 6 protokollførte møter i 2013, 2 av disse pr telefon. Vi har i tillegg hatt flere telefonmøter for enkeltsaker, der vi må ta en rask avgjørelse eller i forkant av bransjegruppemøtene.

Arbeidsutvalgets medlemmer har i tillegg vært involvert i flere saker for laget, blant annet i en rekke prosjekter, politiske møter, miljøfondet, saker for FHL sentralt og arbeidet med rammebetingelser og næringspolitikk. Arbeidsutvalgets medlemmer, særlig leder, har lagt betydelig med engasjement og arbeid i vervet for Midtnorsk Havbrukslag.

Det ble gjennomført en årssamling i Trondheim 13. – 14. februar, med 110 deltakere.

Andre saker som kan nevnes spesielt var arbeidet med vannrammedirektivet og Vannregionutvalget, Veiforum Trøndelag, AkvARENA, Marin Strategiplan, og Samarbeidsrådet for Trondheimsfjorden.

Politiske aktiviteter

En av havbrukslagets viktigste oppgaver er å skape interesse og ønske om å videreutvikle havbruksnæringen regionalt. Det arbeides derfor mye med å informere om havbruksnæringen, og ikke minst næringens betydning både regionalt, nasjonalt og globalt. Vi registrerer at det er stor mangel på kunnskap både om hvordan moderne havbruk drives, og det betydelige arbeidet som gjøres for å sikre en både miljømessig, økonomisk og sosial bærekraftig utvikling. Målgruppen for dette arbeidet er både nasjonale og regionale politikere, og forvaltningen.

- Det er gjennomført møter med stortingsbenkene fra de tre fylkene i forbindelse med valget. Dette har blitt gjort i samarbeid med de regionale NHO-kontorene, og kombineres med bedriftsbesøk hos medlemsbedriftene.
- Vi har hatt informasjonsmøte med fylkespolitikere i begge Trøndelagsfylkene. Dessverre er det ikke blitt gjennomført tilsvarende møte for Møre og Romsdal.
- Havbrukslaget har innsett at det ikke er mulig å gjennomføre møte med hver enkel kommune, men oppfordrer kommunen til å inviteres oss til sine møter. Det har blitt gjennomført et forsøk med å gjennomføre felles møte for flere kommuner samtidig i Nord-Trøndelag. Erfaringene fra disse møtene er svært gode, og det vil bli tatt initiativ til flere tilsvarende møter.

- Hvert år gjennomfører vi felles kontaktmøter med sektormyndighetene i regionen.
- I tillegg er det en rekke fora og uformelle møteplasser hvor regional næringspolitikk blir satt på agendaen.

Tilgang til areal

Er av de viktigste næringspolitiske spørsmålene for havbruksnæringen i regionen er tilgang til areal i sjø. Det er positivt å registrere at det er flere prosesser i regionen hvor det arbeides med arealplaner på tvers av kommunegrensene. I Sør-Trøndelag sendte «Kysten er klar» ut et høringsdokument om hvordan dette arbeides skal organiseres i fylket.

I Møre og Romsdal er det igangsatt flere interkommunale prosesser for samordning av arealplanene. Det arbeidet som har kommet lengst er planen for Romsdalsfjorden. Her er det gjennomført flere møter med prosjektleder for arbeidet, og interne møter mellom de bedriftene som har interesser i området. Et tilsvarende arbeid er nå startet på Nordmøre, og det diskuteres også om et prosjekt for Sunnmøre skal igangsettes.

Rekruttering

Næringen vil ha et økende behov for nye medarbeidere med høyere utfordring. Som en konsekvens av dette har havbrukslaget i flere år arbeidet for rekruttering fra høyskole/universitet i regionen. Det er positivt at blant annet NTNU nå i mye større grad selv tar et ansvar for dette. I det siste året har havbrukslaget i samarbeid med skolene gjennomført tre rekrutteringsturer:

- Sammen med Høyskolen i Ålesund besøkt selskap på Sunnmøre og Romsdal
- Sammen med NTNU besøkt selskap på Hitra/Frøya
- Sammen med NTNU besøkt selskap i Ytternamdalen

Prosjekter

Midtnorsk Havbrukslag er involvert direkte i flere prosjekter:

Luseprosjektet

Luseprosjektet i Midt-Norge ble i 2013 videreført for ett år, etter en treårs prosjektperiode. Dette har vært en del av det nasjonale luseprosjektet der alle oppdretterne, uavhengig av organisering, har forpliktet seg til tett og koordinert samarbeid om bekjempelse og kontroll med lus i havbruket.

Som en del av koordineringen og det formaliserte samarbeidet er området nå i stor grad delt opp i soner med felles utsettstidspunkt og brakklegging. Marianne Halse fra Havbrukstjenesten har hatt en 20 prosent stilling som regional koordinator i området fra Hustadvika til Nordlandsgrensa. Bedriftene sør for Hustadvika har som tidligere blitt knyttet opp mot lusearbeidet på Vestlandet. Målet for lusearbeidet er vedvarende lave lusenivå, og kontroll med lusa, hovedsakelig gjennom ikke-medikamentelle metoder.

Professorat

Arbeidsutvalget så et behov for å styrke fagekspertisen innenfor miljøpåvirkning i Norge generelt. Havbrukslaget ønsket å gjøre dette gjennom å etablere et såkalt bedriftsprofessorat, og så det som en stor fordel om dette ble lagt til Midt-Norge. Etter en lengre tids innsats er det undertegnet en kontrakt med NTNU om etablering av dette professoratet, og det pågår nå en ansettelsesprosess for å få stillingen besatt. Havbrukslaget tror av flere grunner at etableringen av et professorat relatert til miljøpåvirkning er en god ide:

- Gjennom å finansiere en stilling, vil NTNU bidra med en stipendiat. I tillegg vil det være masterstudenter som er knyttet til stillingen. Dvs. at vi får mye igjen for investeringene.
- Et professorat ved NTNU vil bidra til å bygge opp et fagmiljø innenfor miljøpåvirkning som vil kunne bli en viktig faglig ressurs for næringen, både i Midt-Norge og nasjonalt. Samtidig vil dette være et fagmiljø som vil kunne sette spørsmålstegn, utfordre og komplimentere andre fagmiljøer som i dag arbeider med disse problemstillingene.
- Dette er en kortsiktig investering (5 år) som vil gi langsiktig avkastning i og med at NTNU forplikter seg til å videreføre professoratet etter næringens finansieringsperiode.
- Etableringen vil synliggjøre næringens miljøengasjement, og ideen med denne etableringen har allerede falt i god jord hos fylkespolitikere.

Alle medlemsbedriftene i regionen har undertegnet avtale om å bidra økonomisk til denne satsningen. I tillegg vil seks eksterne aktører dekke 30 prosent av utgiftene. Disse er:

- Aqualine
- EWOS
- Sintef Fiskeri og Havbruk
- Skretting
- Sparebanken 1 SMN

Midtnorsk havbrukslag ønsker å rette en stor takk til disse bedriftene!

Aquavitalis

I forbindelse med etableringen av professoratet er det også etablert en tankesmie for havbruksnæringen i Midt-Norge. Målet med tanksmien – Aquavitalis – er å få havbruksnæringen til å løfte blikket fra dagens utfordringer til morgendagens muligheter. Ambisjonen bør være at Aquavitalis blir en rettesnor for prioriteringer av tiltak innen FoU, rekruttering, forvaltning og tilgang til areal. Samtidig skal Aquavitalis gi innspill til ulike samarbeidsarenaer i Midt-Norge, og signalisere for omverden hvilke tanker og ambisjoner næringen selv har for fremtidens havbruk.

Tankesmien skal drives av en liten gruppe aktører bestående av Arbeidsutvalget i Midtnorsk Havbrukslag, sponsorene til bedriftsprofessoratet som er etablert på

Biologisk institutt og NTNU. I tillegg håper vi at professoratet med sitt fagmiljø også vil være en viktig bidragsyter i dette arbeidet. Tankesmien har fått sin egen hjemmeside: <http://aquavitalis.no/>

Laksedialog

Havbrukslaget har gjennom flere år deltatt i et dialogprosjekt mellom havbruksnæring, elveeiere og sjølaksefiske. Arbeidet ble startet av de to fylkeskommunene i Trøndelag, og har hatt som mål å skape en felles forståelse og bedre samarbeidsklima mellom de tre laksenæringene. Som et resultat av dette samarbeidet ble det i 2013 gjennomført en felles konferanse om lukkede anlegg. Arbeidet videreføres, og det er planer om felles aktiviteter som har som mål å sikre og videreutvikle de tre næringene.

Havbruksnæringens Miljøfond i Midt-Norge

Miljøfondet i Midt-Norge ledes av en styringsgruppe bestående av Arbeidsutvalget i Midtnorsk Havbrukslag og en representant fra NSL, Harry Osvald Hansen fra Måsøval AS. Sekretær for fondet er regionsjef i Midtnorsk Havbrukslag. Miljøfondet har en oppnevnt regional kontaktperson i NJFF som har anledning til å gi innspill til prosjektene før de behandles i styringsgruppa. Alle prosjektene oversendes også fylkesmannens miljøvernavdeling ved fiskeforvalter og fiskeridirektoratet i de ulike fylkene for gjennomgang og kommentarer før endelig behandling og vedtak. Miljøfondets aktiviteter, investeringer og prosjekter framgår i egen årsrapport (vedlegg).

Nordnorsk havbrukslag

Nordnorsk Havbrukslag har i 2013 vært ledet av et arbeidsutvalg bestående av leder Tor Anders Elvegård, nestleder Renate Larsen, medlem Ken Rune Bekkeli, medlem Anders Laugsand og medlem Signar Berg- Hansen. I tillegg har 1. vara Randi Rydland deltatt på flere møter og saker gjennom året.

Administrasjonen har bestått av regionsjef Marit Bærøe, som har en delt stilling på havbrukslaget og fagområdet rekruttering og kompetanse. Administrasjonsressursene disponeres etter behov gjennom året og tilpasses aktivitetene og pågående saker. I tillegg har arbeidsutvalget tilgang på kompetanse i hele organisasjonen.

Laget har ved utgangen av året 40 hovedmedlemmer. 338 av 361 matfiskkonsesjoner i nord er FHL-medlem. Nordnorsk Havbrukslag har i 2013 hatt 23 støttemedlemmer som hver betaler 15 000,- i årsavgift, og 5 som hver betaler 5000,- for årsmøtedeltakelse.

Aktivitet i laget

Nordnorsk Havbrukslag har hatt betydelig aktivitet også i 2013. Arbeidsutvalget har hatt 8 møter i 2013, 4 av disse pr telefon. Arbeidsutvalgets medlemmer har i tillegg vært involvert i flere saker, blant annet strømkartleggingsprosjekt, luseprosjektet, miljøfondet, saker for FHL sentralt og arbeidet med rammebetingelser og næringspolitikk. Arbeidsutvalgets medlemmer, særlig leder, har lagt betydelig med engasjement og arbeid i vervet for Nordnorsk Havbrukslag.

Det var årssamling i Tromsø 10. januar 2013, med 198 registrerte deltakere. Møtet ble arrangert i forbindelse med Ewos Nyttårsmøte.

Det ble holdt medlemsmøte 4.-5. juni i Svolvær, med 70 deltakere. Sentrale tema var sertifikatskrav for førere av oppdrettsbåter, ringvirkninger fra havbruksnæringen, strømmodellering, arealbehov, juridisk gjennomgang av nye regelverk og rammebetingelser, rekruttering og kompetanse om FoU i bedrift, samt regionalisering og miljøfondet.

Det ble avholdt medlemsmøte 22. oktober i Bodø med 55 deltakere. Tema var regionalisering, lus og lusebekjempelse, samt en sak om navneendring fra Nordnorsk Havbrukslag til FHL Nordnorge.

Andre saker som kan nevnes er arbeid med vannrammedirektivet og Vannregionutvalget, marine verneplaner, utdanningsmesser og studentarrangementer, kystsoneplaner/arealplaner.

Politiske aktiviteter

I forkant av Stortingsvalget ble det gjennomført tre arrangementer for listekandidatene til partiene:

- Listekandidatene fra Nordland ble invitert til Nordlaks på Stokmarknes,
- Listekandidatene fra Tromsbenken ble invitert til Lerøy Aurora AS på Skjervøy, og listekandidater fra Finnmarksbenken ble samlet i Alta.

Alle møtene ble gjennomført i samarbeid med NHO regionforening. Det er svært positive tilbakemeldinger på at dette både var nyttig og lærerikt fra deltakende politikere og presse.

I tillegg har administrasjonen holdt innlegg for Fylkestinget i Troms og gjennomført flere møter med Fylkeskommunene i de tre nordligste fylkene.

Høsten 2013 inviterte FHL og Nordlaks AS NHO-direktør Kristin Skogen Lund på bedriftsbesøk slik at hun fikk en god innføring i havbruksnæringen.

Prosjekter

Nordnorsk Havbrukslag er involvert direkte i flere prosjekter:

Strømmodellering Nordland

Prosjektet kartlegger strømforhold og vannslektskap langs kysten på tvers av kommuner og forvaltningsgrenser i Nordland, samt mer detaljerte resultater vedrørende strømforhold, temperatur og spredning av smitte mellom lokaliteter. I prosjektet er det totalt påmeldt over 130 lokaliteter fra sør til nord.

Trygg Trailer

I dette prosjektet tar pakkeriene ansvar for å sjekke at vogntogene som frakter fisken er skodd for norske veier og vinterføre og at sjåførene har den informasjonen de trenger for å minimere risiko for utforkjøringer og ulykker.

Luseprosjektet

Luseprosjektet i Nordnorge koordineres av veterinær Kristin Ottesen, denne funksjonen sammen med de sub-regionale koordinatorene (fiskehelsetjenestene) er svært viktige i arbeidet med å samkjøre oppdretterne, kurse, bistå og motivere.

KOM OPP

Kom opp står for "kommuner og oppdrett" og er et prosjekt som ser på hvordan kommunene bedre kan legge til rette for en voksende oppdrettsnæring gjennom samarbeid, og med regional kystsoneplanlegging som målsetting. Målet med prosjektet er å løfte kompetansen og forbedre kommunikasjonen mellom næringen og kommunene for å løse arealmessige utfordringer.

Sameksistensutstillingen ved Lofotakvariet

FHL har en felles sameksistensutstilling i Kabelvåg i Lofoten sammen med Fiskarlaget og Norsk Olje og Gass. Utstillingen og prosjektet er finansiert av Norsk Olje og Gass, men Nordnorsk Havbrukslag/ FHL deltar i styringsgruppa for prosjektet. Oppdatert og ny utstilling sto klar våren 2013.

"Laks er viktig" i 2013: Glimtkampanjen laks.no

Laks er viktig-kampanjen som gjennomføres på nasjonalt plan, skaper også regionale tiltak. Bodøs fotballag Bodø/Glimt har inngått samarbeid med lokalt næringsliv i Nordland som har bidratt til å sponse fotballklubbens drakter med en laks.no-logo med høy synlighet.

Regionalisering

Produksjonsregioner for å hindre smittespredning er en sak laget har brukt mye ressurser på i 2013. Innføring av regionalisering er behandlet på tre medlemsmøter i Nordnorsk Havbrukslag i 2013 i tillegg til tre møter i 2012, så saken er godt forankret i medlemsmassen.

Hovedmålet med regionalisering er å begrense smittespredning til Nord-Norge og mellom regionene. Det er et mål at hver region blir selvforsynt både med rogn, settefisk og med slaktekapasitet slik at behovet for frakt av levende fisk over regiongrensene ikke er nødvendig for å sikre sjømatproduksjonen.

Årssamlingen i Nordnorsk Havbrukslag 2014 gjorde vedtak om at grensen går ved spissen av Bodøhalvøya med tilhørende branngate fra nord til sør av kommunegrense Bodø. Årssamlingen vedtok samtidig avtale om regionalisering under forutsetning av at de endringer og krav som fremkom rundt dispensasjonsadgangen tydeliggjøres ytterligere. Arbeidsgruppe regionalisering anmodes om snarest gå i gang med tilpasninger i avtalen, som endelig vedtas på medlemsmøte i Nordnorsk Havbrukslag juni 2014.

Havbruksnæringens Miljøfond i Nord-Norge

Styringsgruppa i Miljøfond Nord består av Arbeidsutvalget i Nordnorsk havbrukslag og Tor Nygård, Arnøylaks AS fra NSL. Norges Jeger og Fiskeforbund (NJFF) har oppnevnt en kandidat som gis mulighet til å komme med innspill.

Miljøfondets aktiviteter, investeringer og prosjekter framgår i egen årsrapport (vedlegg).

HANDEL OG MARKEDSADGANG

Markedsadgang til Russland

Russland har utviklet seg til å bli det største enkeltmarkedet for norsk sjømat. Veksten i eksporten til Russland fortsatte også i 2013, hvor verdien på den samlede eksporten økte fra omlag 6 milliarder kroner i 2012 til vel 6,6 milliarder i 2013. Laks er det største eksportproduktet, med en økning fra 3,6 milliarder i 2012 til vel 4,2 milliarder i 2013. Volumet for laks gikk imidlertid ned fra 145.000 tonn i 2012 til 118.000 tonn i 2013.

Russlands viktige markedsposisjon for norsk sjømat befestet seg dermed ytterligere i 2013, til tross for betydelig uro om markedsadgangen. En rekke norske laks- og ørrettselskaper fikk i 2012 stengt sin adgang til det russiske markedet og for brorparten av disse selskapene har problemene med adgang til Russland vedvart i 2013. Også andre sjømatsektorer som pelagisk og hvitfisk har i 2013 opplevd nye og økte problemer med eksport til det russiske markedet.

Et tilsynelatende ønske fra russisk veterinærtjeneste om å begrense antall aktører i handelen, både på norsk og russisk side, preget mye av rammebetingelsene for handelen i 2012. Planer om innstramming av handelen har vært kjent siden sommeren 2011; bl.a. gjennom brev fra Rosselkhoznador (russisk veterinærtjeneste) til det norske Mattilsynet med påpekning av bakteriologiske funn mv. Et seminar i forbindelse med "World Food" i Moskva i september 2011 bar også signaler om en innskjerpelse av handelen fra russiske myndigheters side.

Siden norsk rødfisknæring i årsskiftet 2005/2006 ble helt utestengt fra det russiske markedet – etter påståtte funn av tungmetaller – har det vært en gradvis åpning og normalisering av handelen. Inntil april 2012 var det på det meste 35 norske laks- og ørretslakterier godkjente for eksport til det russiske markedet.

På vårparten i 2012 kunne man konstatere en økende uro rundt Rosselkhoznadzors holdning til import av sjømat fra Norge – og da særlig importen av laks og ørret. Med den betydelige interessen og drivkraft for fortsatt import av sjømat fra Norge var det liten grunn til å tro at Norge som produsentnasjon skulle miste adgangen til det russiske markedet. For de selskaper som eventuelt ble berørt direkte av markedsinngrep – både på norsk og russisk side – var likevel usikkerheten vedrørende adgang til Russland stor.

Situasjonen skapte mye støy og uro i forhold til rammebetingelsene ved eksport til Russland som allokerer betydelige ressurser for de berørte selskapene.

I korte trekk dreide eskaleringen av uroen tidlig i 2012 seg om at Rosselkhoznadzor krevde at norsk side (Mattilsynet) skulle gi garantier om at det ikke var gjort funn av *Listeria monocytogenes*, og at Mattilsynet skulle drive tilsyn med virksomheter iht. russisk regelverk (hvor det er krav om nulltoleranse). I tillegg kom det krav om nye rutiner for prøvetaking, temperaturregimer samt prosedyrer for å forhindre at fisk med *Listeria monocytogenes* kommer ut på det russiske markedet.

Mattilsynet kan ikke drive tilsyn på norsk jord iht. russisk regelverk. Etterlevelse av russisk regelverk er i hovedsak et forhold de enkelte selskapene må stå for – og da overfor Rosselkhoznadzor som forvalter det russiske regelverket. For å forsøke å finne en løsning som sikret fortsatt adgang til Russland for norsk rødfisk ble det derfor på et møte mellom Rosselkhoznadzor og Mattilsynet i Moskva i mars 2012 orientert om at den norske næringen hadde igangsatt et arbeide med å utarbeide frivillige bransjeretningslinjer; tiltak som både ville bedre rutinene i bedriftene og medvirke til økt mattrygghet ved eksport.

Oppskalert uenighet og utestenginger i 2012

Etter noe frem og tilbake i forhold til planlagt møte med Rosselkhoznadzor i Brussel 19. april 2012 ble det avklart at et møte i stedet ville finne sted 25. april i forbindelse med European Seafood Exposition (sjømatmessa i Brussel). Her skulle forslaget om innføring av nye bransjeretningslinjer drøftes. Møtet ble avvirket, uten at bransjeretningslinjer var tema. Fra russisk side ble det uttrykt at man ikke ville forholde seg til norske selskaper i arbeidet med å sikre mattrygghet, men utelukkende til norske myndighetsorganer. Møtet i Brussel endte med en oppskalert uenighet og utestenging av flere norske virksomheter fra det russiske markedet. Møtet skulle komme til å prege mye av eksporten til Russland for resten av 2012.

Etter at Russland i juli 2012 ble tatt opp som medlem i Verdens Handelsorganisasjon (WTO) er landet og russisk veterinærtjeneste forpliktet til å følge internasjonale avtaler for veterinærkontroll (bl.a. den såkalte SPS-avtalen). Dette skal bety at særkrav i russisk regelverk – som blant annet er benyttet som argumentasjon for å holde norske selskaper ute fra markedet – ikke lenger skal være gyldige. Men det synes klart at det vil ta noe tid før omverdenen kan forvente at russisk regelverk praktiseres i samsvar med blant annet SPS-avtalen, og det vil være enda noen år før en formell klage eventuelt kan rettes innad i WTO-systemet.

Ny uro og nye utestenginger i 2013 - men den samlede handelen lite rammet

I forbindelse med sjømatmessen i Brussel i april 2013 inntok sjefsveterinæren i Rosselkhoznadzor, Jevgenij Nepoklonov, Marine Harvests stand for et møte med brorparten av de norske laks- og ørretslakteriene.

Nepoklonov ytret seg sterkt kritisk til Mattilsynet og mente at Mattilsynet ikke var innstilt på å finne gode løsninger. "*Mattilsynet kunne ikke sikre at den fisk som går til Russland er*

iht. til krav som stilles og Rosselkhoznadzor var bekymret for situasjonen.” Nepoklonov varslet hundre prosent kontroll av all fisk til Russland og ba om rask tilbakemelding fra næringen og myndighetene på tiltak, hvis ikke ville importen fra Norge stoppes. Fra FHL ble det fremført til Nepoklonov at næringen var villig til å gå i dialog om tiltak, som f eks bransjeretningslinjer.

Det ble likevel ingen dramatikk ut av møtet. Nepoklonov og Sergej Dankvert, leder av Rosselkhoznadzor, mottok samme dag en henvendelse fra Mattilsynet om fysisk møte i Moskva, hvor også adm. dir. Harald Gjein fra Mattilsynet ville stille.

Et møte fant sted 15. mai i Rosselkhoznadzors lokaler i Moskva med bl.a. adm. dir. Harald Gjein og Bjørn Røthe Knudtsen fra det norske Mattilsynet som deltagere. Røthe Knudtsen hadde kort tid før overtatt rollen som norsk delegasjonsleder i samarbeidet med Rosselkhoznadzor. Fra russisk side deltok bl.a. Jevgenij Nepoklonov. Det ble i møtet ikke tilkjennegitt nye innskjerpinger/utestenginger, til tross for at Rosselkhoznadzor tidligere hadde varslet om utestengelser av både enkeltsselskaper og en samlet norsk rødfisknæring. Det ble imidlertid enighet om økt deltagelse fra næringens side i form av bilateralt samarbeid, men uklart hvordan dette skulle skje i praksis.

Inspeksjoner i Norge 1. - 5. juli 2013

I den første uken gjennomførte Rosselkhoznadzor inspeksjoner av ti norske virksomheter. To veterinærteam besøkte anlegg fra Bømlo i sør til Alta i nord. Både anlegg og Mattilsynet var generelt godt forberedte for inspeksjonene, men det var likefullt forhold både i bedrifter og hos Mattilsynet som ga grunnlag for kritikk fra Rosselkhoznadzor. Langt på vei fremsto inspeksjonene vel så mye som kontroll av norske myndigheters arbeid som kontroll av virksomhetene. Rosselkhoznadzor gikk da også ut i norsk media (direktesendt på TV2 Nyhetskanalen og med oppslag på Dagsrevyen i NRK), med det de mente var graverende funn hos norske virksomheter.

I ettertid av inspeksjonen ble fire selskaper gjenåpnet for eksport til Russland, men kun for fryste produkter.

Russisk Antimonopol tjeneste – konklusjoner om brudd på russisk konkurranselovgivning

Like etter at de russiske inspeksjonene var ferdigstilt i Norge, kom konklusjonen på en halvannet år gammel lang undersøkelse gjennom russisk antimonopol tjeneste (FAS). Etter å ha undersøkt påstander om kartellvirksomhet, konkluderte FAS med at både enkelte russiske importører og Rosselkhoznadzor hadde gjort seg skyldig i brudd på russisk lovgivning.

Som følge av dette har FAS saksøkt Rosselkhoznadzor for kartellvirksomhet, sammen med en gruppering bestående av importselskapene Russian Sea, Atlant-Pacific og Severnaja. Veterinærmyndighetene er mistenkt for å favorisere flere store russiske importører av norsk laks.

Roselhornadzor er mistenkt for å ha beskyttet en rekke store russiske importører, samt gjort veterinære krav mot dets konkurrenter og norske eksportører som ikke har undertegnet en eksklusiv avtale med disse importørene.

Det er fortsatt uklart hva som blir det endelige og operative utfallet av FAS' funn, men FAS har ikke gjort seg ferdig med saken. FAS følger bl.a. opp nye begrensninger for sjømat fra Norge fra årsskiftet 2013/2014 (nye utfordringer omtales nedenfor).

Etablering av bransjegruppe for sjømat under Norsk-Russisk Handelskammer

I forbindelse med Aqua Nor i 2013 kom det en koordinert henvendelse fra Fish Union og "Assosiasjonen" om å etablere et tettere samarbeide. De ønsket at det skulle etableres en bransjegruppe under Norsk-Russisk Handelskammer, hvor russiske og norske organisasjoner skulle delta som medlemmer. På møte i Trondheim i august 2013 ble det besluttet at en bransjegruppe skal opprettes. Fra russisk side ble det vektlagt at en bransjegruppe under handelskammeret vil få en autoritet som langt vil overgå et formalisert samarbeid mellom partene direkte. Første konstituerende møte fant sted i Moskva tirsdag 17. september i forbindelse med matvaremessen "World Food". Der deltok de to russiske organisasjonene samt Sjømatrådet, NSL og FHL.

Fra FHLs side har det lenge vært et siktemål å etablere en mer formalisert kontakt med russiske organisasjoner som organiserer kjøpere av sjømat fra Norge. En tilsvarende formalisering av relasjoner med kunder har vært svært nyttig i arbeidet med å bli kvitt handelshindringer både til EU- og USA-markedet. Ettersom det tidvis har vært betydelig uklarhet om hvilken rolle de russiske importørorganisasjonene spiller for handelen – og det har vært en risiko for å gripe inn i konkurranseforholdet mellom selskapene – har FHL vært tilbakeholden med å etablere et formalisert samarbeid med russiske partnere.

Sentrale saker under bransjegruppen for sjømat under Norsk-Russisk Handelskammer

I møtet i Moskva mellom partene som inngår i bransjegruppen ble det enighet om at første prioriterte tiltak er å få plass konkrete tiltak som kan bidra til å trygge mattryggheten og derigjennom også trygge eksporten til det russiske markedet. Et grunnleggende fundament er den norske næringens utkast til frivillige bransjestandarder, som bl.a. omtaler rutiner for prøvetaking og formidling av informasjon. Forslag om frivillige bransjestandarder er tidligere oversendt russisk side, men en revidert versjon er sendt i etterkant av møtet 17. september. Det er nå opp til russisk side å respondere på de konkrete forslagene som norsk næring har lagt på bordet; erfaringer så langt er at russisk side i liten grad følger opp de norske forslagene eller forpliktelser russisk side har påtatt seg.

I tillegg til tiltak som kan sikre mattrygghet, er spørsmål knyttet til fortolling og logistikkoperasjoner spørsmål som særlig russisk side har meddelt vil bli drøftet i den nye bransjegruppen for sjømat.

Stadige nye trusler om russisk stenging av norske virksomheter utover høsten 2013 – enten fra enkeltelskaper eller den samlede importen fra norsk rødfiskenæring

Utover sommeren og høsten tiltok truslene fra russisk side om stopp i importen av rødfisk fra Norge. Flere norske lakseslakterier ble gjenstand for økte kontroller av produkter importert til det russiske markedet og fikk midlertidig stopp i sine aktiviteter. Det var også et nytt tegn at oppmerksomheten mot norske fiskebåter økte – og at Rosselkhoznadzor i økende grad signaliserte ønsker om å kontrollere det som skjer i sjøen i forbindelse med oppdrett (lokalitetskontroller).

Sergej Dankvert, leder for Rosselkhoznadzor, gikk aktivt ut og refset Mattilsynets leder Harald Gjein for slett kvalitetskontroll ved norske laksepakkerier. Dankvert uttrykte en dyp bekymring om upålitelig veterinærsertifisering av forsendelser til det russiske markedet.

Generelt var situasjonen høsten 2013 uoversiktlig og uforutsigbar. Selskaper som i det ene øyeblikket hadde fri adgang, ble i neste omgang underlagt økte kontroller, for så én dag senere å ha fri adgang igjen. Rosselkhoznadzor fremmet stadig påstander om norsk sjømat og norske matmyndigheters sviktende evne til å ivareta grunnleggende mattrygghet. Disse påstandene kom i første rekke til uttrykk gjennom medieaktivitet fra Rosselkhoznadzor og i mindre grad gjennom direkte kommunikasjon med det norske Mattilsynet.

14. november publiserte Rosselkhoznadzor på sin egen hjemmeside at laboratorieovervåking hadde avdekket tallrike tilfeller av mikrobeforurensning i norsk fisk. Rosselkhoznadzor sa seg svært bekymret over at den norske part ikke hadde iverksatt systematiske tiltak for å høyne trygghetsnivået på de matvarene Norge leverer til det russiske markedet.

18. november 2013 ble det innført en omfattende "rødlisting" av alle norske virksomheter knyttet til funn av nematoder/kveis. Rødlistingen gjelder leverprodukter av torsk og lange

Nye inspeksjoner av norske laks- og ørretslakterier 2. til 12. desember 2013

Rosselkhoznadzor gjennomførte inspeksjoner av norske virksomheter med to team i ti dager fra 2. desember (ukene 49 og 50). Rosselkhoznadzor ba Norge komme med forslag til virksomheter. Av henvendelsen fra Rosselkhoznadzor fremgikk klart at det at det var ønskelig å inspisere laks- og ørret slakterier som ikke tidligere var inspisert for eksport til det russiske markedet/Tollunionen.

Inspeksjonene i desember var preget av betydelig misnøye fra russisk side, noe som angikk alt fra hvilket nivå hos Mattilsynet som møtte delegasjonen til fleksibilitet i forhold til gjennomføring av inspeksjoner. Det ble særlig uttrykt misnøye med at lokaliteter ikke kunne besøkes og at det ikke ble adgang til å besøke virksomhet i Finnmark som hadde levert lever med kveis. Det ble videre kritisert at ingen pelagiske anlegg sto på listen over virksomheter som skulle inspiseres. Det ble også uttrykt misnøye med manglende adgang til laboratorier som anvendes for kontroll av norsk

sjømat. Mattilsynet på sin side la vekt på at inspeksjonsopplegget i desember var et svar på tydelige uttrykte ønsker fra Rosselkhoznadzor om inspeksjoner av laks- og ørretanlegg, og at både logistikk og tidsplan ikke tillot vesentlige endringer. Mattilsynet orienterte samtidig om at pelagiske virksomheter kunne inspiseres i januar og det ble sendt to skriftlige invitasjoner om dette.

Nye begrensninger på import av norsk sjømat til Russland/Tollunionen fra 1. januar 2014

Nærmest som forventet kom det ganske straks etter inspeksjonene i Norge en offisiell reaksjon fra Rosselkhoznadzor; først gjennom en pressemelding 16. desember og deretter gjennom beslutning 19. desember om ytterligere begrensninger for importen av sjømat fra Norge. De nye begrensningene gjaldt i første rekke for enkelte pelagiske anlegg samt det aller meste av hvitfisk og skalldyr fra Norge. Laks- og ørretsektoren gikk for en stor del klar av nye tiltak, under forutsetning av at bransjen selv kom opp med nye tiltak som kan trygge mattryggheten ved eksport til Russland.

De nye tiltakene som ble innført mot norsk sjømatnæring rammet både enkeltsekskaper innen pelagisk og til dels en samlet hvitfiskbransje hardt.

I etterkant av innføringen av de nye tiltakene har det vært flere møter mellom Rosselkhoznadzor og norske myndigheter, bl.a. på ambassadørnivå i Moskva. Det er fortsatt svært uklart hvilke norske tiltak som skal til for å få en mer avklart situasjon for eksporten, men i skrivende stund (primo februar 2014) er kontakten konstruktiv mellom Rosselkhoznadzor og Mattilsynet, og det er særlig optimisme med tanke på mulighetene for å kunne gjenopprette handelen for de pelagiske virksomhetene som er utestengt.

Tiltak for å trygge eksporten av laks og ørret til Russland/Tollunionen

Det har i lengre tid vært arbeidet med innføring av en frivillig bransjestandard som skal gjelde ved eksport av laks og ørret til Russland. Det har tatt noe tid å få aksept fra russisk side for et slikt tiltak, men etter at russiske og norske næringsorganisasjoner ble enige om rammene for tiltak i september 2013 er dette arbeidet kommet nærmere konkretisering. Det klare signalet fra Rosselkhoznadzor er at tiltak i regi av næringen vil kunne bidra til å trygge handelen, men at det haster å få en løsning på plass.

31. desember 2013 sendte FHL over til russiske organisasjoner et konkret forslag til revidert egenerklæring, hvor det bl.a. fremgår en konkretisering av et prøvetakingsregime. Fra norsk nærings side er det tatt utgangspunkt i at et nytt regime kan implementeres i løpet av kort tid.

Forslaget om innføring av en egenerklæring ved eksport til Russland - og tekniske forhold knyttet til utveksling av bl.a. prøveresultater - ble drøftet i videokonferanse mellom Rosselkhoznadzor og NSL samt FHL 17. januar i år. Dersom et slikt tiltak viser seg å fungere, kan det også iverksettes for andre sektorer.

Markedsadgang til Kina

Eksporten av norsk sjømat til Kina har også i 2013 møtt vesentlige hindre. Det er tidvis en vanskelig adgang til enkelte regioner og det er en uforutsigbarhet som rammer langsiktig markedsinnsats.

Siden tildelingen av Nobels Fredspris til kineseren Liu Xiaobo i oktober 2010 har den norske sjømatnæringen gått glipp av en betydelig vekstmulighet i det kinesiske markedet. Det er særlig norsk lakseeksport som er rammet av de kinesiske tilstrammingene, som for en stor del skjer gjennom utvidede veterinærkontroller utført av AQSIQ (Administration of Quality Supervision Inspection and Quarantine, tilsvarende det norske Mattilsynet).

AQSIQ meddelte i desember 2010 at norsk laks ville bli gjenstand for en utvidet veterinærkontroll ved ankomst til Kina. Kontrollrutinene for laks som importeres til Kina ble intensivert på nyåret 2011. Alle forsendelser til Kina ble ilagt karantenetid på inntil 15-20 dager i påvente av nødvendige tester. I praksis medførte dette på et tidspunkt stopp i handelen med fersk laks fra Norge. Det er imidlertid ikke bare laks som rammes ved eksport til Kina. Fiskemel er et annet produkt som sliter med å få adgang. Til tross for problemer i det kinesiske markedet er direkteeksporten av norsk sjømat til Kina økt fra 2,2 til omlag 2,5 milliarder kroner fra 2012 til 2013. Eksportverdien av laks til Kina var stabil, med omlag 385 millioner både 2012 og 2013. Det er likevel all grunn til å tro at både volumer og verdier ville vært vesentlig høyere med uhindret adgang til Kina.

Det er særlig skotsk laksenæring som nyter godt av Norges problemer i det kinesiske markedet - og ikke minst veksten i markedet. Dette betyr at skotske selskaper har fått fotfeste i det kinesiske markedet og driver en god butikk der i dag. Dette er en utfordring den dagen Norge kommer tilbake i det kinesiske markedet. På den annen side gjør skotsk eksport til Kina at det er mindre skotsk laks og mindre konkurranse i andre markeder - og dette har bidratt til at skotsk næring er langt mindre stresset av tidvis lavt prisnivå i EU-markedet de siste par årene enn de har vært tidligere.

Norge har gjennom Norges Sjømatråd vært helt dominerende i markedsføringen av laks i Kina, bl.a. gjennom eget kontor i Shanghai. Denne aktiviteten er naturlig nok redusert som følge av problemene for norsk eksport.

Problemene knyttet til eksport av norsk sjømat til Kina er frustrerende både for kinesiske kunder og norsk næring. FHL har derfor i løpet av 2013 videreført sitt arbeid for å få bedret klimaet mellom Kina og Norge.

Gjennom NHO medvirket FHL til at de to største norske selskapene i det kinesiske markedet, Lerøy Seafood og Marine Harvest, ble invitert til møte med politisk ledelse i UD og NHD om adgangen til Kina i januar 2013. Norges Sjømatråd ble også invitert til dette møtet.

FHL har i løpet av 2013 også deltatt i direkte samtaler med den kinesiske ambassaden i Oslo om relasjonene mellom kinesisk og norsk sjømatnæring. I oktober var FHL vertskap for en "workshop" hvor ulike former for promotering av norsk laks på kinesiske hjemmesider (myndighetsfora) ble diskutert.

Det ble overfor den kinesiske ambassaden lagt frem konkret informasjon om norsk sjømat og sjømatnæring med hovedvekt på laks i både skriftlig og elektronisk form, herunder ulike kinesiskspråklige faktaark om norsk laks og lakseproduksjon. Den kinesiske ambassaden stilte en rekke oppfølgingsspørsmål knyttet til et vidt spekter av temaer: organiseringen av næringen og myndighetenes institusjoner, forvaltning og bærekraft, ressurs- og fangstkontroll, omsetningssystemet for villfisk, rammebetingelser for produksjon, forsknings- og utviklingsarbeid, markedssituasjonen og mulige samarbeidstiltak mellom norsk og kinesisk næring.

I ettertid av møtet i oktober har det vært fortløpende kontakt med ambassaden, og det har vært arbeidet med å følge opp ambassadens forventninger og spørsmål kommunisert i møtet. I tillegg til et påfølgende lunsjmøte med ambassaden, deltok en delegasjon fra ambassaden også på et todagers program i Tromsø i månedsskiftet oktober/november etter invitasjon fra Norges Sjømatråd og FHL.

Her fikk de kinesiske ambassaderepresentantene bl.a. besøke en oppdrettslokalitet og ble gitt omvisning hos Lerøy Aurora. Det var også lagt inn besøk hos Nofima samt orienteringer hos Norges Råfisklag.

Inntrykket FHL sitter med etter tett kontakt med den kinesiske ambassaden er at det også fra kinesisk side er et oppriktig ønske om å bidra til å normalisere forholdet til Norge. Det har blitt uttrykt en spenning og ikke minst optimisme til hvordan den nye norske regjeringen vil håndtere situasjonen. Så langt i 2014 er det lite som tyder på at den nye regjeringen har evnet å få til vesentlig bedre relasjoner til Kina. Stortinget kan heller ikke si å ha gitt vesentlige bidrag til dette; det er all grunn til å tro at markering i Stortinget i forbindelse med siste års tildeling av Nobels fredspris bare har bidratt til å understreke oppfatninger om tette bindinger mellom norske politikere og Nobelkomiteen.

Innføring av fangstsertifikat Kina

Fra 01.01.2013 innførte Kina krav om at fangstsertifikat skulle medfølge helsesertifikat ved eksport av sjømat. Det norske fangstsertifikatet fikk derfor en kinesisk versjon. Kravet medførte imidlertid store problemer med innfortolling av norske forsendelser med utenlandsk fanget fisk. Det ble i lange perioder stående parti fra norske eksportører på grensen. FHL hadde tett kontakt med FKD, og er tilfreds med at det i løpet av våren ble tatt initiativ fra norsk side til å forhandle fram et revidert helsesertifikat, hvor ikke fangstsertifikat skal medfølge.

Andre saker

Kompensasjonsforhandlinger med EU

FHL har ambisiøse og klare forventninger til de pågående forhandlingene med EU om markedsadgang for fisk. Det må parallelt forventes at Norge vil bli hardt presset til å akseptere en ytterligere økning i den såkalte EØS-kontingenten. FHL er tilfreds med at norske myndigheter gjør klare koplinger mellom de to forhandlingsområdene og at en løsning på det finansielle bidraget forutsetter en tilfredsstillende avtale om markedsadgang for fisk. FHL har god dialog med NFD om forhandlingene på markedsadgang, og vi har gitt våre prioriteringer på behov for bedret markedsadgang.

WTO - ny handelsavtale

Under WTOs ministerkonferanse i desember ble det enighet om den såkalte Bali-pakken. Dette er den første avtalen landene har klart å enes om siden opprettelsen av WTO i 1995. Pakken omfatter en ny avtale om forenkling av handelsprosedyrer (handelsfasilitering), i tillegg til flere landbrukslementer. Det viktigste med enigheten om Bali-pakken er at det åpner muligheten for å gjenoppta forhandlingene om kjerneområdene i Doha-runden; markedsadgang for landbruksvarer, industrivarer, fisk og tjenester, subsidier, og at det styrker troen på det multilaterale handelssystemet.

FHL blir, sammen med noen utvalgte organisasjoner invitert til å delta i den norske delegasjon til WTOs ministerkonferanser, som avholdes annethvert år.

Klassifisering i tolltariffen

FHL erfarer at flere produsenter av produkter i marin ingrediensindustri møter utfordringer knyttet til klassifisering (innplassering) i tolltariffen, og dermed også i noen tilfeller til tariffing. Produktene er "nye" og tolltariffen er utformet slik at det kan være vanskelig å finne en naturlig innplassering for flere av produktene. FHL har i 2013 hatt møter med Toll- og avgiftsdirektoratet og med FKD hvor vi har tatt opp denne problematikken.

MILJØ

Klimaspor for sjømat

Sjømat er en klimavinner på matbordet og ligger generelt lavt i utslipp sammenlignet med annen matvareproduksjon. Dette viser tidligere prosjekter som FHL har gjennomført i samarbeid med Norges Fiskarlag. Flere av aktørene i sjømatnæringen presenterer nå årlige klimaregnskap for sine bedrifter. Det er derfor viktig for norsk sjømatnæring, både for enkeltaktører og bransjen som helhet, å kunne få fram sammenlignbar og troverdig miljødokumentasjon.

I denne sammenheng er det utviklet en ny norsk standard; NS 9418:2013 "Klimaspor for sjømat". Standarden ble ferdigstilt i juni 2013, og gir regler for beregning og

kommunikasjon av sjømatprodukters klimaspor fra fiske og/eller dyrking av føringredienser, til forbruk av sjømatprodukter. Standarden gjelder for klimaspor til produkter både fra fangst og akvakultur. Både denne, og en britisk standard som gir spesifikasjoner for sjømat (PAS 2050:2) som også ble ferdigstilt i 2013, har ambisjoner om å forme grunnlaget for en internasjonal standard under ISO-systemet.

I 2012 ble det startet et større internasjonalt samhandlingsprosjekt for redusert klimapåvirkning fra sjømatbransjen. Fra norsk side har SINTEF Fiskeri og havbruk deltatt, finansiert av FHF. FHL har ledet styringsgruppen for den norske delen av prosjektet, der blant annet representanter fra sjømatnæringen, Fiskarlaget og FHF også er representert.

I tillegg til å bidra gjennom standardiseringsarbeidet som er nevnt over, har prosjektet også bidratt til å utvikle et enkelt nettbasert verktøy for beregning av klimaregnskap for sjømatprodukter fra fangst, ei håndbok med informasjon og rettleiding i arbeidet med klimaregnskap, og gjennom å delta i arbeidsmøter for internasjonal samhandling på området. Prosjektet skal være avsluttet i løpet av januar 2014.

Rent hav- en forutsetning for produksjon av sjømat

FHLs miljøpolitiske målsetting er tosidig: For det første er det viktig å sikre bærekraftig matproduksjon slik at næringens egen påvirkning på miljøet er innenfor akseptable grenser. For det andre er næringen avhengig av rene sjøområder for å produsere trygg og god sjømat. Derfor har FHL også et aktivt engasjement i forhold til potensielle utslipp og gamle miljøsynder både nasjonalt og internasjonalt, som kan være med å redusere mulighetene for matproduksjon i våre kyst- og havområder.

Havmiljøet er under kontinuerlig press både fra akutte utslipp og forurensing som skjer over lengre tid. For å sikre at fiskeri- og havbrukssektoren kan utnytte sitt store potensial har FHL pekt på følgende forhold:

- Det skal ikke være skadelige utslipp fra ny eller eksisterende oljeaktivitet. Eventuell ny petroleumsaktivitet i norske havområder må foregå i tråd med miljømessige anbefalinger fra forskere og fagmyndigheter.
- Seismikkskyting er en del av petroleumsaktiviteten og må forbys i områder som ikke er åpnet for petroleumsaktivitet. FHL er bekymret for effekten seismikkskyting har på fisk og konfliktene dette skaper mellom oljenæringen og fiskeri- og havbruksnæringen.
- Sjøsikkerheten må økes og beredskap ved akuttutslipp langs norskekysten må bedres.
- Nasjonalt/internasjonalt fokus slik at radioaktive sjøutslipp reduseres betydelig.
- Utslipp til havmiljøet fra øvrige aktiviteter skal reduseres til et minimum.
- Tidligere tiders miljøsynder og forurensende skipsvrak må kartlegges og ryddes opp i.
- Fiskeri- og havbruksnæringen har stor betydning både i de områdene hvor den er til stede og nasjonalt. Hensynet til næringen og dens vekstmuligheter bør derfor

vektlegges mer enn i dag når myndighetene skal vurdere annen næringsaktivitet i kyst- og havområder.

De siste årene har sjømatnæringen engasjert seg spesielt i forhold til hvilke miljøkrav bergverksindustrien skal ha i forbindelse med sine utslipp. Det er nå økt etterspørsel etter mineraler i det internasjonale markedet. En konsekvens av dette er at det igjen er aktuelt å starte produksjon i nye og gamle gruver. Bergverksindustrien foreslår å deponere store mengder med gruveavfall i flere nasjonale laksefjorder og i viktige oppvekst- og gyteområder for fiskeriene. FHL forventer at regjeringen sørger for at fremtidige utslipp fra gruveindustrien ikke skal kunne utgjøre en trussel mot fjordmiljø, gyteområder og sjømattrygghet.

FHL har utarbeidet en egen policy når det gjelder bergverksdrift:

FHL er positiv til næringsvirksomhet som utnytter våre felles ressurser så lenge dette skjer på en forsvarlig måte. FHL er bekymret for effektene av at våre kyst- og fjordområder kan bli brukt som avfallsplass for deponering av masser og miljøskadelige kjemikalier fra bergverksindustrien.

Deponering av gravemasser i sjøen blir i mindre og mindre grad brukt i andre land. Deponering kan utgjøre en trussel for det marine liv, matvaretrygghet, omdømmet til sjømaten samt for sjømataktører som har sin aktivitet i berørte områder.

I fremtidige utslippssaker til sjø, hvor det kan være risiko for skadelige utslipp, må det ligge faglige vurderinger til grunn som i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til sjømatnæringen før utslipp eventuelt tillates. Sjømatnæringen er svært viktig for norsk matproduksjon, sysselsetting og leverandørindustrien. FHL mener derfor at myndighetene i større grad må vektlegge hensynet til sjømatnæringen i saker hvor sameksistens blir vanskelig.

Dette innebærer bl.a. at:

- a) Havforskningsinstituttet og NIFES må få styrket sin rådgivningsfunksjon i forhold til effektene av forurensende utslipp og deponering av masser i fjord- og kystområder.*
- b) Det må opprettes klare rutiner for at Fiskeridirektoratet, Mattilsynet og sjømatorganisasjoner får alle aktuelle saker til uttalelse.*
- c) Fiskeridirektoratet og Mattilsynet må få tilstrekkelige ressurser, og et klart mandat, slik at de kan ivareta sitt forvaltningsansvar i disse sakene.*
- d) Uttalelser fra fagmiljøene, sektormyndighetene og organisasjonene innen sjømatnæringen må vektlegges svært tungt når det skal avveies om utslippstillatelse skal gis eller ikke.*

FHL ser at sjømatnæringen etter lengre tids påtrykk overfor myndigheter nå blir bedre ivaretatt i flere sammenhenger, men det er fremdeles betydelig rom for forbedringer i områder hvor det er åpenbart at sameksistens med gruveindustri blir vanskelig på grunn av store forurensede utslipp til sjø.

FHL følger fortsatt tett regjeringens beslutning om opprensning rundt den forliste ubåten U-864 ved Fedje. FHL mener det er avgjørende at myndighetene velger den beste og sikreste måten å foreta opprydding på, at det sikres framdrift i arbeidet og at ikke økonomi er avgjørende for hvilken løsning som velges. FHL arbeider også for at fiskeri- og havbruksinteressene skal prioriteres høyere ved oljevernaksjoner, og har fått forståelse hos Kystverket for dette.

Konvensjonen om kontroll og behandling av ballastvann og sedimenter fra skip, som ble vedtatt i FNs sjøfartsorganisasjon (IMO) 13. februar 2004, inneholder strenge krav til skipsfarten. Formålet er å hindre spredning av fremmede organismer i det marine miljøet via ballastvann og sedimenter fra skip. Norske myndigheter vedtok i 2011 IMOs forslag til nye krav for rensing av ballastvann fra skip. Dette betyr at eksisterende og nye skip må ha installert teknologi for rensing av ballastvann innen 2016. For at konvensjonen skal tre i kraft må det utvikles effektiv renseteknologi. Norske miljøer deltar i utvikling av ny teknologi. Konvensjonen trer i kraft 12 måneder etter at 30 stater og 35 prosent av handelsflåtens bruttotonnasje er ratifisert. Antall stater er nå oppfylt, men 4,68 prosent av bruttotonnasjen gjenstår pr juli 2013. Norge tiltrådte konvensjonen i 2006.

De helhetlige forvaltningsplanene for havområdene skal sikre en bærekraftig bruk og beskyttelse av de marine økosystemene for de norske havområdene Barentshavet – Lofoten, Norskehavet og Nordsjøen – Skagerrak. Forvaltningsplanene dekker havområdene fra grunnlinjen og utover i åpent hav og påvirkninger som følge av menneskelige aktiviteter i disse områdene.

Hensikten med de helhetlige forvaltningsplanene er å se all bruk av havområdene samlet for å kunne vurdere aktivitetene og deres innvirkning på miljøet og i forhold til hverandre. Dette betyr for eksempel at det ikke blir startet petroleumsvirksomhet i viktige gyteområder for fisk.

Det er utarbeidet helhetlige forvaltningsplaner for Barentshavet (2006), Norskehavet (2009) og Nordsjøen (2013). Forvaltningsplanene revideres med jevne mellomrom. Forvaltningsplanen for Barentshavet er revidert og presentert i en melding til Stortinget i 2011 og det arbeides nå med en revidering av forvaltningsplanen for Norskehavet.

FHL vil følge disse prosessene tett sammen med andre prosesser relatert til rent havproblematikk for å sikre at sjømatnæringens interesser fortsatt blir ivaretatt.

Ett hav – samarbeidsforum for olje- og sjømatnæring

Ett hav er et forum, startet opp i 2012, som skal sikre god dialog mellom petroleumsindustrien og sjømatnæringen. Det overordnede målet for «Ett hav» er å redusere konfliktnivået mellom næringene, og på den måten bidra til økt verdiskaping. En sentral oppgave i dette arbeidet vil være å belyse utfordringer for sameksistens mellom næringene, men også de mulige synergier som ligger i at to ulike næringer har sin virksomhet knyttet til mange av de samme hav- og kystområdene.

Beredskapsressurser, fiskefartøy i oljevernberedskap, SAR-ressurser og kunnskapsstatus på seismikk og fisk er viktige saker forumet har jobbet med.

I tillegg ble det i 2013 utarbeidet en rapport som heter "Muligheter og utfordringer for sameksistens mellom petroleums- og sjømatnæringene". Rapporten gir en beskrivelse av hva de to næringene betyr for landet, regioner og kysten. For begge næringene er det lagt til grunn et bredt perspektiv på hva de omfatter og som er naturlig å inkludere i næringene.

Rapporten er et dokument som kan benyttes både for å øke forståelsen av hvem de to næringene er, samtidig som dokumentet kan supplere den fremstillingen av næringene som ligger i myndighetenes forvaltningsplaner.

Miljørapport for sjømatnæringen

Det er avgjørende å legge kunnskap og fakta til grunn for å sikre fortsatt bærekraftig vekst i norsk sjømatproduksjon. Medlemmene i FHL tar et klart ansvar for bærekraftig sjømatproduksjon, og bærekraft er viktig i alle ledd i verdikjeden. FHL utga den første miljørapporten for en samlet havbruksnæring i 2009. En ny revidert utgave ble utgitt i 2011, og under Aqua nor 2013 kom for første gang en samlet miljørapport for hele sjømatnæringen som i tillegg til havbruk også inkluderte villfisknæringen.

Miljørapporten bygger på fakta og analyser fra FHL og næringsaktører, myndigheter og forvaltningen, samt en rekke forsknings- og kompetansemiljøer. Overordnede tema som blir omtalt er produksjon og ringvirkninger i hele sjømatproduksjonen, ulike miljørelaterte utfordringer og tiltak innenfor fangstledd og fiskemottak, slakterier og foredling, fôr og fôrråvarer og akvakultur på land og sjø. Kontroll og overvåking av næringen omtales, likeså miljøsertifiseringer og klimaregnskap. Rent hav er en viktig forutsetning for produksjonen av sjømat og omtales til slutt i rapporten.

Miljørapporten er også denne gangen blitt godt mottatt og brukes av mange som et oppslagsverk. Rapporten er også oversatt til engelsk, og både norsk og engelsk utgave er tilgjengelig på <http://fhl.no/miljorapport-2013/>.

Miljøsertifisering av fiskerier og havbruk

Innenfor sjømatsektoren har kravene om miljøsertifisering økt sterkt de siste årene, og leverandørene opplever at grossister og butikkjeder i økende grad krever ulike former for miljøsertifisering for å dokumentere produktenes miljøstatus.

Normalt er spørsmålet om miljøsertifisering et internt bedriftsstrategisk spørsmål. For fiskeriene er det imidlertid den felles forvaltningen av fisket som avgjør om fisket er miljømessig bærekraftig. Derfor er det naturlig at fiskeriene blir sertifisert på vegne av hele næringen. FHL har derfor arbeidet for at ulike fiskerier skal bli miljøsertifisert. Dette gjør at bedriftene deretter selv står fritt til å velge om de vil gjennomføre en

godkjenningsordning for å kunne benytte sertifiseringsordningen i salg og markedsføring av produktene.

MSC-sertifisering av alle store konsumfiskerier

De norske fiskeriene er i dag de mest miljøsertifiserte fiskeriene i verden. Innenfor konsumfiskeriene har næringen i stor grad valgt å sertifisere fiskeriene etter standarden til Marine Stewardship Council (MSC). Dette er det mest anerkjente miljømerket i varehandelen.

Fiskeriene etter norsk vårgytende sild, nordsjøsild, makrell, sei, nordøstatlantisk torsk og hyse, samt reker fra Barentshavet, er MSC-sertifisert. Rekefisket i Barentshavet er i tillegg sertifisert i regi av både KRAV og Friend of the Sea.

Siden april 2012 har MSC-sertifikatet for makrell vært midlertidig inndratt. Dette skyldes konflikten om fordeling av bestanden, som har medført en større beskatning enn det havforskerne anbefaler. Årsaken til konflikten er at Island og Færøyene har innvilget seg selv store kvoter på dette fisket. Det er derfor et prioritert arbeid for FHL å arbeide for en løsning i dette spørsmålet.

IFFO r/s sertifisering av industrifiskeriene

Fisk som leveres til produksjon av fiskemel og fiskeolje omtales ofte som industrifiskerier. Fiskemel og fiskeolje er blant annet viktige ingredienser i fôret som benyttes i lakseproduksjonen. Hvis ulike havbruksbedrifter skal kunne miljøsertifisere sine sluttprodukter kreves det i økende grad dokumentasjon av at også fisket etter råvarene til fôret foregår på en bærekraftig måte.

FHL og de norske produsentene av fiskemel og fiskeolje har derfor valgt å sertifisere de ulike industrifiskeriene og bedriftene i regi av IFFO Responsible Supply. Arbeidet med slik sertifisering ble igangsatt i 2011, og slutført i 2012. Alle de norske fiskemel- og fiskeoljefabrikkene er nå sertifisert. Følgende fiskerier er gjennom dette arbeidet blitt miljøsertifisert: øyepål, kolmule, lodde og tobis. I tillegg er både NVG-sild og nordsjøsild MSC-sertifisert, noe som fører til at de også er sertifisert under IFFO R/S.

ASC-sertifisering i havbruk

Innenfor havbruksnæringen er det en rekke ulike sertifiseringsordninger hvorav flere også er knyttet til miljø og miljøpåvirkning av produksjonen. FHL valgte å gå aktivt inn i arbeidet med utvikling av standard for bærekraftig oppdrett av laks gjennom Salmon Aquaculture Dialogue (SAD). WWF var initiativtaker til dialogen hvor en rekke interessegrupper fra store deler av verden har deltatt i utviklingen av standarden. FHL hadde en representant i styringsgruppen, og deltok i ulike sammenhenger i arbeidet med regelutviklingen. FHL har i tillegg sendt høringsvar og initiert en prøverevisjon. Siste utkastet for laksestandarden ble ferdig i februar 2012 og oversendt Aquaculture Stewardship Council (ASC). ASC er organisasjonen som forvalter standardene for ansvarlig oppdrett som er utviklet gjennom totalt åtte ulike Aquaculture Dialogues koordinert av WWF. Standardene skal dekke de spesifikke utfordringene relatert til oppdrett av tolv forskjellige fiskearter.

Arbeidet i forhold til laksestandarden i ASC er nå kommet så langt at selve standarden, utkast til en revisjonsmanual og en sjekklister høsten 2012 ble testet ut gjennom flere prøverevisjoner i enkeltbedrifter i flere land, deriblant Norge. Kommentarene etter uttestingen var ved årsskiftet 2012/2013 til vurdering, og standarden mv ble deretter i løpet av første halvår 2013 godkjent av teknisk komité i ASC. Flere norske selskap satte tidlig i gang arbeidet med å få aktuelle lokaliteter sertifisert etter standarden, og ved årsskiftet 2013-2014 ble en norsk lakselokalitet ASC-sertifisert som den første i verden. Flere norske lokaliteter ble revidert i løpet av 2013, og ventes sertifisert i 2014. I tillegg har et norsk selskap også fått sertifisert sin salgs- og distribusjonskjede, og er dermed klar for å kunne lansere sertifisert laks på markedet i 2014.

I august 2013 kunngjorde de 16 selskapene som er medlem av GSI (Global Salmon Initiative) at all deres lakseproduksjon skal være godkjent etter ASC-standard innen 2020. Dette betyr at ca 70 prosent av verdens samlede lakseproduksjon da skal være godkjent etter en miljøstandard som innebærer et strengere miljøkrav enn dagens lovverk, og som regnes som den mest omfattende miljøstandard som eksisterer for oppdrettsfisk i dag. En stor andel av denne produksjonen vil være norsk.

ASC-merket kompletterer MSC-merket (Marine Stewardship Council), som brukes på sertifisert og bærekraftig villfanget fisk.

Tilsynsaksjonen for fiskeindustribedrifter

Fylkesmannens miljøvernavdeling gjennomførte i 2012 en landsomfattende kontrollaksjon av 54 fiskemottak, lakseslakterier og andre fiskeforedlingsanlegg i 10 fylker. Resultatene fra kontrollaksjonen viste at det er forbedringsmuligheter innenfor internkontroll, utslippskontroll, avfallshåndtering og miljørisikovurdering.

Mange bedrifter synes det har vært vanskelig å forstå og tolke regelverket, og en del krav har vist seg vanskelig å implementere, og lite hensiktsmessige for den driften som har vært i bedriften. I tillegg har bedriftene erfart at det ikke er ens tilsyn mellom regionene og at regelverket praktiseres noe ulikt. §26-3 i forurensningsforskriften stiller blant annet krav til renseanlegg. Utfordringene har vært størst i forhold til krav om spalteåpning på siler på 1 mm eller mindre i bedrifter med råstoffmottak over 1000 tonn da disse fort gikk tett og skapte store utfordringer for driften. I tillegg opplevdes krav om fettavskiller som lite hensiktsmessig for pelagiske bedrifter som ikke skjærer i fisken, da det blir svært lite fett i avløpsvannet.

FHL er klar på at regelverket skal følges og har hatt dialog med Miljødirektoratet sentralt for å få avklart en del spørsmål i forhold til tolking av regelverket, krav til dokumentasjon og eventuelle dispensasjonsmuligheter. FHL har i løpet av 2013 hatt spesielt tett oppfølging mot bedrifter på Møre og i Nord-Norge for å bistå med løsninger og dialog med Fylkesmannen for å finne gode løsninger på de avvik som ble avdekket.

Havbruksnæringens miljøfond

Havbruksnæringens miljøfond ble etablert i 2011 i forbindelse med lanseringen av miljøløftet. Miljøfondet består av frivillige innsamlede midler og har siden det ble etablert bevilget i underkant av 20 millioner kroner til ulike prosjekt pr 31.12.2013.

For detaljer, se egen årsrapport som følger som vedlegg.

Rømmingssikring – innsatsen har effekt

Rømmingstallene for laks er kraftig redusert etter 2006, og status for 2012 viste det laveste rømmingstallet som har vært registrert de siste 20 årene. Selv om vi i 2013 registrerte en beklagelig økning i antallet rømte laks, mye som følge av en svært stormfull høst og førjulsvinter, er trenden fortsatt klar. Det rømmer mindre laks enn tidligere. Resultatene av dette ses blant annet i overvåkingsprogrammet for rømt laks i elv på høsten 2010-2012 (NINA-rapport 989). Den sier at det uveide gjennomsnittet for innslaget av rømt laks i prøver fra elv om høsten var stabilt rundt 12-13 prosent i årene 2010-2012, men samtidig har medianverdien hatt en nedgang over de siste årene fra 11 prosent i 2006 til 4 prosent i 2012. Dette viser at vi er på rett vei og at arbeidet som blir gjort i bedriftene og på den enkelte lokalitet nytter. Men det understreker samtidig at dette er et arbeid som må pågå kontinuerlig. FHL har en nullvisjon når det gjelder rømming av fisk. Det operative målet er å nå et nivå som ikke påvirker villfisk negativt.

Tall fra Fiskeridirektoratet viser at det er rapportert i underkant av 200.000 rømte laks i 2013, sammenlignet med ca. 38.000 rømte laks i 2012. Både for regnbueørret og torsk var det derimot en nedgang i rømmingstallene i 2013 sammenlignet med 2012. Samtidig er det positivt å registrere at antallet rømmingstilfeller, som gikk drastisk ned for begge artene i 2012, holder seg like lavt eller lavere også i 2013.

Antallet rømmingshendelser for laks viser en klart nedadgående tendens, og er redusert fra 38 i 2010 til 18 i 2013. Nytt av innmeldingsstatistikken for 2013 er at to av meldingene kommer fra brønnbåt, og at en av hendelsene dreide seg om rømming fra ett av svært få lukkede anlegg i sjø. De hendelsene som skjer er svært beklagelige, men de fleste selskap oppfyller sin egen nullvisjon år etter år. Ser en på statistikken til Fiskeridirektoratet er det i 2013 underkant av 20 lokaliteter med én merd pr lokalitet som har hatt rømming. Det er til sammen ca 4000 merder fordelt på om lag 600 lokaliteter som er i bruk til enhver tid. Dette viser også at det er svært mange som lykkes i sitt arbeid.

De siste årene har selskapene investert flere milliarder kroner i nytt og mer robust utstyr. Det tekniske regelverket ble igjen skjerpet fra januar 2012, og det er arbeidet systematisk for å få bedre rutiner og kompetanseheving i den enkelte bedrift. FHL har også videreført arbeidet med rømmingssikring gjennom sitt eget rømmingsutvalg.

FHL har også i 2013 prioritert å holde kurs i rømmingssikring for medlemmer rettet både mot produsenter av settefisk og matfisk. Det ble avholdt 6 kurs med totalt ca. 500 deltakere i 2013, fra Alta i nord til Bergen i sør. Kursene er praktisk vinklet med stor fokus på erfaringsutveksling, beredskap og oppdatering på nytt regelverk.

Kursdeltakelsen er svært god, og nye kurs etterspørres stadig. Det planlegges derfor flere nye kurs i rømmingssikring også i 2014.

FHL har sammen med Rømmingsutvalget vært pådriver for å få igangsatt nye FoU-prosjekter for å hindre rømming, og har vektlagt god og konstruktiv kommunikasjon og kunnskapsutveksling med forvaltning og myndigheter. Det er også i 2013 gjennomført flere dialogmøter, blant annet med ledelsen i Fiskeridirektoratet og den nye rømmingskommisjonen.

Etter initiativ fra Bransjegruppe havbruk og Rømmingsutvalget, ble det høsten 2012 igangsatt et prosjekt finansiert av FHF for å se nærmere på interaksjonen mellom bunnring og not. Resultatene fra dette prosjektet gjorde at FHL sitt rømmingsutvalg høsten 2013, i samarbeid med SINTEF fiskeri og havbruk og prosjektets styringsgruppe, utarbeidet en rekke praktiske råd og anbefalinger for bruk av bunnring. Anbefalingene ble distribuert både til FHL sine egne havbruksmedlemmer, NSL og utstyrproduzentene gjennom Norsk Industri.

FHL er svært opptatt av at årsakene til rømming avklares og kommuniseres, slik at adekvate tiltak for å hindre nye rømminger kan iverksettes. Som et ledd i dette arbeidet ble det i 2013 gjennomført et pilotprosjekt i Midt-Norge, der hovedmålet er å forebygge og hindre rømming gjennom å etablere et system for læring av rømmingshendelser og nesten-hendelser/observerte potensielle farer. Læring skal oppnås ved at erfaring og kunnskap fra hendelsene spres ut til hele havbruksnæringen. Arbeidet resulterte i et elektronisk rapporteringssystem for rapportering av observerte farer, med påfølgende utsendelse av medlemsinformasjoner og initiativ til videre undersøkelser når meldingene indikerte behov for dette. Prosjektet er vedtatt forlenget fram til juni 2014, og utvidet med noen medlemsbedrifter fra Nord-Norge. Sintef fiskeri- og havbruk bidrar i prosjektet med vurderinger og faglige råd.

Det siste året har det vært meldt om noen urapporterte hendelser langs kysten. FHL er helt tydelige på at alle hendelser alltid skal meldes til myndighetene. Det gjelder både ved faktiske rømmingshendelser og når det foreligger mistanke om rømming.

Felles beredskap i havbruk

På oppdrag fra FHLs bransjegruppe havbruk, har en arbeidsgruppe i løpet av 2013 vurdert behov, omfang, mulig organisering og finansieringsmodeller for felles organisering av beredskap for havbruksnæringen i Norge. Arbeidsgruppen var sammensatt av representanter for store, mellomstore og mindre havbruksaktører, med ulik geografisk tilhørighet. Bakgrunnen for oppdraget er havbruksnæringens ønske om å sikre fortsatt utvikling av en bærekraftig næring med stadig større betydning for mange lokalsamfunn og for Norge som produsent og eksportør av sjømat.

Arbeidsgruppen konkluderte blant annet med at de fleste situasjoner og hendelser som oppstår på en lokalitet bør kunne håndteres med selskapets egne ressurser og etter selskapets egne beredskapsplaner. Samtidig vurderer arbeidsgruppen at noen situasjoner og hendelser, enten disse er oppstått av interne årsaker på en lokalitet/i et selskap/et område, eller som følge av eksterne trusler mot en lokalitet/et selskap/et område, vil kunne være av en slik art, eller bli så omfattende, at det under gitte forhold vil være behov for mer ressurser enn det selskapet alene rår over. Arbeidsgruppen har vurdert det slik at behovet for felles beredskap i første rekke kan være knyttet til rømmingshendelser og til akutte situasjoner som kan føre til massedød eller behov for et forsert uttak av større mengder fisk. Slike akutte situasjoner kan være forårsaket av påvirkninger som f.eks. alger, maneter, akutt forurensing, lakselus, eller av akutt sykdom.

Arbeidsgruppen har oppsummert sitt arbeid i et internt notat som ved årsskiftet 2013/2014 var under videre oppfølging og vurdering i bransjegruppe havbruk sammen med tilhørende juridiske vurderinger. Bransjegruppe havbruk ønsker at arbeidet med tiltak for å styrke beredskapen i næringen videreføres gjennom bl.a. utvikling av veiledere/retningslinjer som går utover virksomhetsnivå.

I tillegg er miljøfondet videreført og utvidet for å bli mer operativ i forhold til uttak av rømt laks i vassdrag.

Revisjon av MOM-standarden

Miljøovervåking av bunnpåvirkning fra marine akvakulturanlegg (NS 9410) er nå på revisjon. Soneinndeling, forundersøkelser og standard for hardbunn er bare noen av temaene som blir omhandlet i prosessen. Arbeidet blir ledet av Standard Norge og Havforskningsinstituttet og er forventet avsluttet i løpet av 2014.

FHL deltar i arbeidet sammen med aktører fra havbruksnæringen, forvaltning, forskningsmiljø og analyseselskap.

Utslipp av næringsalter

Utslipp fra havbruksanlegg er oppløst og partikulært organisk materiale i tillegg til uorganiske næringsalter. De partikulære utslippene består av spillfôr og fekalier. Næringssaltene inneholder hovedsakelig stoffer som er en naturlig del av økosystemet i havet, som nitrogen og fosfor i form av løste organiske forbindelser. Disse dannes under fiskens metabolisme og skilles ut via nyrer og gjeller.

Det pågår en rekke interessante prosjekter for å se hvordan det er mulig å nyttiggjøre næringsalter i annen produksjon, såkalt integrert multitrofisk akvakultur (IMTA). Integrert akvakultur i Norge er fortsatt i startfasen. De mange pågående prosjektene

med flere havbruksselskap kan gi nyttig kunnskap om nye kilder til blant annet mat-, fôr og energiproduksjon i årene fremover.

Basert på kunnskap om vanntransport og typiske nitrogen- og fosforverdier målt i kyststrømmen, kan næringssaltutslippene fra havbruksanlegg på strekningen Lista til Helgelandskysten (Leka) beregnes til ca. 1-1,5 prosent av den naturlige konsentrasjonen i kyststrømmen. Det beregnede bidraget fra havbruksanlegg avtar til 0,4 prosent, 0,02 prosent og under 0,1 prosent i de tre nordligste regionene. Utslipp av næringssalter, inkludert akvakultur, har derfor ubetydelig innvirkning på næringssalt i kystvannet.

Primærproduksjonen (organisk materiale som dannes av organismer med fotosyntese) i Norges havområder er lav, og i dypet begrenses primærproduksjonen ofte av mangel på næringssalter. I slike områder vil utslipp fra havbruksanlegg kunne stimulere til økt mengde produksjon i form av bunndyr og økt omsetning i følge Havforskningsinstituttet. Havbruksnæringen er pålagt å overvåke miljøtilstanden under anlegget og i nærområdet i form av MOM-undersøkelser etter Norsk standard (NS 9410). Dette sikrer at bærekapasiteten til anlegget ikke blir overskredet, og at det iverksettes tiltak som f. eks. brakklegging ved uønsket miljøtilstand.

Selve anleggsområdet overvåkes av en MOM B-undersøkelse hvor frekvensen blir avgjort av miljøtilstanden på anlegget. Ca. 90 prosent av undersøkelsene fra 2009-2013 viser miljøtilstand 1 og 2, som regnes for normalt tilstand. De siste tre årene har ca. 10 prosent av anleggene ligget i tilstandsklasse 3 som er mindre god tilstand, og bare 2 prosent i tilstandsklasse 4 som er dårlig miljøtilstand.

Til å overvåke miljøet i sonen utenfor anleggene blir MOM C brukt. Den kartlegger bunndyrfaunaen så langt ut en forventer at anlegget kan påvirke miljøet. Av 114 innrapporterte MOM C-undersøkelser, som Fiskeridirektoratet har kategorisert etter rapportering via Altinn, er over 90 prosent av undersøkelsene å finne i tilstandsklasse 1 og 2 som angir meget god og god tilstandsklasse.

Fra juni 2009 ble det obligatorisk å rapportere inn miljøundersøkelser til Fiskeridirektoratet via Altinn. Det er i løpet av 2013 også tilrettelagt for innrapportering av MOM C-undersøkelser.

Miljøovervåking og dokumentasjon

Dokumentasjon av havbruksnæringens påvirkning i fjordsystem og i anleggskluster er viktig for å synliggjøre hvor stor produksjon som er miljømessig bærekraftig og forsvarlig innenfor et område. Det er også viktig å sammenligne havbruksnæringens påvirkning med andre forurensningskilder med tanke på vannrammedirektivet. Næringen er nå inne i en utvikling hvor det går mot stadig større anlegg. Ved å dokumentere bærekraftig drift i et område kan produksjonen øke der hvor den er best egnet i forhold til miljøet, og miljøforvaltningen kan forvalte havbruksnæringen etter faktabasert kunnskap.

Næringsaktørene og FHL er involvert i en rekke overvåkingsprosjekter for å bedre dokumentasjonen på dette området. Disse er omtalt nedenfor. Prosjektene fra Rogaland i sør til Troms i nord gir svært viktig dokumentasjon på havbruksnæringens miljøpåvirkning til nytte både for miljøforvaltning og næringen selv ved utvidelse av lokaliteter eller etablering av nye.

Miljøovervåking Rogaland

Gjennom prosjektet "Marin Overvåking Rogaland" har man fått ny kunnskap om vannkvaliteten i kystvannet. Prosjektet er en av de mest omfattende kystvannkartlegginger av noe fjordsystem i Norge. Siden 2010 har man tatt prøver og analysert langtidsserier av næringssaltkonsentrasjoner, bunnforhold og makroalgesituasjonen i Rogaland. Prosjektet startet i mai 2004, skal gå over 10 år, og er finansiert av oppdrettere, Fylkeskommunen og Ryfylkefondet. Blue Planet er prosjektleder og Uni Research har gjort målingene.

Uni Research konkluderer i sin rapport med at det i store trekk var lave verdier av næringssalter i overflatevann for de undersøkte fjordene. Konsentrasjonene av klorofyll-a var lave for de fleste målingene med tilstand I (Meget god) eller II (God). En registrering og sammenligning av makroalger ble foretatt på 21 utvalgte stasjoner i 2010 og 2011. Nedre voksegrense for sukkertare og gruppen med sukkertare /stortare/ tang lå på mellom 15 og 25 meter for de fleste områdene, noe som er normalt. Fem dypstasjoner ble undersøkt med grabbprøver i Boknafjorden, Jøsenfjorden, Hidlefjorden, Finnøyfjorden og Vindafjorden i 2011. Samtlige stasjoner kom ut med beste tilstandsklasse I (svært god) på analysene av bunnfauna.

Miljøovervåking Hordaland

Det er i løpet av 2013 igangsatt et tilsvarende miljøovervåkingsprosjekt i Hordaland i regi av Blue Planet og Det norske Veritas (DNV) hvor havbruksnæringen deltar aktivt.

Miljødokumentasjon Nordmøre

Det ble i 2010 tatt initiativ fra oppdrettsnæringen til å etablere et prosjekt for dokumentasjon av miljøeffektene som følge av oppdrettsaktiviteten på Nordmøre. Et viktig mål har vært å utvikle en metodikk for å kvantifisere miljøpåvirkningen fra oppdrettsvirksomhet på Nordmøre. Arbeidet har omfattet 5 arbeidspakker og prosjektet ble organisert av Midtnorsk havbrukslag.

Undersøkelser fra nærsone, overgangssone og fjernsone rundt 14 oppdrettsanlegg i perioden 2009-2011 viser ingen tegn på organisk belastning i form av økologiske endringer i dyresamfunnet. MOM C ble brukt som metodikk. Sammensetningen av bunnfaunaen i sedimentene ved et oppdrettsanlegg viser seg å være en god metode på å overvåke påvirkningen fra anlegget.

Det ble også gjort en effektstudie for å bestemme om utslippene hadde negative kjemiske og økologiske virkninger på det planktoniske økosystemet i henhold til det europeiske vannrammedirektivet. En samlet konklusjon fra undersøkelsene basert på flere metoder, var at konsentrasjonene av næringssalter, biomassen til planteplanktonet, tilstand vurdert ut fra eksperimenterne i Hopavågen og algefysiologiske indikatorer tilsa intakte økosystemer.

Miljødokumentasjon Nordmøre vil ha resultatene klare i mars/april 2014. Da foreligger resultater for to år med nærings saltutslipp.

Miljødokumentasjon Trøndelag

Miljødokumentasjon Trøndelag er igangsatt, inkludert overvåking av området Hitra/Frøya og Ytternamdalen. Resultater vil foreligge i slutten av 2014.

Miljødokumentasjon Sunnmøre

Miljødokumentasjon Sunnmøre har finansiering på plass, og vil iverksettes i løpet av våren 2014. Resultatene er forventet å foreligge påfølgende sommer.

Miljøovervåking i Nordland

I Skjerstadjorden pågår et arbeid med å utvikle «Fjordstandard», en veileder i miljøovervåking som Bodø kommune har tatt initiativ til. Havbruksbedriftene i fjordsystemet har bidratt med informasjon om miljøundersøkelser fra og rundt sine anlegg, samt at det pågår en omfattende undersøkelse av fjorden som helhet. «Fjordstandard» vil kunne tilføre viktig kunnskap særlig om miljømessig tåleevne i et avgrenset marint økosystem som Skjerstadjorden, og kan utvilsomt bli et viktig verktøy for kommuner i deres arbeid med tilrettelegging, kanskje særlig for akvakultur.

Standarden vil etter planen få en overføringsverdi til andre fylker og fjordsystemer.

Miljøovervåking Troms

I forbindelse med behandlingen av havbrukssøknader ble det bestemt å gjennomføre en utvidet miljøovervåking, hvor også fastboende og fiskere i nærområdet til lokaliteten utenfor Harstad (Kjøtta) skulle delta. Hensikten med programmet er å foreta en miljøovervåking hvor partene får anledning til å medvirke til valg av overvåkingsstasjoner, og hvor det blir gitt innføring i vitenskapelig etterprøvbare metoder for overvåking. Undersøkelsene utføres av marinbiolog. Det tas bunnprøver og vannmålinger på 7 ulike steder rundt anlegget. De første prøvene ble tatt høsten 2011, ved oppstart av anlegget, og senere ble disse fulgt opp av nye prøver for å se om det var endringer etter ett års drift. Foreløpig ser det ut til at det er lite eller ingen endring i miljøet rundt anlegget. Dette kan tyde på at lokaliteten er godt egnet til havbruk. I tillegg til bunnprøvene skal det gjennomføres prøvofiske på villfisk i området og tas videoopptak langs bunnen for å avdekke evt. endringer.

Miljøovervåkingen fortsatte med nye prøver under høyeste produksjonen, og ved avvikling av anlegget høsten 2013.

Utrangert utstyr fra havbruksnæringen

FHL har i 2013 deltatt i et prosjekt med utspring i havbruksaktører tilknyttet Akvarena, der det har vært jobbet videre med å se på hvilke løsninger som finnes for å dekke havbruksnæringens behov for solide, varige og godt dokumenterte returordninger for utrangert utstyr. Dette må være ordninger som sikrer effektiv og miljøriktig ombruk, innsamling og gjenvinning av utrangert oppdrettsutstyr. FHL har tidligere deltatt i to pilotprosjekt som har sett nærmere på behov og mulige løsninger for ulike fraksjoner av

utrangert utstyr fra havbruk, og erfaringer og data fra disse prosjektene har vært med og lagt grunnlaget for dette prosjektet.

Som en viktig del av prosjektet er det gjennomført en analyse og utarbeidet en rapport av Hjellnes Consult AS vedrørende verdien av utrangert utstyr. Med bakgrunn i denne rapporten og oppfølgingsmøter med Hjellnes Consult AS og involverte oppdrettsselskap, konkluderes det med at prosjektgruppen ikke vil anbefale at det etableres en vederlagsfinansiert bransjeordning for innsamling og gjenvinning av utrangert oppdrettsutstyr. Dette begrunnes blant annet i at utstyret utgjør relativt små mengder som oppstår spredt langs kysten, og at det foreligger løsninger for de ulike fraksjonene i dag.

Prosjektgruppen mener imidlertid at det er viktig at havbruksaktørene fortsetter å prioritere temaet framover gjennom dialog, bruk, og videreutvikling av gjenvinningsaktørene. Det må også stilles tydelige og standardiserte krav til dokumentasjon på hva som skjer med utstyret etter avhending fra oppdretter. For FHLs del vil det være viktig å informere og motivere bredt i næringen om de muligheter som finnes.

Kunnskapsgrunnlaget villaks/havbruk

Kunnskapsgrunnlaget om havbruksnæringens påvirkning på villaks er fortsatt utilstrekkelig. Dette til tross for at vi de senere årene har fått presentert flere nye rapporter, og oppsummeringer og sammenstillinger av nye og tidligere forskningsresultater.

I september 2013 fastsatte regjeringen "Kvalitetsnorm for ville laksebestander i Norge". FHL hadde spilt inn en rekke punkter i sitt hørings svar til den foreslåtte kvalitetsnormen. FHL er enig med forvaltningen i at villaksen er en viktig kulturbærer, representerer vesentlige verdier og utgjør både grunnlaget for dagens havbruksnæring og en genetisk ressurs for videre utvikling. Selv om vi også ønsker at det skal være et høstbart overskudd, må bevaring av villaksstammene være hovedformålet med kvalitetsnormen. Deretter kan samfunnsinteresser, herunder ulike næringsinteresser som f. eks høsting av overskuddet, vurderes. FHL er derfor opptatt av at villaksen først og fremst må forvaltes slik at Norge ivaretar livskraftige villaksbestander. Dette krever kunnskap om laksebestandene, om alle påvirkningsfaktorene, og om naturlige svingninger på de ulike utviklingsstadiene.

FHL mener at det er en forutsetning for arbeidet med sikring av bestandene av laks og sjøørret at bestandene og bestandsutviklingen kan kvantifiseres konsistent og godt nok til at tiltakene som settes i verk for å beskytte og/eller stimulere bestandene kan dimensjoneres på riktig måte. Det er også viktig at både myndighetenes forvaltning av de ville bestandene og tilsynet med laksefisket (villaksnæringen) har høy kvalitet, med de samme krav til likhet og konsistens som stilles til de myndighetsorgan som har ansvar for tilsyn med havbruket. Vi oppfatter ikke at det er slik i dag.

Villaksen utsettes for en rekke påvirkninger og naturlige svingninger i alle deler av livssyklusen, og en må ha et balansert fokus på alle disse faktorene. I dag kategoriserer miljøforvaltningen (ref. Vitenskapelig råd for lakseforvaltning) villaksens påvirkningsfaktorer i såkalte stabiliserte- og ikke stabiliserte faktorer. Kunnskapsgrunnlaget for å dele inn i disse kategoriene er svært mangelfullt. Bl.a. påpeker HI og andre FoU-institusjoner dette selv i sine utredninger, men konkluderer allikevel basert på antagelser. I tillegg er det slik at selv om en faktor er "stabilisert", kan effekten av påvirkningsfaktoren være kronisk høy og i tillegg variere mye fra år til år.

I de fleste elver har en i tillegg lite kunnskap om hvor mye villaks som reelt sett vandrer opp, totaltrykket i fangsten, omfanget av tyvfiske og urapportert fangst etc. Hvis en ikke legger riktig kunnskap til grunn for forvaltningen, er det villaksen som kan tape mest på dette. FHL mener at det i de senere årene har vært for lite fokus på hvordan en kan forbedre oppvekstforholdene for villaksen gjennom ulike forbedringstiltak i elvene, som f.eks. utbedring av gytegroper, utbedring av fisketrapper, kultivering etc.

FHL har bedt både miljøforvaltningen og kunnskapsmiljøene om å utdype en del av kunnskapsgrunnlaget omkring disse forholdene, uten at vi har fått tilstrekkelige svar. FHL mener derfor at villaksen i dag forvaltes basert på et mangelfullt kunnskapsgrunnlag, og etterlyser en uavhengig gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget for å sikre at hensiktsmessige tiltak iverksettes - både av hensyn til villaksen og ulike næringsutøvere.

FHL har på denne bakgrunn initiert flere dialogmøter med forskningsinstitusjoner, NGOer og politikere, og deltatt i høringsprosesser omkring disse temaene også i 2013. FHL har vært opptatt av at viktige beslutninger i forhold til målemetoder og bærekraftskriterier for havbruksnæringen og villaksen ikke skal bli tatt på feil eller sviktende kunnskapsgrunnlag.

Samtidig som havbruksnæringen stiller spørsmål ved deler av kunnskapsgrunnlaget for den faktiske påvirkningen den har på ville bestander av laksefisk, har næringen også i 2013 jobbet hardt for å begrense mulige påvirkninger. Dette har gitt positive og synlige resultater, både i form av reduserte lusnivå da villaksen vandret ut, og stor pågående aktivitet for å optimalisere og utvikle nye ikke-medikamentelle kontrollmetoder for å sikre vedvarende lave lusnivå også i resten av året. Utviklingen også høsten 2013 viser at dette er et svært viktig arbeid som vil kreve mye av næringen også i de kommende årene. Rapporter om mindre innslag av tidligrømt laks i elvene i 2012, og lavere innslag enn tidligere antatt av rømt laks i mange av elvene som så langt har fått tildelt midler fra Miljøfondet, viser at vi er på rett vei. Det samme gjør resultatene av overvåkingen av rømt laks i elv om høsten som viser at medianverdien har hatt en nedgang over de siste årene fra 11 prosent i 2006 til 4 prosent i 2012 (NINA rapport 989).

Vi har likevel fortsatt behov for å få tettet noen av de kunnskapshullene vi har påpekt overfor forvaltningen og forskerne. I forhold til genetisk påvirkning trenger vi blant annet å vite mer om graden av tilbakevandring etter rømming, hvor stor andel av

tilbakevandret, rømt laks som gyter, og hvordan gytesuksessen er for gytemoden, rømt laks. Vi har ikke tilstrekkelig konsistente metoder i dagens overvåking for å si noe sikkert om hvor mye rømt laks det reelt sett finnes i elvene. Eller i hvor stor grad villaksen faktisk påvirkes negativt.

De påpekte svakhetene og de mange usikkerhetene knyttet til kunnskapsgrunnlaget nevnt over, vil ikke legge begrensninger på havbruksnæringens innsats framover. Det er likevel viktig at myndighetene tar tak i dette og bedrer kunnskapsgrunnlaget. Havbruksnæringen vil fortsette å ta ansvar, følge opp igangsatte tiltak og jobbe hardt for å hindre rømming av laks, og for å sikre vedvarende lave lusenivå i akvakultur.

Vannrammedirektivet

EUs rammedirektiv for vann (direktiv 2000/60/EF) har som hovedformål å beskytte og om nødvendig forbedre, tilstanden i ferskvann, grunnvann og kystnære områder (til en nautisk mil utenfor grunnlinja). Forskriften om rammer for vannforvaltningen som gjennomfører EUs rammedirektiv for vann i norsk rett, ble vedtatt i 2006 og trådte i kraft 01.01.2007.

Norge er blitt oppdelt i 11 vannregioner der 11 fylkeskommuner er utpekt som vannregionmyndighet. I tillegg er det 5 områder hvor vi deler vannforekomsten med naboland. Vannregionene er igjen delt opp i vannområder, som igjen er delt opp i vannforekomster. Med bakgrunn i direktivet og vannforskriften skal alle vannforekomster karakteriseres og klassifiseres ut fra miljøtilstand. Miljømålene er at vannforekomstene skal ha svært god eller god miljøtilstand og at tiltak skal iverksettes for at dette skal oppnås.

I første planperiode ble 29 vannområder behandlet. Sektorovergripende regionale forvaltningsplaner og tiltaksprogram ble utarbeidet og forvaltningsplanene ble godkjent ved kongelig resolusjon (juni 2010).

Andre planperiode omfatter resten av vannområdene, samt en oppdatering/revidering av vannområdene i første planperiode. FHL avga høringsuttalelse til "Vesentlige vannforvaltningsspørsmål" til alle vannregionene der oppdrett drives. I tillegg ble det sendt innspill til sentrale myndigheter. Sentrale elementer i FHLs hørings svar og innspill ble referert i årsmeldingen for 2012.

Vannregionenes arbeid med å karakterisere vannforekomstene, kvalitetssikre resultatene og tette kunnskapshull har vært fokus i året som gikk. FHL har aktivt deltatt i denne prosessen ved å gi innspill både lokalt, regionalt og nasjonalt. I denne forbindelsen er det gledelig og svært viktig at det er engasjement hos medlemsbedrifter som gir innspill og bidrar med sin kunnskap lokalt. Dette har blant annet bidratt til at resultatene av MOM-C undersøkelsene er blitt tatt inn i databasen Vann-nett, resultater og kunnskap som igjen danner grunnlaget for karakteriseringen av kystvann.

Arbeidet i de respektive vannregionene skal ende opp med et forslag til regionale forvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogram som skal sendes på høring ca. 01.07.2014.

Klima- og miljødepartementet er sektormyndighet og har ansvaret for å fastsette miljøtilstanden i vassdrag, hvor et av kvalitetselementene er anadrom fisk. Fiskerimyndighetene som har sektoransvar for havbruk har ansvar for å vurdere påvirkningen fra lakselus (Mattilsynet) og rømt oppdrettsfisk (Fiskeridirektoratet). I karakteriseringen og derved fastsettelse av miljøtilstand har det i mange tilfeller vært uenighet mellom sektormyndighetene for havbruk og sektormyndighetene for miljø. I et brev fra 15.07.2013 ble det fra Miljøverndepartementet i samråd med Fiskeri- og kystdepartementet understreket at uenigheter håndteres ved at man setter påvirkningsgrad fra lus og rømming til "ukjent", og både miljøtilstand og risikovurdering til "undefinert".

Kvalitetsnorm for villaks og pågående utvikling av metoder og grenseverdier for hva som skal anses for å ligge innenfor bærekraftig påvirkning når det gjelder integritet/rømming og lakselus på fisk vil bli tatt i bruk på et senere tidspunkt. FHLs prinsipale standpunkt er at dette bør behandles av sektormyndighetene og i tråd med sektorregelverket, noe som er tatt opp med ansvarlige myndigheter. Med hensyn til mulig biologisk påvirkning av lakselus og rømt fisk på anadrom fisk i vassdrag har FHL ved siden av at dette bør behandles etter sektorlovgivningen, også påpekt at i vannforvaltningsspørsmål og etter vannrammedirektivet må dette behandles på lik linje med hvordan det behandles i EU-land hvor det drives oppdrett av laksefisk.

FHL følger arbeidet med vanndirektivet tett og er representert i vannregionenes referansegrupper og nasjonal referansegruppe. Samtidig har vi en tett kontakt med sektormyndighetene innen havbruk (Mattilsynet og Fiskeridirektoratet), der også jevnlig møter for informasjonsutveksling inngår. I den løpende kontakten med sentrale, regionale og lokale politikere løftes også vannrelaterte, næringsspesifikke spørsmål. Gjennom dette arbeidet ønsker vi å påvirke arbeidet med vannrammedirektivet slik at vannkvaliteten blir ivaretatt/forbedret, - noe havbruksnæringen er avhengig av.

HELSE OG KVALITET

FHL er en viktig premissleverandør på det matpolitiske området. For FHL er det viktig at ansvars- og rollefordelingen i matforvaltningen blir fulgt opp i tråd med intensjonene. Dette gjelder særlig for matdepartementene (Nærings- og Fiskeridepartementet, Helse og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet), Mattilsynet, Vitenskapskomiteen for trygg mat og forskningsinstituttene som støtter forvaltningen, men også for næringen som i lovverket gis et eksplisitt ansvar for å sikre trygt fôr og trygg sjømat.

Etter FHLs syn er det fremdeles slik at næringsshensynet, f.eks. sikring av like konkurransevilkår og rom til å produsere sjømat innenfor fleksibiliteten som ligger i regelverket, ikke blir ivaretatt på tilfredsstillende måte i utøvelsen av statens generelle matpolitikk slik denne bl.a. er beskrevet i de årlige budsjettproposisjonene. Dette er fremdeles ikke i samsvar med Stortingets forutsetninger i forbindelse med etableringen av Mattilsynet og ved fastsettelse av ny matlov, men utviklingen i 2013 synes å ha gått i riktig retning.

Regelverk

Også i 2013 har arbeidet med regelverksutviklingen dreiet seg mye om EUs nye bestemmelser angående biprodukter, diverse fôr-regelverk og de løpende endringsprosessene innenfor hygiene- og fremmedstoff-regelverket for både næringsmidler og fôr. Innenfor næringsmiddel-hygienerregelverket har gjennomføringen av EU-forordningen som gir unntak for oppdrettslaks når det gjelder kravet om frysing før salg av spiseklare produkter til forbruker, i 2013 blitt gjennomført også i Norge.

Mattilsynets tilsynskampanje i hvitfisksektoren

Mattilsynet gjennomførte i 2013 en landsdekkende tilsynskampanje innenfor hvitfisksektoren for å avklare status i forhold til etterlevelse av regelverket og for å se på forbedringspunkter i eget tilsyn. Mattilsynet fremla sin rapport fra kampanjen i oktober, ca. et halvår etter at den var avsluttet. Selv om representanter fra FHLs administrasjon og fra medlemsbedrifter var med i referansegruppen nedsatt i forbindelse med planleggingen, mener FHL at gjennomføringen var lite tilfredsstillende i forhold til formålet. Videre var bl.a. FHL meget misfornøyd med rapportens presentasjon av resultatene som etter vår oppfatning var preget av kvalitetsmessig dårlig risikokommunikasjon.

På den annen side påviste kampanjen alt for mange tilfeller av dårlig etterlevelse av en del grunnleggende krav som skal sikre at produksjonen er i henhold til gjeldende forskrifter. Etter FHLs oppfatning bør virkemiddelbruken fra Mattilsynets side overfor bedrifter som åpenbart og langvarig ikke makter å etterleve hygieneforskriftens grunnleggende krav for å sikre trygg mat, skjerpes betraktelig, bl.a. ved at virksomhetskarantene tas i bruk som virkemiddel. FHL har i begynnelsen av 2014 fulgt opp med særskilte medlemsmøter om hygienekrav og også tilbud om tredjepartsrevisjon ved de virksomheter som ønsker dette som en del av arbeidet med å avdekke forbedringspunkter i egen produksjon.

EU-forordninger for animalske biprodukter

Nye forordninger som inneholder hygienebestemmelsene for animalske biprodukter dvs. det materialet som ikke brukes til næringsmidler, men går til fôr, destruksjon eller

andre spesielle formål, har vært på høring for gjennomføring i Norge. Oppfølgingen av prosessen har vært viktig og omfattende i 2013.

Prosesen for å få godkjent forenklet metode (som i praksis er den metoden som har vært brukt i Norge lenge) for prosessering av dødfisk fra oppdrett er vært krevende, med involvering av FoU og dialog med Mattilsynet, VKM, EFSA og EU-Kommisjonen. FHL har deltatt sammen med Mattilsynet i møte med EU – Kommisjonens arbeidsgruppe for animalske biprodukter for å presentere metoden. FHL har bidratt til å svare på spørsmål fra andre medlemsland. Det var forventet at metoden skulle godkjennes på europeisk nivå i løpet av 2013, men nå håper en at det vil skje i løpet av 2014.

De nye forordningene er heller ikke innlemmet i EØS-avtalen, noe som medfører at norske produsenter fremdeles må forholde seg til den gamle biproduktforordningen.

FHL har tatt opp med NFD Mattilsynets tolkning om at alle fiskemottak må håndtere slam fra avløpsvannet som kategori-2 materiale. Dette vil medføre både mer arbeid og merkostnader ved at det må etableres separat logistikk. FHL mener at Mattilsynets tolkning av regelverket er feil og har informert medlemmene mens en avventer et svar fra NFD. Dersom FHL ikke får støtte fra departementet for sitt syn vil saken bli tatt opp med ESA.

Russland

Under kapitlet for handel er utfordringene i forbindelse med eksporten til Russland beskrevet. Her skal bare nevnes at arbeidet med utvikling av bransjeretningslinjer for å oppfylle de russiske hygienekrav til varer som importeres til Russland har vært omfattende. Spesielt har det vært tidkrevende å standardisere prøvetakingsomfang og avvikshåndtering i bedriftene knyttet til overvåking av *Listeria monocytogenes*, siden det russiske regelverket har bestemmelser om dette samtidig som det kreves at det ikke skal være påvist listeria i partier som eksporteres til Russland.

Listeriabakterier tilhører som kjent normalfloraen i fersk og frossen fisk, og det er ingen grenseverdier for dette i andre land eller i standarder utarbeidet av Codex Alimentarius. Mot slutten av året har de negative utfordringene med eksport til Russland også forplantet seg til pelagisk sektor og hvitfisksektoren.

Internasjonalt arbeid

På globalt nivå følger FHL aktivt med i arbeidet til Codex Alimentarius og OIE, som utarbeider globale standarder med det formål å ivareta hhv. mattrygghet og god dyrehelse innenfor et regelverk som ikke skal virke handelshindrende. FHL deltar også i arbeidet med å utvikle globale ISO standarder for akvakultur og sjømatproduksjon. Også i 2013 har FHL brukt ressurser på arbeidet i komiteen for fisk og fiskeprodukter og i komiteen for fett og oljer. Sistnevnte komitee utarbeider ny Codex-standard for fiskeolje

til humant konsum. Det siste gjøres på vegne av hele den norske fiskeoljeindustrien, og ikke kun FHLs medlemmer.

FHL har tatt initiativ til at Codex-komiteen for medisinerester i mat starter arbeidet med å fastsette grenseverdier (MRL) for alle legemidler som er tillatt brukt til akvakulturfisk i Norge.

I Codex hygienekomiteen pågår det et arbeid med retningslinjer for å kontrollere farer knyttet til parasitter i mat. Det arbeidet omfatter også forekomst av Anisakis (kveis) i sjømat.

I Codex fiskekomiteen diskuteres både grenseverdier for histamin og utarbeidelse av retningslinjer for god hygienisk praksis for kontroll med histamin i fisk og fiskeprodukter.

Se også omtale under kapitlet om deltakelse i internasjonale organisasjoner.

Prosesshjelpemidler i bearbeiding

Dialogen med Mattilsynet har vært viktig, og er helt vesentlig for å sikre en enhetlig forvaltning som også ivaretar hensynet til næringen slik det er forutsatt av Stortinget. Av utfordringene som det særlig ble fokusert på i 2013, er regelverket og tilsynet angående bruk av prosesshjelpemidler i bearbeiding av sjømat. Her har diskusjoner om i hvilken grad fosfat kan anvendes som prosesshjelpemiddel ledet til at FHL har innklaget Mattilsynet til EFTAs overvåkingsorgan (ESA) for mulig brudd på EØS-avtalens bestemmelser.

FHL søkte, sammen med Danish Seafood Association, EU-kommisjonen om godkjenning av di- og tri-fosfat som tilsetningsstoff i saltfisk. Arbeidet med godkjenningen ble vellykket siden fosfat nå er godkjent som tilsetningsstoff i fullsaltet fisk. Dialogen om vilkår for bruk av prosesshjelpemidler fikk også et positivt utfall i 2013 siden Mattilsynet nå er enig i at bruk av prosesshjelpemidler ikke skal godkjennes på forhånd, men at bedriftene i stedet må kunne dokumentere at eventuelle unngåelige rester som måtte finnes i produktene, ikke har noen teknologisk effekt når varene sendes på markedet.

Hygieneregelverk – utfordringer i forhold til norske myndigheter

I forhold til både hygieneregelverket for næringsmidler og andre bestemmelser innlemmet i EØS-avtalen, har det vært en utfordring at myndighetene snevrer inn handlingsrommet og i liten grad åpner for andre løsninger, selv om det foreligger dokumentasjon på at intensjonen og målene i regelverket er oppfylt. Eksempler på dette er diskusjonen om krav til bruk av sjøvann i anlegg på land, temperaturkrav knyttet til kjøling av fisk og krav knyttet til å bruke kongsnegl som mat. Noe av dette ble omtalt også i meldingen for 2012, og dette illustrerer at regelverksutvikling og forvaltningen av denne ikke er preget av intensjoner om rask fremdrift.

Bruk av tørkebrett med treramme ved tørking av klippfisk

ESA har i forbindelse med en inspeksjon i Norge påpekt at bruken av tørkebrett med trerammer ved tørking av saltfisk ansees å være i strid med hygienepakkens krav til hygiene. Mattilsynets generelle holdning er at treverk i hovedsak ikke er egnet til næringsmiddelproduksjon, men at unntak kan gjøres når det kan dokumenteres at treverk er like godt egnet og at det ikke utgjør noen risiko for mattryggheten. FHL har finansiert et notat fra Møreforskning om bruk av tørkebrett med trerammer ved tørking av klippfisk og ivaretagelse av hygiene og mattrygghet.

FHL har utarbeidet skriftlig informasjon om klippfiskproduksjonen i Norge med tilfredsstillende dokumentasjon på at bruk av treverk i klippfiskproduksjonen er «like godt egnet», med tanke på at den kan legges til grunn i internkontrollsystemet og HACCP- planen til medlemsbedriftene. Inntil dokumentet er endelig anerkjent av Mattilsynet, kan selvsagt klippfiskprodusentene drive produksjon som tidligere.

Konsum av sjømat

I norsk ernæringspolitikk er det en klar målsetning at inntaket av sjømat i befolkningen må økes. Dette følges i for liten grad opp av departementene i deres praktiske politikk. For FHL har det vært og er fortsatt, en utfordring å få helsemyndighetene mer aktivt med i arbeidet for å øke sjømatinntaket. Utfordringen fremover er å få til en samhandling mellom de ulike instanser på sjømatsiden og ditto på myndighetssiden, slik at Norges befolkning faktisk spiser mer fisk i 2014 enn i tidligere år. Årsaken til at man ikke har lyktes, er i alle fall ikke at det er mangel på sjømat i Norge.

Merking

Det er økende fokus på merking av matvarer både i forhold til minimumskrav til merking, merking av positive egenskaper, bruk av ulike merkeordninger og villedende merking. FHL har gitt innspill til utvikling av EU-regelverket for bruk av helse- og ernæringspåstander og til krav i norsk regelverk for å kunne bruke nøkkelhullsmerkingen på fiskeprodukter.

Fiskehelse

Arbeidet med fiskehelse og fiskehelseforvaltning har vært omfattende også i 2013. Ikke minst har regjeringens arbeid med strategi for miljømessig bærekraftig oppdrett krevd mye ressurser for å avklare hvor skillet går mellom sentrale deler av matpolitikken (offentlig engasjement knyttet til kontroll med fisesykdommer for å sikre verdiskapingen i oppdrett) på den ene side, og sikring av miljømessig bærekraft med fokus på kontroll med lakselus på den annen side. Den forrige regjeringens *Strategi for en miljømessig bærekraftig havbruksnæring* gir visse avklaringer i forhold til dette, men det er en gjennomgående utfordring at forvaltningsorganene ikke er konsistente i valg av premisser når f.eks. regjeringens strategi skal følges opp.

For FHL har det også i 2013 vært viktig å bidra til at fiskehelseforvaltningen i Norge i større grad harmoniseres med bestemmelsene i fiskehelsedirektivet. Dialogen med Mattilsynet vil fortsatt være meget viktig på dette punkt. Prosessen i EU med utarbeidelse av ny «dyrehelselov» som også vil regulere myndighetenes fremtidige håndtering av sykdommer hos fisk, ble viet oppmerksomhet også i 2013.

Når det gjelder sikring av fiskehelse, bør innsatsen i tillegg til myndighetenes lovregulerte tiltak, også omfatte samordnede tiltak som gjennomføres frivillig av aktørene, og da basert på gjensidige avtaler og ikke på forskriftsfastsatte bestemmelser. Lakselusprosjektet er et eksempel på slik samordning av tiltak.

Transport av levende fisk

I løpet av 2013 ble det innenfor rammen av samordning mellom aktørene igangsatt arbeid for å dele kysten inn i tre soner med den hovedhensikt å unngå frakt av smolt og slaktefisk over sonegrensene. Dette forutsetter at den enkelte region er «selvforsynt» med slakterikapasitet og ikke minst smolt. I erkjennelsen av at dette ikke er tilfellet for Nord-Norge i dag, er derfor målsetningen at transport av levende laksefisk over grensene må minimaliseres for å begrense aktiv transport av de smittestoffer slik fisk kan være bærere av. Arbeidet ble ikke avsluttet i 2013, og vil fortsette også i 2014.

Et tema for samhandling som ble pekt ut i 2012, er tiltak for å redusere sannsynligheten for spredning av smitte i forbindelse med transporten av levende fisk som nødvendigvis alltid vil finne sted. I overgangen mot 2014 er derfor utarbeidelse av felles retningslinjer for å redusere sannsynligheten for smittespredning ved transport av levende fisk med brønnbåt, igangsatt. Arbeidet vil fortsette når det blir klart hva som blir innholdet i endringene av forskriftene som regulerer smittehygiene og dyrevelferd. Disse var på høring i 2013, men er ennå ikke fastsatt av departementet.

Beredskapsplaner havbruk

Et annet samordningstema var fastsettelse av retningslinjer for utarbeidelse av beredskapsplaner på sone- og/eller områdenivå dvs. over det nivået som er forskriftsfastsatt som en plikt på lokalitetsnivå. I dette arbeidet har FHL utfordret Mattilsynet slik at også tilsynsorganet kan bidra til å optimalisere samhandling med myndighetene utenom forskriftsregulert område. Dette arbeidet fortsetter i 2014. Se også omtale i kapittel om Miljø.

Lakselus

Arbeidet med innspill til, og dialogen med myndighetene knyttet til gjeldende luseforskrift har vært omfattende og viktig for å bidra til at alle hensyn til sjømatproduksjon og sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft blir ivaretatt optimalt.

FHL har også i 2013 lagt ned vesentlig innsats i arbeidet med å sørge for kontroll med forekomsten av lakselus i norsk havbruk og i forhold til gjennomføring og videreutvikling av luseforskriften. Intern og ekstern informasjon om lakselussituasjonen og lusearbeidet har vært ressurskrevende også i 2013.

Havbruksnæringen igangsatte høsten 2009 et treårig prosjekt hvor målsettingen var å redusere forekomstene av lus slik at skadevirkningene på fisk i akvakultur og hos frittlevende laksebestander ble minimalisert, samtidig som resistensutviklingen hos lakselus skulle bekjempes. Dette ble gjort gjennom å etablere et kontrollregime i havbruksnæringen som skulle gjøre det mulig å opprettholde varig lave nivåer av lus på laksefisk i havbruk.

Arbeidet som ble gjort i løpet av prosjektperioden på tre år dannet grunnlaget for det havbruksnæringen må gjøre på lang sikt for å holde lave lusenivåer. Prosjektet ble avsluttet som sådan ved overgangen til 2013, men lusearbeidet fortsatte over samme mal i 2013, og fortsetter i 2014. Arbeidet vil fortsatt koordineres på nasjonalt nivå i næringen, slik at all systematisering også kan brukes i havbruksnæringens omdømmearbeid. For å lykkes er imidlertid havbruksnæringen avhengig av at alle erkjenner ansvar og forstår betydningen av å holde vedvarende lave lusenivåer og ikke minst den negative effekten av ikke å lykkes.

Effekten av innsatsen er enda ikke oppnådd fullt ut, og status ved overgangen til 2014 er noe labil selv om arbeidet henimot vedvarende lave lusenivåer har gitt fremgang. Videre forbedringer sammen med nye ikke-medikamentelle kontrolltiltak vil innebære at havbruksnæringen, forhåpentligvis allerede i løpet av 2-3 år vil kunne holde vedvarende lave lusenivåer med begrenset bruk av legemidler sammenliknet med bruken i 2013.

Et av tiltakene i luseprosjektet var å utarbeide en overordnet strategi som skal ligge til grunn for det lokale lusearbeidet. I løpet av prosjektperioden har både hovedmålene med det langsiktige lusearbeidet og den overordnede strategien for å nå disse målene blitt utdypet.

Arbeidet med kontroll med lakselus i havbruket har følgende hovedmål:

1. Sikre at mengden lakselus i havbruksnæringen holdes på et vedvarende lavt nivå.
2. Minimal bruk av legemidler.
3. Minimalisere skadevirkningene på fisk i akvakultur og på frittlevende bestander.
4. Effektive legemidler mot lakselus skal likevel være tilgjengelig.

Dette skal oppnås gjennom en strategi basert på følgende hovedpunkter:

1. Hensiktsmessig geografisk plassering av lokaliteter.
2. Koordinerte brakklegginger i hensiktsmessige soner.
3. Ikke-medikamentell kontroll med lusemengden i merdene.
4. Koordinert reduksjon av lusemengden ved hjelp av biologisk, mekanisk og eventuell medikamentell behandling i en optimal kombinasjon etter omforente kriterier.

Fiskefôr

Utfordringer knyttet til fiskefôr som det har vært arbeidet med i 2013, omfatter bl.a. forberedelser til eventuell bruk av materiale fra genmodifiserte planter i fiskefôr. Videre

har norske myndigheters risikohåndtering knyttet til fiskefôr generelt, forvaltningens videreutvikling av fremmedstoffregelverket, regodkjenning av tilsetningsstoffer i fôr og utarbeidelse av nytt EU-regelverk for omsetning av fôr vært fokuserte utfordringer. Dialogen med norske myndigheter er god på dette området.

Positive resultater av arbeidet har vært riktig justering av EU-bestemmelser basert på oppdatert risikoanalyse for enkelte uønskede stoffer.

Arbeidet med å bidra til at EUs regelverk på fôrområdet blir tilstrekkelig kunnskapsbasert også når det gjelder fiskefôr, vil likevel være viktig også i 2013 fordi gjeldende regelverk indirekte virker begrensende på mulighetene til å bruke tilgjengelig råvarer i fôr til fisk. Grunnen er at kunnskapene som ligger til grunn for en del av de tekniske kravene i bestemmelsene bygger på matproduksjon i landbruket.

FHL har arbeidet lenge med å få legal åpning for å kunne bruke prosesserte proteiner fra svin og fjørfe i fiskefôr slik at denne ressursen kan komme til nytte i havbruk også i Europa slik det brukes utenfor Europa bl.a. til oppdrettsfisk som importeres fra tredjeland. Slike fôrråvarer ble tillatt å bruke i EU i siste halvdel av 2013.

Proporsjonalitet og enhetlig tilsyn

FHL har også i beretningsåret arbeidet med sikring av proporsjonalitet i tiltak og/eller enhetlig tilsyn fra Mattilsynets side i enkeltsaker for medlemmene. Det er en utfordring for Mattilsynet å sikre at deres tilsynsvirksomhet er enhetlig. Dette gjelder både i forhold til håndtering av sammenliknbare risikoer og i forhold til det å unngå geografiske ulikheter. Enhetlig tilsyn betyr ikke at alt skal gjøres likt, men at det ikke må være ulikheter i det handlingsrommet de enkelte virksomhetene har for å velge løsninger for etterlevelse av gjeldende regelverk.

Det er også en utfordring at en del av de pålegg Mattilsynet gir næringsaktørene, er overdimensjonerte i forhold til de justeringer som måtte være nødvendig. Slike vedtak vil være uproporsjonale og derfor i strid med matloven. Vel så viktig er at de kan være unødig ressurskrevende og dessuten virke unødig reduserende på sjømatproduksjonen. Et annet element er at tiltakene virker negativt på konkurranseevnen til den enkelte bedrift og/eller sektor.

Også i 2013 har FHL bidratt i saker mellom Mattilsynet og enkeltbedrifter, der resultatet har vært en justering av Mattilsynets tilsynsvirksomhet slik at bedriften har kommet bedre ut når hensynet til proporsjonalitet og enhetlig tilsyn har blitt ivaretatt. Slike saker kan være svært ressurskrevende.

Risikoanalyse

Som bl.a. angitt i EØS-bestemmelser, skal risikoanalyse ligge som grunnlag for ethvert offentlig regelverk som handler bl.a. om sykdommer, fiskevelferd og sikring av god

hygiene i fôr og næringsmidler. Det stilles store metodemessige krav til hvordan dette skal gjøres i praksis.

I den forbindelse er FHL aktivt med i dialoger med Mattilsynet, departementer, Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) og vitenskapelige institusjoner, for å bidra til at risikoanalysens tre viktige elementer (risikoberegning, risikohåndtering og risikokommunikasjon) gjennomføres og praktiseres tilfredsstillende i forhold til internasjonale retningslinjer.

KOMMUNIKASJON OG SAMFUNNSKONTAKT

Også i 2013 er det blitt rettet betydelig oppmerksomhet mot sjømatnæringen. At en stor og voksende næring er gjenstand for stor interesse er helt naturlig. Fiskeri og havbruk er økonomisk sett en stadig viktigere næring for Norge og må dermed være innstilt på være gjenstand for vedvarende interesse og søkelys. Det er viktig at næringen både arbeider for å løse de reelle utfordringene og setter inn kommunikasjonstiltak for å verne om omdømmet. Næringen må ha som visjon å stå med et sterkt omdømme i det norske samfunnet og at næringen anerkjennes som bærekraftig, seriøs, profesjonell og attraktiv.

Strategisk og operativt kommunikasjonsarbeid inngår i kjernevirksomheten i FHL og omfatter både synlige og mindre synlige kommunikasjonstiltak. FHL gir råd og støtte til medlemsbedrifter, og samarbeider med relevante aktører i og rundt næringen. FHLs kommunikasjonsaktiviteter skal understøtte det politiske arbeidet som organisasjonen prioriterer, samtidig som FHL også har en rolle i å ivareta sjømatnæringens generiske omdømme på en best mulig måte i offentligheten. I denne sammenhengen omfatter det aktiviteter overfor medieaktører (redaksjonene i aviser, nettpublikasjoner, radio, tv i inn- og utland) og andre samfunnsaktører (myndigheter, forvaltning, politikere, organisasjoner, næringsaktører osv.).

Til grunn for FHLs arbeid knyttet til kommunikasjonstiltak ligger omdømmemålinger, analyser og kontakt med relevante kompetansemiljøer. Utviklingen i næringens omdømme i 2013 viser at det planmessige arbeidet har god effekt.

Det mest synlige tiltaket i 2013 var informasjonskampanjen "Laks er viktig for Norge". Våren og høsten 2013 ble det i regi av FHL gjennomført en ny kampanjerunde på tv og internett. FHL koordinerte kampanjen som var finansiert av de største lakse- og førselskapene, utstyrslleverandører, Norges Sjømatråd og FHL.

Målinger har vist at kampanjen bidrar til å løfte omdømmet til næringen. Et sentralt mål er å styrke forståelse og aksept for videre utvikling av norsk lakseproduksjon. Dette ved å formidle tydelige budskap knyttet til næringens verdiskaping, samt faktainformasjon om hvordan lakseproduksjon drives, hvilken miljøpåvirkning den har og hva næringen gjør for å forbedre seg på de områder der det er forventet og nødvendig.

Kampanjekonseptet som første gang ble benyttet i 2012 er robust og ble i hovedtrekk videreført i 2013, men med flere nye bidragsytere og filmer. Filmene ble sendt i beste sendetid på TV2 og utvalgte tidspunkter på TV2 Nyhetskanalen over 8 uker på våren, samt en periode på 5 uker høsten 2013 (før og etter Stortingsvalget). I tillegg ble nettstedet www.laks.no som inneholder faktainformasjon om lakseproduksjon, oppdatert og søkeoptimalisert. Det ble også benyttet internettannonsering. Alt filmmateriale, profileffekter og mer informasjon om bidragsyterne bak kampanjen finnes på nettstedet laks.no.

Som for alle store næringer er det viktig å sørge for "vedlikehold" av eget omdømme. "Laks er viktig"-kampanjen er ett av en rekke tiltak for å bidra til dette. Målinger fra kampanjen i 2013 viser fortsatt god effekt ved at holdningene til laksenæringen også denne gangen fikk et løft.

FHL har også i 2013 arrangert bedriftsbesøk med faglig opplegg for de ungdomspolitiske partiene og for Natur og Ungdom. FHL har særlig prioritert å arbeide med fremtidens politikere. I løpet av to hektiske dager får man besøkt både et tradisjonelt hvitfiskmottak, pelagisk virksomhet, havbruk og fôrvirksomhet. Tilbakemeldingene på disse turene har vært svært gode både fra næringen og ungdommene. I tillegg gir arrangementene også flere gode oppslag i lokal- og regionaviser.

Erfaringene med bedriftsbesøk er positive og bidrar til økt kunnskap om sjømatnæringen. FHL har i stor utstrekning kombinert slike bedriftsbesøk med faglige opplegg hvor vi også har invitert med forskningsmiljøer og NGOer for slik å få frem motforestillingene mot våre vurderinger.

FHL har også i stor grad pleid kontakt med aktuelle kystkommuner og fylkeskommuner. Dette er særlig aktuelt i havbrukssaker hvor kommunale planprosesser, og fylkeskommunen gjennom forvaltningen av Akvakulturloven, er sentrale for næringens rammevilkår.

FHL har også i 2013 hatt bred kontakt med representanter på Stortinget, spesielt gjennom partivis oppfølging av grupperingene i Næringskomiteen og Miljø- og Energikomiteen. I valgår som 2013 er det særlig viktig at organisasjonen gir innspill til de politiske partienes programarbeid. FHL har deltatt i åpne høringer i forbindelse med Statsbudsjettet og andre høringer knyttet til saksfelt som angår FHL.

I 2013 er det gjort betydelige investeringer for forbedring av digitale kanaler og tjenester. Det gjelder blant annet FHLs nettsted www.fhl.no som er redesignet og oppgradert, og det er opprettet en mediapool (bilde/videodatabase) for bruk internt i næringen og for å gi mediene bedre tilgang til materiell.

Kommunikasjonsavdelingen har hatt hovedansvar for redesign av FHLs grafiske profil som er godkjent av styret og implementert i 2013.

FORSKNING OG UTVIKLING (FOU)

FHL har i alle år hatt sterkt fokus og høy aktivitet på forsknings- og utviklingsområdet. FHLs rolle har tidligere både vært initierende, organiserende og operativt utøvende av felles FoU- prosjekter som næringen har gjennomført. De fleste av prosjektene har vært gjennomført i tett samarbeid med Fiskeri- og Havbruksnæringens Forskningsfond (FHF), Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge.

De siste årene har det også blitt gjennomført flere store fellesprosjekt i regi av grupperinger av medlemsbedriftene hvor FHL har hatt en administrativ koordineringsrolle. Noen av prosjektene er regionale mens andre er nasjonale. Eksempler på slike prosjekter er Havbruksnæringens Miljøfond, PD-fri på Vestlandet, omdømmekampanjer og Nasjonalt luseprosjekt.

Styret i FHL har hatt en målsetting om at FHF skal være næringens felles organ for forskning og utvikling. FHLs portefølje av fellesprosjekter med finansiering fra FHF har over tid blitt faset over til FHF.

Det er etablert direkte dialogmøte mellom styret i FHL og FHF. Den løpende dialogen mellom administrasjonene i FHL og FHF skal ivareta formidling av resultater fra prosjektaktivitetene og samordningen mellom næringens interesser opp mot øvrig virkemiddelapparat (Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge). Aktivitetene i FHLs tidligere FoU- forumer videreføres i stor grad gjennom faggruppene som er opprettet i FHF. Bransjegruppene i FHL behandler og foreslår medlemmer til faggruppene.

ARBEIDSLIV, KOMPETANSE OG REKRUTTERING

Tarifforhandlinger

Tariffoppgjøret 2013 var et mellomoppgjør hvor forhandlingene foregikk mellom LO og NHO. FHL var representert i NHOs forhandlingsutvalg. Partene ble ikke enige i forhandlingene og oppgjøret gikk til meklings. Her ble det oppnådd enighet om et generelt tillegg på kr 0,75. Fra arbeidsgivers side må dette sees som et viktig skritt i retning av å redusere forskjellen i lønnsnivå i forhold til våre handelspartnere.

Dette resultatet ble gjeldende for FHLs tre overenskomster. I tillegg til dette ble det foretatt regulering av minstelønnssetningene i henhold til de enkelte overenskomsters bestemmelser om dette.

Unntak fra permitteringslønnsloven

Etter regjeringsskiftet la regjeringen Solberg frem et justert forslag til statsbudsjett. Regjeringen foreslo kutt i generelle arbeidsmarkedstiltak og strammet inn permitteringsreglene for å spare en kvart milliard kroner. For det første ble det foreslått utvidelse av arbeidsgivers lønnspliktperiode etter permitteringslønnsloven. Forslaget gikk ut på at arbeidsgivers lønnsplikt utvides fra 10 til 20 dager i starten av en

permittering, og at tidspunktet for når lønnsplikten for arbeidsgiver gjeninntreer reduseres fra 30 til 26 uker. Dette forslaget ble vedtatt.

Det ble også foreslått å oppheve særregelen for fiskeindustribedrifter, som gjør at disse bedriftene er unntatt fra permitteringslønnsloven. Fiskeindustribedrifter har vært unntatt fra loven siden den ble vedtatt tidlig på 90-tallet. En opphevelse av dette unntaket ville skapt betydelige utfordringer for bransjen.

FHL arbeidet målrettet overfor regjeringspartiene, opposisjonen, og spesielt regjeringens støttepartier Venstre og KrF for å få reversert forslaget. Budsjettdrøftingene mellom regjeringspartiene, Venstre og KrF endte med forlik. Forliket førte til at fiskeindustriens unntak ble videreført.

Medlemsbistand

FHL har bistått medlemsbedriftene med rådgivning i forhold til arbeidsrettslige spørsmål. Vi har også bistått medlemsbedriftene ved forhandlinger i lokale tvister om avtaleverket, samt under forhandlingsmøter i oppsigelsessaker.

FHL har avholdt bedriftsinterne kurs i arbeidsgiverspørsmål for medlemsbedriftene. Det er også arrangert en tariffkonferanse sammen med NHO Mat og Drikke og NHO Mat og Landbruk.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Satsingsområdet er knyttet til NHOs handlingsplaner med hovedsatsingen om et mer inkluderende arbeidsliv, herunder de tematiske områdene:

- Ledelse, organisasjon og samhandling
- Økt nærvær - redusert fravær
- Et enklere og bedre regelverk

Arbeid med reduksjon av sykefraværet

Det ble i 2010 inngått en ny avtale om inkluderende arbeidsliv. Dette er en tre-partsavtale mellom arbeidsgiversiden, arbeidstakersiden og myndighetene. En sentral målsetting for denne avtalen er å innføre felles tiltak som kan bidra til å få ned sykefraværet, øke den reelle avgangsalder og å få flere med funksjonsnedsettelse inn i arbeidslivet. IA avtalen er nå under revidering.

FHL ser det som ønskelig at så mange av våre bedrifter som mulig blir såkalte IA-bedrifter. Foruten de virkemidlene som ligger i IA-avtalen, er en viktig del av sykefraværsarbeidet at medlemmene sørger for en tett oppfølging og god dialog med de sykmeldte. FHL vil fortsette sitt arbeid med å bistå medlemsbedriftene i dette arbeidet.

Sykefraværet for FHLs medlemsbedrifter har vist en klar nedgang. I 3. kvartal 2013 lå det legemeldte fraværet på 5,2 prosent, noe som er en nedgang på 1,5 prosent fra tilsvarende kvartal i 2012. FHL har arrangert en HMS-konferanse i samarbeid med NNN, NHO Mat og Drikke og NHO Mat og Landbruk. Vi har også i samarbeid med de ovennevnte arrangert et seminar for medlemsbedriftene om Inkluderende Arbeidsliv.

FHL deltar i et HMS-utvalg for havbruksnæringen sammen med Fellesforbundet og Arbeidstilsynet, hvor vi avholder regelmessige møter.

Kompetanse – utdanning – rekruttering

FHL samarbeider med utdanningsmyndighetene, skoler og opplæringskontorer for å bidra til at næringen får best mulig tilgang til tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft. I tillegg bidrar FHLs ansatte og bedriftene på rekrutteringsmesser for å presentere næringen, og FHL bistår bedriftene dersom det er behov ved bedriftsbesøk og åpen dag på anlegg, som er en viktig del av arbeidet.

Sett Sjøbein

Rekrutterings- og videreutdanningsprosjektet Sett Sjøbein (www.settsjobein.no) er ikke et eget FHL-prosjekt, men FHL er sterkt involvert i arbeidet da regionsjef Marit Bærøe (Nordnorsk Havbrukslag) er medlem i styringsgruppen. FHL er også en av initiativtakerne bak prosjektet.

Fiskeri- og kystdepartementet bevilget i februar 2008 midler til å starte opp prosjektet Sett Sjøbein for å øke rekrutteringen til marin sektor og bidra til etablering av etter- og videreutdanningstilbud for å øke formalkompetansen i sjømatnæringen. Fiskeri- og havbruksnæringens Forskningsfond (FHF) forvalter midlene innenfor de rammene som er gitt av departementet, og bransjen har gått inn med en delfinansiering gjennom FHF-fondet. Prosjektet finansierer tre fulltidsansatte prosjektledere og er lokalisert til Trondheim. Sett Sjøbein finansieres nå på årsbasis, og FHL anser det som positivt at FKH og FHF ønsker å videreføre aktivitetene for å sikre de marine næringene kompetent arbeidskraft for fremtiden.

DELTAKELSE I INTERNASJONALE ORGANISASJONER

Europeiske organisasjoner

På europeisk nivå deltar FHL i de europeiske bransjeorganisasjonene (FEFAC, FEAP og AIPCE-CEP). Dette medfører at FHL er i en god posisjon til å påvirke EUs regelverk knyttet til sjømat og sjømatproduksjon. Arbeidet blir stadig viktigere for å kunne få gjennomslag for FHLs posisjoner når det gjelder regelverksutvikling da beslutningene tas i Brussel og det vil styrke norske posisjoner når de støttes av flere aktører.

- FEFAC (The European Feed Manufacturers´ Federation) er den europeiske organisasjonen for fôrprodusenter.
- AIPCE-CEP (Association des industries de poisson de l'U.E) er den europeiske organisasjonen for fiskeindustri, fiskeimportører og fiskeeksportører. FHL deltar i AIPCEs styremøter og i relevante faggrupper (særlig innenfor matregelverket).
- Arbeidet i FEAP (Federation of European Aquaculture Poducers) har en særlig sentral plass for FHL. Paul Birger Torgnes er visepresident i FEAP, mens Sveinung Sandvik er leder av "Commission for Cod, Large Trout and Salmon".

Andre internasjonale organisasjoner

FHL er også medlem av ISFA, International Salmon Farmers Association. ISFA er en nettverksorganisasjon for alle lakseproduserende land. De nasjonale foreningene fra Skottland, Færøyene, Island, USA, Canada, Chile og Tasmania inngår sammen med Norge i ISFA. Her samarbeides det bl.a. om beredskapsarbeid og utvikling av globale policy'er for laksenæringen. Gjennom ISFA er det et tett samarbeid med North Atlantic Salmon Conservation Organization, NASCO. Trond Davidsen fra FHL har siden 2012 vært valgt president for organisasjonen. For mer info om ISFA, se www.salmonfarming.org.

IFFO (International Fishmeal and Fish Oil Organisation) er den internasjonale organisasjonen for fiskemel- og fiskeoljeprodusenter.

BUSINESSEUROPE er den europeiske arbeidsgiver- og næringslivsorganisasjonen. Denne representerer mer enn 20 millioner store, små og mellomstore bedrifter gjennom 39 nasjonale næringslivsorganisasjoner i 33 land. NHO er medlem.

TILLITSVALGTE ORGANER

Figuren nedenfor gir en oversikt over organiseringen av hele tillitsvalgtapparatet i FHL:

Styret bygger i stor grad sine faglige beslutninger på innspill fra bransjegruppene, og viktige fagsaker for hhv industri og havbruk forankres i disse.

Bransjegruppe industri

Industrisektoren i FHL innbefatter fiskeindustrien, fiskemelindustrien, marin ingrediensindustri samt eksporten av tradisjonelle sjømatprodukter fra fangstbasert sektor.

Til bransjegruppen er det i dag knyttet egne sektorgrupper for Maring og Fiskemel, mens sektorgruppen for små- og mellomstore bedrifter ble formelt lagt ned i 2013.

Bransjegruppen er fra 12. april 2013 blitt ledet av Inger-Marie Sperre, Brødrene Sperre AS. Øvrige medlemmer har vært: Harald Sperre, Nils Sperre AS, Kjell-Olaf Larsen, Båtsfjordbruket AS, Rita Karlsen, Brødrene Karlsen AS, Knut Haagensen, Jangaard Export AS, Ivar Helge Melingen, Austevoll Fiskeindustri AS, Kristian Klo, Gunnar Klo AS, Hans Petter Koppernæs d.y., Vedde AS, Trond Iversen, Hordafôr AS, Per Gunnar Hansen, Norway Seafoods AS og Bjørn Fredriksen, Nergård AS. Sistnevnte gikk ut av bransjegruppen i løpet av året og ble erstattet av Arne E. Karlsen, Nergård AS.

I løpet av 2013 har Bransjegruppe Industri holdt 5 fysiske møter, og det er behandlet i alt 51 saker.

Bransjegruppe havbruk

Havbrukssektoren i FHL favner fiskefôr- og havbruksaktiviteter (settefisk, matfisk, FoU-aktiviteter mv). Til Bransjegruppe havbruk er det knyttet egne sektorgrupper for hhv fiskefôr, skjell og marin fisk samt regionale havbrukslag. For omtale av aktiviteten i havbrukslagene se kapittel Havbruk.

Bransjegruppen er fra 12. april 2013 blitt ledet av Elin Tveit Sveen, Marø Havbruk AS. Øvrige medlemmer har vært: Sveinung Sandvik, Sjøtroll Havbruk AS, Line Ellingsen, Ellingsen Seafood AS, Carl-Erik Arnesen, Firda Sjøfarmer AS, Alf Jostein Skjærvik, Salmar Farming AS, Tor Anders Elvegård, Nordlaks Oppdrett AS, Roar Paulsen, Lerøy Hydrotech AS, Jan Sverre Røstad, Biomar AS og Ragnar Joensen, Marine Harvest Norway AS.

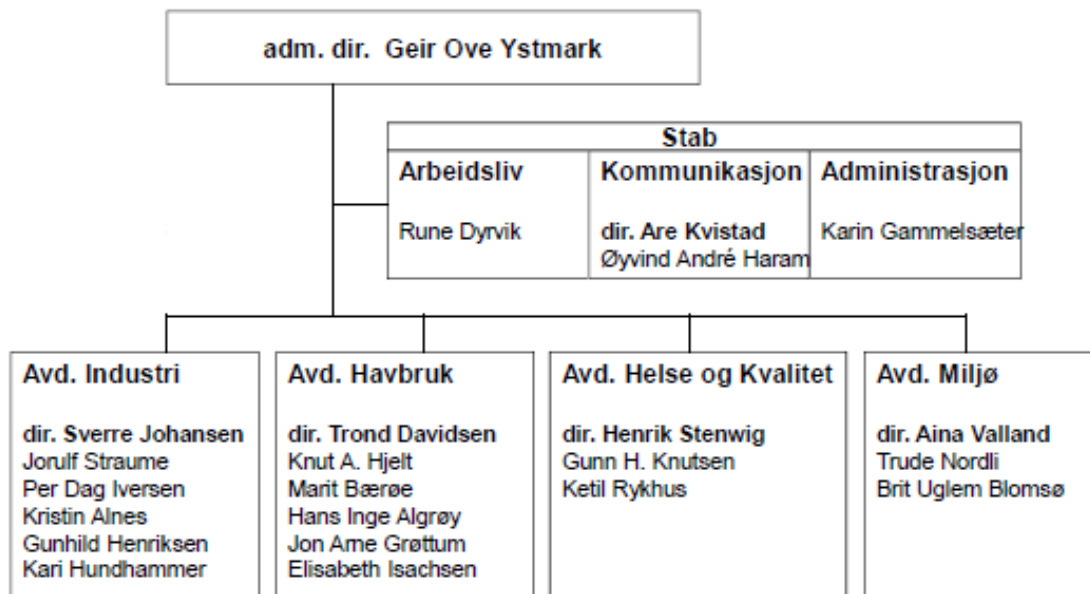
I 2013 har Bransjegruppe havbruk behandlet 52 saker i løpet av seks fysiske møter og to telefonmøter.

PERSONALFORHOLD OG ARBEIDSMILJØ

Ved utgangen av 2013 hadde FHL 22 ansatte. Administrerende direktør Geir Andreassen sluttet i stillingen 01.10.2013 og Trond Davidsen ble konstituert som adm. direktør. Geir Ove Ystmark ble høsten 2013 ansatt som adm. direktør med tiltredelse fra 1. januar 2104.

Endringen av FHLs organisasjonsmodell i 2007 medførte overgang fra sektor- til avdelingsbasert administrativ organisering. Omleggingen har medført større fleksibilitet i bruken av administrative ressurser.

Administrasjonen i FHL pr. 01.01.2014:

Arbeidsmiljøet i FHL anses som godt. FHL har inngått IA-avtale. Det er utarbeidet en felles personalpolitikk for hele FHL og det avholdes årlige medarbeidersamtaler. Det ble i 2010 utarbeidet etiske retningslinjer for ansatte i FHL. Sikkerhetsaspekter ved de ulike FHL-kontorene, som el-sikkerhet og brannvern, er ivaretatt av felles systemer gjennom de respektive huseierne. Sykefraværet var i 2013 0,6 % sammenlignet med 0,58 % i 2012. Det har ikke forekommet alvorlige arbeidsuhell eller skader i løpet av året som har resultert i personskader eller materielle skader.

FHL har som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kvinner og menn. Styret består av 5 menn og 3 kvinner. Diskrimineringslovens formål er å fremme likestilling, sikre like muligheter og rettigheter og å hindre diskriminering på grunn av etnisk og/eller nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion og livssyn. FHL er bevisst på å opptre i samsvar med lovens formål.

Ut fra vår vurdering forurenses ikke organisasjonen det ytre miljø. Organisasjonen har som mål å velge underleverandører som har et bevisst forhold til miljøkrav og som for øvrig har en høy etisk standard for sin virksomhet.

Styret i FHL

Gunnar Domstein (sign)
Styreleder

Fredd Wilsgård (sign)
1. Nestleder

Inger-Marie Sperre (sign)
2. nestleder

Hanne Benjaminsen (sign)

Arne Møgster (sign)

Elin Tveit Sveen (sign)

Alf Helge Aarskog (sign)

Jan Sverre Røsstad (sign)

Geir Ove Ystmark (sign)
adm. dir.

Vedlegg:

Havbruksnæringens miljøfond - årsrapport 2013

Om fondet

Havbruksnæringens miljøfond ble presentert på FHLs generalforsamling i Bergen 7. april 2011. Miljøfondet er en del av Miljøløftet. Havbruksselskapene har bidratt med kr 10.000,- pr konsesjon pr år. Fondet skal bidra til å finansiere arbeidet med å redusere mengden rømt oppdrettsfisk i laksevassdragene. Det var gledelig stor oppslutning om å få etablert fondet. Fondet har eksistert i tre år og det er nå besluttet å videreføre fondet.

Miljøfondet har støttet relevante prosjekter, etter forhåndsvurdering av søknader i forhold til fondets vedtekter. Fondets midler står på bankkonto eid av Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL), men midlene forvaltes og disponeres av oppnevnte nasjonale og regionale styringsgrupper.

Tildeling av midler

Tildelinger til nasjonale tiltak fra Havbruksnæringens Miljøfond besluttes av en styringsgruppe bestående av Bransjegruppe Havbruk og en representant fra en NSL-medlemsbedrift. Som hovedregel skal 30 prosent av innsamlede midler anvendes til nasjonale tiltak. Tildelinger til regionale tiltak fra Havbruksnæringens Miljøfond besluttes av Regionale Styringsgrupper bestående av det regionale Arbeidsutvalget eller personer oppnevnt av arbeidsutvalget og en representant fra medlemsbedrift i NSL. Representanter fra forvaltning og villaksinteressene er invitert til å komme med innspill til både regionale og nasjonale tiltak.

Det er to tildelingsrunder årlig og i 2013 har søknadsfristene vært 1.april og 1. oktober. Det er bevilget midler til 15 prosjekter i 2013. Noen av disse prosjektene har fått midler over flere år og mange av prosjektene omfatter tiltak i flere elver.

FHL har hatt dialog med miljøforvaltningen, Miljødirektoratet, Fylkesmennenes miljøvernavdelinger og Fiskeridirektoratet for å komme fram til en god prioritering av prosjekter.

FHL har også fått innspill fra representanter fra Norges Jeger- og Fiskerforbund.

Regionale prosjekter

Tildelingene til regionale prosjekter skjer i hovedsak regionvis på Vestlandet, i Midt-Norge og Nord-Norge. Det er kommet inn flere gode søknader til de regionale fondene. Resultater fra utfiskings- og overvåkingstiltak i 2011 og 2012 fra over 60 elver fra nord til sør ble sammenstilt i en pressemelding i slutten av mai 2013.

Resultatene skal oppdateres med tall fra prosjekter gjennomført i 2013 når disse rapportene foreligger. Regionlagene har utarbeidet egne årsmeldinger for de regionale prosjektene.

I 2013 er det bevilget totalt 5 millioner kroner til ulike tiltak i regionene. De enkelte tilskuddene varierer fra 20.000 kroner til 1,2 millioner kroner. Disse spenner fra mindre prosjekter knyttet til overvåking og utfisking, til mer omfattende programmer som inkluderer flere lakseførende vassdrag og større utredningsprosjekt relatert til vandringsmønster, oppvandring og bitevillighet til laks i elvene. Tabellen nedenfor viser hvilke prosjekter som har fått midler regionalt siden miljøfondet startet opp.

Nordnorsk prosjekt	Type prosjekt	Tidsrom	Bevilget pr 01.01 2014
Sperrevassdrag i Nordland/prosjekt utmark inkl Lyngen	Uttak i elv	2011-2012-2013	2635000
Ruseprosjektet i Varpa	Uttak i elv	2011-2012-2013	1550000
Tiltak mot oppdrettslaks i Skøelva	Uttak i elv	2012-2014	170000
Overvåkningsprosjekt i Saltdalselva	overvåkning	Avlyst	40000
Overvåkning Finmark	Overvåkning	2012 og 2013	800000
Lakselva-Laukhellevassdraget Senja	Overvåkning	2013	450000
Lakselva-Laukhellevassdraget Senja	Overvåkning	2014	450000
Totalt bevilget Nordnorsk			6095000
Midtnorsk prosjekt	Type prosjekt	Tidsrom	Bevilget pr 01.01 2014
Kunnskapsenteret for laks og vannmiljø-Namsen	uttak i elv, genetisk studie	2011-2012	387625
Elvene rundt Trondheimsfjorden	Overvåkning	2012-2013	1775000
Telemetriprosjektet	Overvåkning	mai-des 2012	1300000
Uttak laks Fiskumfoss	uttak elv	mai-okt 2012	60000
Merkestasjon Agdenes	Overvåkning	jun-des 2012	175000
Bærekraftig forvaltning av laks og sjøørret i Møre og Romsdal	overvåkning	2013 og 2014	800000
Tiltaksrettet overvåkning Tr.heimsfj., se på vandringsmønster	overvåkning og uttak	2013-2015	1200000
Totalt bevilget Midtnorsk			5697625
Vestnorsk prosjekt	Type prosjekt	Tidsrom	Bevilget pr 01.01 2014
Bjerkreim elveeigarlag	overvåkning og uttak	2011-2012	170000
Hardangerfjordlauget-koordinert utfiske	uttak i elv	2012	950000
Suldalslågens forvaltningslag-uttak rømt oppdrett	uttak i elv	2011-2012	105000
Årøyelven-uttak rømt oppdrettsfisk	uttak i elv	2011-2012	120000
Osvassdraget eigarlag-forprosjekt fiskefelle	uttak i elv	2011	50000
Nummedalslågens forvaltningslag	uttak i elv	2011-2012	46000
Etneelva - drift fiskefelle	uttak i elv	2013-2015	360000
Sogndal Jæger og Sportsfiskerlag	uttak i elv	sep.12	50000
Hardangerfjord Villfisklag	uttak i elv	høst 2012	50000
Vikedal Elveeigarlag	uttak i elv	mai-nov 2012	50000
Innsamling og analyse av skjellprøver på Vestlandet	uttak i elv	2013	300000
Suldalslågens forvaltningslag-uttak rømt oppdrett	uttak i elv	høst 2013	75000
Årdalselva (ruseprosjekt)	uttak i elv	høst 2013	100000
Nummedalslågens forvaltningslag	uttak i elv	høst 2013	25000
Voss klekkeri (registeringsfiske)	uttak stamfisk	høst 2013/vår 2014	20000
Strakstiltak i forbindelse med uidentifiserbar rømt laks	uttak	høst 2013/vinter 2014	500000
Totalt bevilget Vestnorsk			2971000

Strakstiltak på Vestlandet

Høsten 2013 kom det inn meldinger om uidentifisert rømt oppdrettslaks i flere vassdrag i Ryfylke og Sunnhordaland. Havbruksnæringens Miljøfond på Vestlandet bevilget da 500.000 kroner til strakstiltak for å bringe mer klarhet i situasjonen knyttet til disse mulige lakserømmingene. FHL hadde tett samarbeid med Fiskeridirektoratet som også bevilget midler til å få kartlagt situasjonen.

UniMiljø ble gitt oppgaven med å kartlegge innslag av oppdrettsfisk, ta ut oppdrettsfisk og kartlegge innslag av oppdrettslaks i gytefiskmålinger. Foreløpige tall fra gytefisktellinger i flere elver viser at innslaget av oppdrettslaks er mye lavere enn forventet. Dette er foreløpige tall, så reelt innslag av oppdrettslaks i elvene blir først klart når skjellanalysene foreligger.

Nasjonale prosjekter

I tillegg til pengestøtten som er gitt regionalt, er det bevilget midler til utredninger av metoder for å skille rømt laks og villaks i elv og spore rømt laks tilbake til eier. Det er også bevilget midler til prosjekter som vil generere mer kunnskap om når oppdrettsfisken går opp i elv, hvordan den oppfører seg og om fangbarhet. Resultatene har nasjonal verdi, spesielt i forhold til hvor og når laksen oppholder seg på ulike plasser i elva, adferd ved gytegroper og bitevillighet til oppdrettslaks kontra villaks. Til nasjonale tiltak er det bevilget totalt 3,2 millioner kroner i 2013. Oversikt for nasjonale prosjekt er vist i tabell (neste side).

Nasjonale prosjekt	Type prosjekt	Tidsrom	Bevilget pr 01.01 2014
Sporing av rømt laks	Sporing rømt fisk	Okt-des 2011	400000
Utredning av metoder for ident rømt laks	Sporing rømt fisk	Jan-mai 2012	700000
Pandora film-artsforståelse, skille villfisk/oppdrettsfisk i elv	Uttak i elv	Jun 2012-april 2013	150000
Etneelva-drift av laksefelle	Uttak i elv	2013-nov 2015	300000
Konseptbevis-genetisk sporing av rømt laks	Sporing rømt fisk	Jun 2012-des 2012	550000
Genetisk sporing av laks fra Raumastammen	Sporing rømt fisk	2013-2015	590000
Telemetriprosjektet Namsen	overvåkning/adferd	2013-2014	894000
Telemetriprosjektet Namsen	overvåkning/adferd	2014	700000
Tiltaksretta overvåkning i Trondheimsfjorden	Overvåkning	2014	1000000
Totalt bevilget Nasjonalt			5284000

Det er hittil bevilget til sammen 20 millioner kroner til nasjonale og regionale prosjekter.

Tiltakene gir resultater

Styringsgruppene har gjennom de to søknadsrundene gitt støtte til gode og viktige prosjekter uavhengig av hvem som står bak det aktuelle tiltaket eller prosjektet. Prosjektmidlene gir gode resultater i form av ny kunnskap og reelle praktiske resultater.

Resultat fra utfiskingstiltak i 62 elver i 2011 og 2012

Miljøfondet har via utfiskingstiltak over hele landet undersøkt 26000 laks i 62 vassdrag. I 82 prosent av vassdragene er det brukt skjellanalyser for å skille villfisk fra oppdrett. Sommert på landsbasis var innslaget av rømt laks 4,5 prosent i 2011, og 2,5 prosent i 2012. Hovedvekten av undersøkelsene er gjort under sportsfisket på sommeren, i tillegg er noen vassdrag undersøkt senere på høsten. Medianverdiene for innslag av rømt laks er 3,4 prosent i 2011 og 1,6 prosent innslag i 2012. I denne store undersøkelsen i 2012 hadde altså halvparten av elvene 1,5 prosent eller lavere innslag av rømt laks i 2012.

Årstall	Totalt antall undersøkte elver	Totalt antall undersøkte laks	Antall rømte laks	% innslag	Median	Elver <5% innslag	Elver 5-10% innslag	Elver >10% innslag
2011	12	7,424	336	4,5%	3,4%	8 (67%)	2 (17%)	2(17%)
2012	62	18,909	476	2,5%	1,6%	48 (77%)	7 (11%)	7(11%)

I arbeidet er det benyttet ulike metoder som fangst med stang, ruser, dykking og videoovervåking. For å skille mellom villfisk og oppdrettsfisk er det gjort skjellanalyser i 82 prosent av vassdragene, og visuell bedømmelse i de resterende 18 prosent. All fisk, både antatt oppdrettslaks og villaks, er undersøkt for å gi riktigst mulig beskrivelse av situasjonen i den enkelte elv.

I de fleste prosjektene har det vært hovedfokus på undersøkelser i sportsfiskesesongen. Erfaring tilsier at for en del vassdrag kommer noe rømt laks opp i vassdragene etter endt fiskesesong, resultatene fra Miljøfondets prosjekter som kun omhandler innslag av rømt laks i fiskesesong kan dermed vise noe lavere tall enn det som er reelt. Forskerne angir at naturlig feilvandring for laks i gjennomsnitt er beregnet til omkring 4 prosent i følge Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (2011). Mer informasjon om resultatene finnes her: <http://www.fhl.no/miljoeloeftet/lite-oppdrettslaks-i-elvene-article4262-114.html>

Prosjekter som mottar midler fra miljøfondet skal gjennomføres i henhold til det til enhver tid gjeldende regelverk, og nødvendige tillatelser må innhentes. Vi har gjennom prosjektbehandlingene holdt kontakt med bl.a. Fylkesmennenes fiskeforvaltere for å sikre oss at prosjektene som får midler er i tråd med forvaltningsprinsipper og planer for de respektive elver/ vassdrag.

Miljøfondet videreføres og søknadsfristene for 2014 er 15. februar og 15. august. Mer informasjon om krav til både søknader og innhold i prosjektene finnes her: <http://fhl.no/miljofondet-slik-soker-du-om-midler/>.

Nasjonal styringsgruppe

*Roar Paulsen (sign)
leder*

Elin Tveit Sveen (sign)

Sveinung Sandvik (sign)

Alf Jostein Skjærvik (sign)

Line Ellingsen (sign)

Lars Heine Kåsa (sign)

Tor Anders Elvegård (sign)

Carl-Erik Arnesen (sign)

Ragnar Joensen (sign)